

Archiepiskop pražský, první z řady, který se stal arcibiskupem pražským v roce 1300.
**AREX DŠT'Z PARDUBIC A ZE SKALC
 FORREWZ SWOBODNYCH PAXWZ MALOWCZ
 první arcibiskup pražský.**

Arzen okolo roku, 1300
 za arcibiskupa zvolen, r. 1311
 w Raudnici zemřel, r. 1364

ČASOPIS PRO KATOLICKÉ DUCHOWENSTWO.

WYDÁWAN

OD

KNJŽECJ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ

KONSISTORE.

2660

GEDENÁCTÝ ROČNÍK BĚH.

Swazek prwnj.

W Praze, 1838.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, wedenjm Wáclawa Špinky.

Quemadmodum Jesus Christus carnem et sanguinem exhibuit nostrae salutis causa : ita etiam eam alimoniam incarnati illius Jesu carnem et sanguinem esse edocti sumus.

Justinus in apol. I.

Quare cum omni certitudine corpus et sanguinem sumamus; nam sub specie panis datur tibi corpus, et sub specie vini datur sanguis : ut sumpto corpore et sanguine Christi efficiaris ei comparticeps corporis et sanguinis.

Cyril. H. Catech. IV.

Pogednánj.

1. O neyswětěgšj Swátosti oltárnj.

Od

Dr. Josefa Čenka z Wartenberku,

kapitolnjho děkana Salcburského.

Pogednánj přjtomně rozwrhugé se w patero následugjejch částek:

1. Cjrkew katolická wěřj a učj, že se w Neyswětěgšj wečeři Páně chléb w tělo, a wjno w krew Ježjše Krista proměňuje.

2. Cjrkew katolická wěřj a učj, že se proměněnj chleba a wjna w tělo a krew Ježjše Krista mocj wyslowených slow stává, kterýmiž Ježjš tuto swátost ustanowil, a že Ježjš pod způsobau chleba a wjna gako Bůh i člověk přjtomen gest.

3. Cjrkew katolická má a předstawuge tuto neyswětěgšj swátost předně za *oběť* nowého zákona, a pak za duchownj *pokrm* wěřjjejch.

4. Cjrkew katolická wěřj a učj, poněwadž po wykonaném proměněnj chléb a wjno pauhé způsoby gsau, pod nimiž se nám Ježjš předstawuge a s námi se spoguge, že tedy k duchownjmu pokrmu pro duši postačuje, když neyswětěgšj wečeři Páně, čili Swátost oltárnj pod gednau toliko způsobau přigjmáme.

5. Konečně poněwadž Cjrkew katolická wěřj a uěj, že Ježjš Kristus skutečně pod způsobau chleba a wjna gako Buh i ělowěk přjtomen gest, následuge newyhnutedlně z této wjry, že klaněti se máme Ježjši w Neyswětěgšj swátosti oltářnj.

I. Částka.

Wjra katolické cjrkwě, že w Neyswětěgšj wečeři Páně chléb w tělo, a wjno w krew Ježjše Krista se proměňuje, má swůg základ w přisljbenj Páně giž dáwno před ustanowenj Swátosti oltářnj welmi zřetedlně učiněném, že totiž tělo swé dá za pokrm, a krew swau za nápoj. Gako Spasitel před ustanowenj swatého křtu Nikodema o geho potřebě a spasitedlných aučinejch poučil, tak též učinil z ohledu Neyswětěgšj swátosti oltářnj. Giž dáwno před tjm byl prawil: že gedenkaždý musj gjsti geho tělo, a krew geho pjti, kdož chce mjeti w sobě žiwot wěčný; tělo geho že práwě gest pokrm, a krew geho práwě nápoj. Prawil: „Gát gsem chléb žiwota, gát gsem ten chléb živý, genž gsem s nebe sstaupil. Bude-liť kdo gjsti z chleba tohoto, žiw bude na wěky: a chléb, kterýž gá dám, tělo mé gest, kteréž gá dám za žiwot swěta.“ Jan 6, 48 — 56. A však se musil tento slib vyplniti; nebyl by se ale vyplnil, kdyby se mocj slow, od Ježjše Krista při ustanowenj poslednj wečeře pronešených nebylo stalo proměněnj chleba w geho tělo, a wjna w krew geho, a kdyby se až dosawad toto proměněnj při oběti mše swaté nestáwalo; gelikož swým apoštolům, a skrze ně gegich náměstkům, to samé činiti

nařjdl, a to bez wýmjujky času, následowně napo-
řád až do druhého přjštj swého. Kdyby Spasitel
nebyl ten aumysl měl, při ustanowenj poslednj
wečeře chléb w tělo a wjno w krew swau oprav-
du proměnitj, nýbrž kdyby byl chtěl, abychom
geho tělo a krew toliko wjrau přigjmali, aneb
abychom chléb a wjno pauze genom za obraz gehu
těla a krwe měli: gistěby byl židům reptagjejm a
řkaucjm, kterak může tento nám dáti tělo swé k
gedenj? — a uředlnjkům, gimž tato řeč twrdá
byla, tak že se někteřj také od něho odlaučili, k upo-
kogenj gich mjrněgi se wygádril a wygádriti musel;
on pak stogj w řeči swé; a aby gegj skutečnost a
prawdu osvědčil, odwoláwá se toliko na swé
budaucj na nebe wstaupenj, co na neypatrněgšj
důkaz božského seslánj swého; gako hned před
tjm swau všemohaucnost rozmnoženjm pěti chle-
bů na paušti k nasycenj tolika tisíců lidj do-
kázal.

Přjdawku w 64. werši poznamenánému:
„*Slowa, kteráž gá mluwil gsem wám, duch a
žiwot gsau,*“ nemůže se tedy takto rozuměti: ne-
budete skutečně, nýbrž toliko duchownjm způso-
bem, to gest (gak tomu protestanti a reformowauj
chtěgj) wjrau anebo toliko we figuře těla mého a
krwe mé požjwati. K odstraněnj a uwarowánj
téhož bludu neřekl Ježjš dle swé nesmjrné mau-
drosti toliko: „Slowa má duch gsau“, nýbrž pra-
wil: „*Slowa má duch a žiwot gsau.*“ Podlé
toho nám tedy werš šedesátý čtwrtý následugcej
toliko smysl poskytuje: Gako se tělo bez ducha,
kterýž ge obžiwuge, nemůž pohybowati, aniž co

giného konati: tak též by požjwánj mého usmrce-
ného těla (gakž židé za to měli) málo prospělo,
kdyby s ním mûg duch, t. g. mé božstw a člowě-
čenstw nebylo spogeno. Slova má, gežto gsem
wám prawil, neokazugj na tělo mrtwé, nýbrž na
tělo duchem mým žiwé, a tudy žiwot dāwagjej.
Protož dj we werši 58: „Gakož mne poslal žiwý
Otec, a gá žiw gsem pro Otce: tak kdož gj mne,
i on žiw bude pro mne.“ — Wše co tuto Pán
Ježjš wyřkl, důkazem gest, že swé prawé tělo a
swau prawau krew za pokrm a nāpog wěřejm dāti
přisljbil. Tento slib byl ustanowenjm wečeře
Páně vyplněn, an Spasitel nad chlebem a nad
wjnem ta slova wyřkl: Totot gest tělo mé, totot
gest krew má. Gako ale Pán Ježjš, sljbiw swé
tělo a krew swau k požjwánj dāti, při tom sa-
mém wýkladu a smyslu zůstal, w kterémž židé
geho slova podlé pjsmeny byli wzali, a nenapra-
wil řeči swé, ačkoliw wěděl, že se židé nad tjm
pohoršugj a reptagj: tak i slova při poslednj wečeři
nad chlebem a wjnem pronešenā zřegmō a wýslow-
ně okazugj, že skutečně swé prawé tělo a swau
prawau krew podāwal, a že se proměněnj chleba
w geho tělo, a wjna w geho krew bylo stalo. 1)

1) Pán Ježjš neřekl: Tento chlěb gest tělo mé, toto wj-
no gest krew má, nýbrž, nečině o chlebě a o wjně wjc ani
zmjinky, řekl: Totot gest tělo mé, totot gest krew má; z čehož
patrně gest widěti, že se skrže ona ustanowugjej slova hned
změna a proměněnj chleba a wjna stalo. A dřiw než Pán Ježjš
apoštolům chlěb a kalich podāwal, prawil o chlebě: „Totot gest
tělo mé,“ a o wjně: „totot gest krew má.“ Z čehož se zase
zřetelně gewj blud Lutheranů, genž teprw při požjwánj skrže
wjru přjtomnost těla a krwe Ježjše Krista zastāwati usilugj.

W prawdě nám nelze slowům těm ginak rozuměti, a ginak gich wykládati, leč bychom Spasitele z dwogsmyslnosti winiti se opowázili, gelikož mu tak snadno bylo, blud židů naprawiti, anebo připogeným wyswětlenjm, gakož ho protestanti geho slowům podkládagj, všeliké nedorozuměnj na wždycky odstraniti. Přjslušj tu také wážiti, že Pán Ježš Neyswětěšj swátost oltárnj k potvrzenj nowého zákona ustanowil, a tedy zřetedlně, určité mluwiti musil, gako každý člowěk w takowych welikých důležitostech zagisté určité a zřetedlně mluwjwá. Z cela w přirozeném smyslu slow brali a rozuměli také Apoštolowé, co gim Pán byl přikázal, gelikož všickni tři Ewangelistowé a swatý Pawel to, co Pán Ježš ustanowil a činiti nařjdlil, gednostegnými slowy, bez wšj změny, wyprawugj, a sw. Pawel o tom, genžby z stolů Páně nehodně gedl, prawj, že tělem a krwj Ježše Krista winen bude, že gj sobě odsauzenj, proto že nerozsuzuge těla Páně. Takt i wěřila wždycky Cjrkew, a hned prwnj Cjrkew, kteráž učenj Ježšowo z úst apoštolských přigala. Nebo takto pjše swatý biskup a mučedlnjk Ignác, učedlnjk Apoštolů: „Ĝnostikowé (tehdegšj kacjři) zdržugj se z té přjčiny od wečeře Páně, že newěřj a nemagj gj za prawé tělo Spasitele Ježše Krista, kterýž pro nás trpěl.“²⁾ Swatý Justin, genž w druhém stoletj žiw byl, a koruny mučedlnické došel, dj: „Poučení gsme, že wečeře

2) *Ignat. Epist. ad Smyrn. Edit. Cotel. T. II. p. 37.*

Páně nenj sprostý chléb a sprostý nápoj, nýbrž tělo a krew wtěleného Pána Ježjše.“³⁾

Že pak mohl Ježjš Kristus chléb a wjno w tělo a krew swau proměnití, o tom gisté nebude pochybowati nikdo, kdož wěří, že Ježjš všemohaucej gest, že proměnil wodu u wjno w Káni Galilegské, že po dwakrát rozmnožił několik chlebů, nasytil wjee tisjců lidj na paušti, že slawně z mrtvých wstal a na nebe wstaupil, na které a giné skutky on sám se, co na důkaz božského seslání swého, odwołáwal. Všjm právem dj ejrkewnj otec swatý Ambrož: „Bylo-li slovo Páně tak mocné, že to, co nebylo, býti počalo: (Bůh řekl, i učiněny gsau, on přikázal, a stvořeny gsau, Žalm. 148, 5.) kterakby nemělo býti dost mocné to, co již gest, w něco giného proměnití?“⁴⁾

To, co w tomto tagemstwí gest nepochopitedlné, nemůže býti postačitedlnau příčinau k samowolnému wykládání slow Ježjšowych, sic by muselo wszeliké tagemstwí, i sama křesťanská wjra přestati, kteráž právě tak mnoho tagemstwí nám přednášj. Gaká to hrđost ducha stvoření obmezených, pod zámyslem nepochopitedlnosti chtjti učenj swatého Ewangelium podle ljbosti swé wykládati, anebo docela mu ani newěřiti! Kterakby mohl obmezený rozum lidský hlubokost božstwí wyskaumati, gešto sám sobě tagemstwím zůstává, aniž toho, co očima swýma widj, čeho se ruka-

3) *In Apologia I. Fol. 85. n. 65. edit. Maur. Venet. 1747.*

4) *Lib. IV. de Mysteriis c. 4. Edit. Maur. n. 15.*

ma swýma dotýká, moha wypátrati? Aneb gesti-li, což čłowěku nemožno gest, i Bohu nemožno? U Boha nic nenj nemožného. On řekl, a stalo se; on přikázal, a bylo stvořeno. Dobře prawj opět swatý Chrisostom: „Wše, co chtěl, učinil Pán na nebi i na zemi. Ačkoli gen způsobu chleba a wjna widjme, přede musjme wěřiti, že to gest tělo a krew Ježjše Krista. Ano wěřme Pánu, byť se to i proti našemu myšlenj a proti smyslům našim býti widělo; geho slova a wyřknutj gsau neomylná; naši však smyslowé a myšlenj mohau nás snadno klamati.“⁵⁾

Hlawnj námjtka protestantů proti katolickému učenj o proměněnj chleba a wjna w tělo a krew Ježjše Krista, kteréž oni toliko za spogenj těla a krwe Ježjše Krista s chlebem a wjnem skrze wjru přigjmagjejho berau a zastáwagj, má mji základ swůg w slowech sw. Pawla w listu k Korint. I. 10, 16.: „Kalich požehnánj, kterémuž dobrořečjme, zdaliž nenj společnost krwe Kristowy? a chléb, kterýž lámeme, zdaliž nenj účastnost těla Páně?“ Tato slova wykládagj tak, gakoby se žádné proměněnj chleba w tělo, a wjna w krew Ježjše Krista nedálo, nýbrž gakoby se genom spogenj a spolčenj chleba s tělem, wjna s krwj Kristowau stáwalo. Než toto mjnēnj a wykládánj odporuge přjmo smyslu apoštolowu, kterýžto toliko Korinským wystrahu dáwal, aby k hodům modlářským nepřistupowali a modlářstwj se wystřjhali, proto žeby tjm způ-

5) *Homil. 82. in Matth. f. 787. Edit. Maur.*

sobem w účastenstwj ďáblowo wešli, gešto ted wečeři Páně obcugjee, účastnost těla a krwe Ježše Krista magj; tak gakož někdy Israelité, kterjž oběti chrámowé gedli, účastnjej oltáře byli. I. k Korint. 10, 18. Z čehož dál zawjrá: Že nemůžeme spolu stolu Páně a stolu ďáblowa účastnjej býti; I. k Korint. 10, 21. tak gakž někdy Spasitel sám prawil, že nemůžeme Bohu a mamone spolu slaužiti. Mat. 6, 24.

II. Částka.

Cjrkew katolická wěřj a učj, že se proměněnj chleba a wjna w tělo a krew Kristowu mocj wyslowených od kněze slow stává, kterýmiž Ježš Neyswětějšj swátost oltárnj ustanowil, a že Ježš Kristus pod způsobau chleba a wjna co Bůh a člověk přjtomen gest.

Kdyby se to pauhau wjrau stalo, že Ježš Kristus s tělem a krvj w Swátosti oltárnj gest přjtomen, nikoli ale wyřknutjm slow nad chlebem a wjnem, kterýmiž Ježš tuto swátost ustanowil: tedy by poručenj Spasitelowo Apoštolům, aby totiž činili, co On sám gest učinil, následowně aby slova ustanowugjej, gako On, nad chlebem a wjnem pronášeli, nepřiměrené bylo a zbytečné. A přede spravowali se Apoštolowé auplně wedlé poručenj Páně, tak, gako On, slova požehnánj nad chlebem a wjnem pronášegjee, a pak proměněný chléb a proměněné wjno gakožto tělo a krew Ježše Krista wěřejm podáwagjee. Wěřejej, čteme w Skutejch Apoštolských 2, 42., brali podjl w tomto gednánj, anebo gak

to pjsmo swatě tam nazýwá, trwali w zdjlnosti lámánj chleba, aniž se kdo opowázil, krom Apoštolů a od nich zřjzených předstawených, tato poswěcugjej slova pronášeti. Anplně popisuge swatý mučedlnjk Justin konánj Wečeře Páně, aneb nowozákonnj oběti takto: „W neděli se všickni scházjme: čtau se pjsma Apoštolů a Proroků, gak toho čas a okolnosti požadugj; na to má biskup kázanj, wykládage přečtenau částku z sw. pjsem, a wzbuzuge přjtomných k následowánj toho, což byli slyšeli; potom wstawše, modljme se a obětugeme chléb a wjno smjšené s wodau; staršj, totiž biskup, žeľná ge modle se, a lid odpowjdá: Amen. Požehnané částky pak rozdává mezi přjtomné, a posjlá gich po jáhnech nepřjtomným. 6) Nepřjtomným tedy, nemocným a

6) *Apol. I. loco supr. cit.*

Zřetedlněgi a obšjrněgi nesměľ swatý Justin we swé k pohanům učiněné obraně mluwiti, aby tagemstw j sw. náboženstw j od pohanů nebyla zneuctěna a potupena.

Připomenutj. Těžko se dá pochopiti, kterak máme, nepřipustiwše proměňnj, chléb a wjno za obrazy těla a krwe Ježjše Krista pokládati, gelikož chléb s tělem, a wjno s krw j žádně podobnosti nemá. Ale proměňnj chleba a wjna w tělo a w krew Kristowu gest zcela přiměrené, widitedlné znamenj a obraz duchownjho pokrmu a posilňnj; nebo gako obyčegný chléb a obyčegně wjno tělo žiwj a posilňuge, tak též žiwj a sjlj tělo a krew Ježjše Krista duši naši. Gako ona při politj wodau pronešená ustanowugjej slova: „Gá tě křtjm we gměnu Otce i Syna i Ducha swatěho“ — milosti a spasitedlné aučinky swatěho křtu působj, tak též působj ustanowugjej slova Ježjšowa, při Wečeři Páně pronešená, proměňnj chleba a wjna w tělo a krew Ježjše Krista. Nebo gako Spasitel řekl: „Gduce po všem swětě, kažte a křtěte we gměnu Otce i Syna i Ducha swatěho,“ tak též řekl: To čiňte na mau památku, čiňte při tom všechno, co gá gsem činil a mluwil.

pro wjru u wězenj drženým wěřejm se swatě tělo Páně, začasté s neywětšjm nebezpečenstwjm, od kněžj neb jáhnů bedliwě a laskawě donášelo, aby posilněnj a potěšenj nabyli. K gakému však ejli, ptáme se, kdyby bylo gednomu každému možné bylo, při přigjmánj chleba a wjna pauhau toliko wjrau přjtomnost těla a krwe Ježjše Krista způsobiti a sobě opatřiti? K gakému konci, ptáme se dále, pronášegj pastorowé, — ačkoli, negsauce od Cjrkwe posláni, k tomu práwa nemagj — při slawenj Wečeře Páně swatá ustanowugjej slova nad chlebem a wjnem? Ljbj-li se snad odpowědjti, že se to gen proto stává, aby se přjtomnj k wjře powzbudili? W prawdě, kdyby se to gen za tau přjčinau stávalo, mohl by gedenkadžý zwlášt při swé saukromné pobožnosti ona slova swatého ustanowenj wyřknauti, aby tak w sobě wjru wzbudil a zplodil, gako se gindy skrze přiměrené modlitby k důwěrnosti, k milowánj Boba, k pokánj a giným etnostem powzbuzegeme. Gisto gest, že se proměněnj to mocj wyslowených slow Páně stává; nebo to byla wždycky wjra Cjrkwe a učenj gegj. Tertulian dj: „Kristus wzal chléb a rozdāwage učinil ho swým tělem, řka: Totoť gest tělo mé.“⁷⁾ A swatý Ambrož pjše takto: „Kterak se stane z chleba obyčegného tělo Kristowo? Skrze poswěcenj, to gest, skrze wyřknutj ustanowugjejeh swatých slow Pána Ježjše Krista. Napřed se koná modlitba za lid, za krále a za wšecky; gak mile se ale

7) *Lib. IV. contra Marcion. c. 40.*

počjná konati swaté tagemstwj, neužjwá kněz wjee slow vlastnjeh, nýbrž slow Kristowých.“ Neboť neřká: Totoť gest tělo Kristowo, nýbrž: Totoť gest tělo mé; což dosti zřetelně na rozum dává, že vše, což činj, gediné we gměnu Ježše Krista činj. Dále prawj ten samý swatý otec: „Přirozenost chleba a wjna skrze posvěcenj proměnj se; chléb gestíť po posvěcenj tělo Kristowo, a každý přigjmagjej wyznává a ztwrzuge toto učenj wjry slowem — (tehďáž při tom obyčejným) — Amen.“⁸⁾ Swatý Cyril prawj: „Bůh-člowěk dj o chlebě: Totoť gest tělo mé; smjme-li o tom pochybowati? On s pogištowánjm dj: Totoť gest krew má; smjme-li se rozpakowati, máme-li mu wěřiti? čili řjei: Nikoli! to nenj krew twá!?“⁹⁾ Swatý Řehoř Nyssenský učj: „Chléb se mocj slow Slova wěčného proměnj w geho tělo.“¹⁰⁾ Konečně dj swatý Augustin: „Wyznáwejmež wěrně, že před posvěcenjm chléb a wjno tu gsau co dary a plody přjrody, po posvěcenj ale tělo a krew Ježše Krista, což požehnánjm se stalo.“¹¹⁾

III. Částka.

Cjrkew katolická má a představuge tuto Neyswětějšj swátost předně za obět nowého zákona, a napotom za duchownj pokrm wěřejeh.

Dawid a prorok Isaiáš wyzdwiženj a přestánj starozákonnjeh obětj a kněžstwj Aaronowa

8) *Lib. IV. de Sacrament. cap. 4.* 9) *Catech. IV. Myst.*

10) *Orat. Catech. c. 37.* 11) *Lib. de consid. c. 2.*

předpowj dali, a tento geště obzvláštně přidal, že k nowému kněžstwj lidé ze wšech národů wzati budau.¹²⁾ ¹³⁾ Též tak předpowj dal prorok Malachiáš ¹⁴⁾ wyzdwiženj obětj starého zákona a ustanowenj oběti nowé mnohem wznešenějšj, kteráž negenom w chrámě Jerusalemském, nýbrž na každém mjstě obětowána bude; a král Dawid předstawuge Messiáše co kněze podlé řádu Melchisedechowa. ¹⁵⁾ Rowněž tak gest na gewě, že Spasitel, gako tělo swé á krew swau za duchownj pokrm dáti přisljbil, také při poslednj wečeři o chlebě, podáwage ho, řekl: Totot gest tělo mé, kteréž se za wás dává,“ a o kalichu: „Tentot gest kalich nowý zákon w mé krwi, kteráž za wás bude wylita.“ Tak tedy Spasitel slawiw a ustanowiw poslednj Wečeři, i nadřečená proroctwj, i swůg vlastnj slib wyplnil; an totiž při nj nowau, a sice od proroků předpowěděnau oběť založil, Apostolům to plnomocenstwj udělil, činiti, co sám gest učinil, a gich tak kněžjmi nowého zákona ustanowil; wěřejm pak podlé slibu swého duchownj pokrm způsobil.

Při Neyswětějšj wečeři Páně nacházj se wšecko, co oběť wyznamenáwá a s sebau přinášj. Wjmeť, ponaučení gsauce pjsmem swatým, že Bůh sám lidu israelskému rozličné oběti přikázal, oběti za hrjchy, djků činěnj, oběti prosebnj a k chwále Božj; wjme, že Bohu obětowaná zwjřata zabita, a zcela neb z částky spálena byla, gakož se i

¹²⁾ Žalm. 39, 7. ¹³⁾ Isai. 66. 21. ¹⁴⁾ 1, 11. ¹⁵⁾ Žalm. 109. 4.

s ginými obětowanými wěcmi dělo; s dobytčetem tedy obětnjm a ginými wěcmi k obětowánj přinešenými se celá změna stala. Toto všechno také při neyswětějšj wečeři Páně mjsto má. Cjl a konec, proč se oběti přinášely, se tu zauplna srownáwá: Pán Ježš wzal totiž chléb a kalich s wjnem do rukau swých, požehnal oběmu, djky činil a chwálu wzdal swému nebeskému Otcí. O chlebě řekl: Totoť gest tělo mé, kteréž se za wás dáwá (obětuge); o kalichu: Totoť gest krew má, kteráž za wás wylita bude na odpuštěnj hřjchů. Widjme ale, že se s chlebem a wjnem celá proměna stala, chléb byl w geho tělo a wjno w krew geho proměněno. Swatý Apoštol Pawel také předstawuge Neyswětějšj Wečeři Páně gakožto prawdiwau oběť, an gi israelským a modlářským obětem naproti stawj, takto w listu I. k Korintským mluwě: ¹⁶⁾ „Pohleďte na Israele: zdaliž ti, kteříž gedj oběti, negsau aučastni oltáře? Rowněž tak kalich požehnáňj, kterémuž dobrořečjme, zdaliž nenj společnost krwe Kristowy? A chléb, kterýž lámeme, zdaliž nenj účastnost těla Páně?“

Na to výstrahu dáwá Korintským: „Nemůžete kalicha Páně pjti a spolu kalicha démonů. Nemůžete stolu Páně účastnjci býti a spolu stolu démonů.“ Tento swatý Apoštol prawj dále w swé epištole k Židům ¹⁷⁾ o oltáři w Cjrkwi Kristowě, z něhož, totiž z oběti na něm přinešené (nebo oltáře se k obětowánj wzděláwagj) nemagj moci gjsti ti, kteříž stánku slaužj. Kdoby tedy

16) I. Cor. 10, 16--21. 17) Hebr. 13, 10.

nechtěl, kdoby neměl w ustanowené Neyswětějšj Wečeři Páně poznati opravdowau obět? Dawid prawj w Duchu prorockém o Messiáši, že bude knězem podlé řádu Melchisedechowa;¹⁸⁾ a tak též ho sw. Apoštol Pawel představuje.¹⁹⁾ I musjť něgaká podobnost býti mezi Melchisedechem a Messiášem, a sice w kněžském auřadu a geho řádu. Pjsmo swaté²⁰⁾ toliko o dwau kněžských činech Melchisedechowých zmjuku činj, že totiž Abrahamowi požehnal, a chléb a wjno obětował. Z požehnánj, kteréž Melchisedech Abrahamowi dal, a kteréhož i Aaron skrže Abrahama, gakožto půwoda swého rodu aučasten byl, uzawjrá a okazuje wznešenost Melchisedechowu nad kněžstwjm Aaronowým, gelikož menšj od wyššjho požehnán byl. Při tom obětowánj chleba a wjna připomjnuá pjsmo swaté, že se to proto od něho stalo, že byl knězem Boha neywyššjho; pročez geho obětowánj chleba a wjna nesmj se bráti toliko za důkaz geho pohostinstwj, anebo za obyčegnau obět pokládati, gakauž neypřednějšj w každém rodu konáwal, genužto co hlawě swé rodiny přjslušelo, oběti obstaráwati; sic by se musely udati přjčiny, pro které se genu i před samým Abrahamem přednost dáwá, gelikož i Abraham oběti konal, a gako pro swau pewnau a neohroženau wjru a důwěru w Boha a pro giné ctnosti, tak i pro swé pohostinstwj schwálen gest.²¹⁾ Nikoli! Melchisedech nebyl knězem toliko co obyčegná hlawa w

18) *Psaln.* 109, 4. 19) *Hebr.* 7, 20, 21. 20) *I. Mos.* 14, 18, 19. 21) *I. Mos.* 18, c. 22.

rodu, nýbrž Bohem k tomu zvláštně powolaný a
 wywolený, gakž pjsmo swaté dokládá, řkauc:
 „Wynesl chléb a wjno, nebo byl knězem Boha
 neyvyššjho;“ což tjmto doloženjm postačitedlně
 dokazuje, a že obrazem a figurau Messiáše
 co kněze wěčného byl, osvědčuje.²²⁾ Zname-
 nitá zagisté a důležitá gsauť slowa swatého Paw-
 la w epištole k Židům: „On (totiž Syn Božj)
 byl nazwán od Boha biskupem, podle řádu Mel-
 chisedechowa, o kterémžto mnoho by se mělo
 mluwiti.“²³⁾ Co tedy Melchisedech dle wypra-
 wowánj swatého pjsma gako kněz činil, musel
 také Spasitel činiti, nazwán gsa knězem podle
 řádu a způsobu Melchisedechowa. Co se žehnánj
 týče, swěděj nám swaté Ewangelium, že Pán Je-
 žjš často djtkám požehnánj dával, a odcházegce
 k Otcí také Apoštolům žehnal. Obzvláštně pak
 musel u wykonánj oběti býti Melchisedechowi
 podoben. Podle předpowědj prorockých mělt
 Spasitel swěta dwogj oběť wykonati: krwawau
 totiž, a nekrwawau. Krwawau ohlašuge Dawid,
 mluwě w osobě budaucjho Messiáše: „Oběti zá-

22) *Připomenutj*. Nemělt Abraham práwě nedostatek potrawý, což se zřegně z toho porozumjwá, když odpowjdage s přjsahau gistil, (I. kn. Mogž. 14, 18 — 24.) že newezme ze všech wěcj, králi Sodomskému přináležegjcjch, ničehož, leč což snědli bogow-
 njci gehu. Nikoli tedy odstraněnj něgakého nedostatku, gegž by Abraham byl měl, dalo podnět, že onen kněžský král chléb a wjno přinesl, nýbrž, gak z následku se dá uzawřiti, že kně-
 zem byl Boha neyvyššjho; aby tedy Bohu za udělené Abrahamo-
 wi wjtězstwí djky činil, což i gehu djků činěnj a nad Abraha-
 mem pronešené požehnánj dosvědčuje, a co také Abrahama po-
 hnulo, aby mu ze všech kořistj dal desátky.

23) *Hebr. 5, 11. 12.*

palné a oběti za hřích (zákonem totiž předepsané) nežádal gsi, ale tělo způsobil gsi mi. Tehdy řekl gsem: Ay gduť, abych činil, ó Bože! wůli twau.“²⁴⁾ A Isaiáš dj o Messiáši: „Obětowan gest, proto že sám chtěl.“²⁵⁾ Měť ale Messiáš také nekrwawau obět obětowati a zřjdiť; nebo podlé zwěstowanj proroka Malachiáše měla po wyzdwiženj obětj starozákonnjch (což se dle slow sw. Pawla w listu k Židům 7, 11. 12. 13. skrze Ježjše Krista opravdu stalo) nowá obět, a to obět chleba na každém mjstě Bohu obětowána býti.²⁶⁾ Toto proroctwj nebylo by se vyplnilo, neměla-liby Neyswětěgšj wečeře Páně býti tauto nowau obětj. Ale tak se při Neyswětěgšj wečeři Páně (gakož swrchu giž dokázáno) nacházj wšecko, co obět wyznamenáwá a s sebau přinášj, a následowně gest ponawržené proroctwj Malachiášowo vyplněno, a Spasitel gestiť kněz podlé řádu a způsobu Melchisedechowa, kterýž nikoli obět krwawau, nýbrž toliko chléb a wjno obětowal.

Že však Ježjš Kristus při Neyswětěgšj poslednj wečeři negenom swému nebeskému Otei dobrořečil, gemu djky činil, a chlebu a wjnu žehnal, nýbrž chléb také w swé tělo, genž za nás bylo obětowáno, a wjno w swau krew proměnil, genž byla wylita za nás na odpustěnj hříchů: tjm tedy nekrwawau obět s krwawau obětj na křjži wykonanau tak spogil a docela sgednotil,

24) *Psalm. 39, 7. cf. ad Hebr. 10, 5. 7. 8. 9.* 25) *Isai. 53, 7.* 26) *Malach. 1, 11.*

že se za gednu a tu samu oběť mĵti může a musj; nebo při oběti na křĵi a mši swaté gest ten samý kněz Ježjš Kristus, kterýž se obětuge skrze ruce od něho zřĵzených kněžj a rozdawačů tagemstwĵ geho; gsau tu ty samy dary k obětowanj, totiž geho prawé tělo a prawá krew, a tudy dobře a w prawdě dj swatý Pawel w swé epištole k Židům: „Ježjš Kristus gednau oběť dokonale učinil na wěky ty, kterĵž (od něho) posvěcenĵ gsau;“²⁷⁾ tak tedy zůstává Ježjš Kristus knězem podlé řádu Melchisedechowa, an se pořád geště w Neyswětěgšj oběti mše swaté swému nebeskému Otei obětuge a až do swého druhého přĵstĵ obětowati bude. W tomto smyslu dj swatý Chrysostom: „Pane! ty obětugeš a gsi oběť.“²⁸⁾ W tomto smyslu otcowé třetĵho wšecobecného cĵrkewnĵho sněmu následugĵej wyznánĵ učinili a potwrdili: „Wyznávagĵce smrt Ježjše Krista, geho z mrtwých wstánĵ a na nebe wstaupenj, konáme oběť nekrwawau w cĵrkwi, a býwáme tagemstwĵ plným žehnánĵm posvěcenĵ, gakož i těla a krwe Ježjše Krista účastni.“²⁹⁾ Protestanti naproti tomu, nepokládagĵce Wečeři Páně spolu za oběť, nemohau také žádně podobnosti prokázati mezi kněžstwĵm Melchisedechowým a Spasitelowým.³⁰⁾

27) *Ad Hebr. 10, 14.* 28) *In liturg. ceu de s. missa tom. IV.* 29) *Epist. synod. S. Cyrilli ad Nestor. in conc. Ephesino approb. Harduin. Acta concil. Par. 1715.*

30) *Připomenutĵ. S. Pawel sice w 7. kapit. epištoly swé k Židům o Melchisedechowi pĵše, že pĵsmo swaté ani o geho otcĵ a matce, ani o geho narozenĵ a smrti zmĵnky nečinĵ, tĵm méně že poznamenánĵm rodu ukazuge, žeby byl kněžstwĵ od swých*

IV. Částka.

Katolická Cjrkew věřj a učj, že po proměněném slovy ustanowugjejmj chlebu a wjnu tělo a krew Ježjše Krista, z chleba a wjna nic wjce nezbywá, než pauhé způsoby, pod nimiž se nám sám Spasitel představuge, k požíwánj dává, a s námi se spoguge, gakž prawil: Kdož gj mne,

předků přegal, a opět giným odewzdał, gakož se to w kněžstwj Aaronowě dělo. Protož sw. Apoštol dokládá : že Melchisedech gako na wěky kněžem zůstawá, připodobněn gsa w tom Synu Božjmu, kterjž ale nepřegal kněžstwj podle práwa rodu, a však opravdu wěčné, nepomjeggej kněžstwj má při sobě. Toto přirownánj apoštolowo ale w té kapitole wztahuge se podle úmyslu geho toliko na to, že kněžstwj Messiášowo nepocházj z kněžského rodu Aaronowa ; gehožto kněžstwj také stálosti nemělo, nikoli však na řád kněžstwj, což w této kapitole podotknauti a wyswětliti sw. Apoštol ani aumyslu neměl, aniž za cjl si byl položil, w kteréž toliko wyššj důstognost Melchisedechowu nad kněžstwjm Aaronowým, a tjm wjce wětšj wznešenost Ježjšowu nkázati chtěl, gehožto Melchisedech toliko obrazem byl. Toto přirownánj stává se toliko z částky, netýkajc se hlawnj wěci, totiž podobnosti Messiáše, co kněze wěčného s Melchisedechem, gelikož (podle epišt. k Žid. 8, 3.) wšeliký biskup k obětowánj darů a obětj býwá ustanowen. Týkajc se neposlaupnosti z rodu Aaronowa, mohlo se přirownánj i s ginými zbožnými muži státi, rovněž od Aarona nepocházegjejmj, učkoliw obětowali, k. p. s Jobem, gakož wesměs za onoho času, kde se lidé přirozeným zákonem spravowali, přednj w rodině kněžjmi w swých rodinách byli.

Zagisté gest to znamenité , proč Melchisedech samotný kněžem Neywyššjho gest nazwán, an Abraham, Job a ginj nábožnj mužj nápodobně obětowali, a přede tjnto gménem počtění nebyli. Lze se tedy důležité přjčiny domjwati, za kteranz samotnému Melchisedechowi gméno kněze Neywyššjho bylo dáno. Wšak zcela přirozeně nabjzj se ta přjčina, že měl býti obrazem Messiáše co prawého wěčného kněze.

i on wěčně žiw bude pro mne. Kdož gj mé tělo, a pige krew mau, we mně přebýwá a gá w něm.

Z této wjry a z toho učenj následuge, že se nám žiwé, s geho božstwjm i člowěčenstwjm zcela spogené tělo Ježjše Krista pod gednau i druhau způsobau, to gest, pod způsobau chleba i wjna podáwá, gelikož se žiwé tělo od krwe oddelené nedá mysliti, a žiwá krew toliko w žiwém těle býti může. Podlé této wjry pjše sw. Pawel we swé epištole k Korintům 11, 29.: „Kdož gj a pige nehodně, odsauzenj sobě gj a pige, nerozsuzuge těla Páně.“ Apoštol Páně mluwj genom o hřjšném nerozsuzowánj geho těla, nikoli ale geho krwe, gak při nehodném gedenj tak při takowém pitj, zagisté gen z toho bezpečného a zkušného důvodu, že žiwé tělo nemůž bez krwe, a žiwá krew w žádném leč w žiwém těle býti.

Z této wjry následuge dále, že ten, kdož Neyswětěgšj swátost oltárnj toliko pod gednau způsobau požjwá a přigjmá, nikoli mjñ nepožjwá a nepřigjmá, gelikož se gak pod způsobau chleba, tak pod způsobau wjna žiwé tělo Ježjše Krista přigjmá.³¹⁾ Z toho se dá také wyswětliti, proč Pán Ježjš ony dwa uředlnjky w Emausjch

31) Sw. Ambrož dj: *In miss. S. Ambr. Domín. VI. Epiph.* Wšickni přigjmagj Pána Ježjše Krista; gestit celý w částece — proměněného chleba, aniž se rozdělenjm zmenšj.

Připomenutj. W řecké a východnj cjrkwí se též až po dnes Neyswětěgšj swátost oltárnj toliko pod způsobau chleba podáwá. A Protestanti sami nenutj toho, genž wjna snesti nemuže, aby při Wečeři Páně obé, chléb a wjno, přigjmal.

toliko lámánj chleba aučastny učinil; proč i w Skutejch apoštolských 2, 46., kde účastenstwj wěřj-
 ejch se schwaluge, toliko o lámánj chleba řeč gest, o
 účastenstwj kalicha však se mlěj; proč w epištole
 prwnj k Korintům 11, 24. o požjwánj těla bez
 wýmjnky se prawj: „To čiňte na mau památku,“
 o požjwánj krwe ale toliko s wýmjunkau: „to
 čiňte, *kolikrátkoli* pjtí budete, na mau památku,“
 a dále: „kdokoli bude gjsti chléb tento, *neb* z
 kalicha Páně pjtí nehodně, winen bude tělem a
 krwj Páně.“ Z toho se dá konečně wyswětliti,
 proč hned w prwnj Cjrkwi nepřjtomným, nemoc-
 ným aneb pro wjru do wězenj wzatým wěřejm
 Neyswětěgšj wečeře Páně gediné pod způsobau
 chleba, dětem pak toliko pod způsobau wjna se
 podávala.

Než ptáš se snad předně: proč medle Pán
 Ježš Neyswětěgšj swátost oltářnj netoliko pod
 gednau způsobau, nýbrž pod obogj, chleba totiž
 a wjna ustanowil, nenj-li potřebj, aby se pod
 obogj přigjmala? Dále: proč Pán Ježš podáva-
 ge kalicha prawil: „Pjte z toho všickni?“ A
 konečně: Proč sw. Apoštol Pawel w listu k
 Korintům negenom o účastnosti stolu, ale i ka-
 lichu Páně mluwj?

Na to budiž tobě odpovědjno: *Předně:*
 Pán Ježš Neyswětěgšj swátost oltářnj negenom
 za duchownj pokrm a duchownj nápoj, nýbrž
 také za obět ustanowil, za obět, wztahujcej se na
 obět křížce, trwati magjej až do druhého přjštj
 geho; protož musely se způsoby chleba a wjna
 oddělené, každá pro sebe podáwati, aby tak obět

křjže, při kteréž krew z boku geho vyšla, žiwě předstawena byla. Za tau přjčinau řekl podáwage způsoby chleba: „Totot gest tělo mé, kteréž se za wás dáwá.“ A podáwage kalicha: „Totot gest krew má nowého zákona, kteráž za mnohé na odpuštění hřjchů bude wylita.“ Když se tedy Wcčeře Páně co oběť slawj, musegj se obě způsoby požjwati, proto že dle ustanowenj Ježjśowa netoliko chléb w geho tělo, alebrž i wjno w geho krew k dokonalému a wždy trwagjcmu předstawenj oběti na křjži proměněno bylo.

Za druhé. Dáwage Pán Ježjś způsobu chleba řekl: „Wezměte, a gezte.“ Dáwage pak kalich, prawil podle sw. Matauše:³²⁾ „Pjte z toho wšickni.“ A sw. Ewangelista Marek dokládá:³³⁾ „A pili z něho wšickni.“ Owšem když Ježjś způsobu chleba učedlnjkům podáwal, sám chléb lámage a sám ho mezi wšecky rozdáwage, potřebowal toliko řjci: „Wezměte, a gezte.“³⁴⁾ Když ale *geden* toliko kalich požehnal, z kteréhož wšickni pjti měli, musel přidati: „Pjte z toho wšickni.“³⁵⁾ To wšak řekl genom přítomným Apoštolům, gimžto dalšj poručenj dal, to samé činiti na geho památku, co On sám gest učinil; to gest, gak On chlebu a wjnu žehnati, a usta-

32) *Matth.* 26, 27. 33) *Marc.* 14, 23.

34) Kdyby Pán Ježjś sám nebyl chleba rozdáwal, aneb wlastně gednomu každému podáwal; nebylby měl přjčiny, ho lámati, alebrž bylby gednoho každého mohl nechat z požehnaného chleba částku sobě ulomiti.

35) W syrském přeloženj sw. Matauše čteme: Pjte wšickni *wj* z toho; kteráž tedy slowa toliko na přítomné apoštoly se potahowati mohla.

nowugjej słowa nad chlebem a wjuem pronášeti, gak On gest pronesl. Toto poručenj Apoštolowé také zauplna zachowáwali, a gediné oni činili, co Pán při poslednj Wečeři činil gest, a po nich toliko ti, na kteréž byli wzkládali ruce, kterýmž udělili Ducha swatého, kterýmž obdrženu moc swau a auřad swüg odewzdali, a gichž za předstawené obej ustanowili. Měla-li by se słowa Ježšowa: „Pjte z toho všickni“ — na wšecky wěřejj potahowati, musela by se i ona słowa wšechnuěch týkati: To čiňte na mau památku, žehneyte všickni chlebu a wjuu, pronášegte všickni ustanowugjej słowa má „totož gest tělo mé, totož gest krew má. To však wšechněm wěřejjm rowně připauštěti žádný se neopowážj, lečby si ničeho nechtěl wšjmati, co w Skutejeh apoštolských gest poznamenáno a o čem historie prwnj Cjrkwe tak zřetedlně swěděj.

Za třetj. Nezapjráme nikoli, že Neyswětěgšj wečeře Páně za prwnjeh křesťanských časů wětšjm djlem pod obogj způsobau, zwlášťe wěřejjm z pohanstwj přešlým se podáwala,³⁶⁾ však ne wždycky, ani na wšech mjstech a wšechněm, gakož se i w Skutejeh Apoštolských toliko o účastnosti wěřejjeh lámánj chleba zmjuka činj.

36) *Připomenutj.* Býwaljm pohauům, genž učenj Kristowo byli přigali, podáwala se Wečeře Páně pod obogj způsobau z té přjčiny, že pohané zwyk měli při obětjeh modlářských negenom gjsti ale také pjti, nač i Apoštolowé a gegich náměstkowé, laškawě o gegich spasenj pečugjej, ohled brali. Tak se i wěřejjm, bylým židům, z té samé přjčiny w některých starozákannjeh obyčegjeh na čas powolowalo.

Nepřítomným, nemocným a pro wjru do žaláře uvrženým se wždycky, gakž swrchu giž řečeno bylo, pod gednau toliko způsobau, totiž pod způsobau chleba donášela. Tot postačitedlně swědčj, že Apoštolowé a gegich prwnj náměstkové přeswědčeni býti museli, že nenj žádného wýslovného prikázanj ode Pána, aby se Wečeře Páně k duchownjmu pokrmu a k posilněnj duše pod obogj způsobau přigjmala, poněwadž také pod gednau způsobau prawé žiwé tělo Páně, ano Ježíše samého přigjmáme, gakž zpředu bylo wyswětleno. Gako se hned za prwnjch časů Cjrkwe Neyswětějšj swátost oltárnj pod obogj způsobau wždycky nepodávala: tak se i w následujcejch stoletjch dělo, tak že giž před pátým stoletjm přigjmánj pod gednau toliko způsobau téměř obyčegné bylo. Pročež Papež Leo weliký a náměstek geho Ğelásius nařjdili, aby wěřej aspoň gednau za rok Wečeři Páně pod obogj způsobau přigjmali, aby tudy Manicheů, (kacjřů, zwlášt prwnějšjch stoletj) kteřj wjno za plod zlého ducha měli a sobě ho oškliwili, od prawowěřejch rozeznali, a tjm bezpečněgi od Wečeře Páně wylaučili, gelikož žádného giného prostředku nezbywalo. Gak mile ale manicheyské kacjrstwj zeela pominulo a přestalo, bylo toto nařzenj opět zrušeno, a Wečeře Páně se také pod gednau toliko způsobau zase podávala. Za času basileyského cjrkewnjho sněmu powolila sice Cjrkew w Čechách a na Morawě, k potlačěnj a wyhlazenj kališnických bludu, podáwati Wečeři Páně pod obogj způsobau, s tau však wýmjnkau, aby

se wěřilo, že přigjmánj pod obogj k spasenj
nenj potřebné, nýbrz aby přigjmánj také pod ge-
dnau způsobau za postačitedlné měli, gakž to
učila a wěřila Cjrkew od počátku skrz všeecka
stoletj. Když však pozděgi nazwjce s přigjmá-
njm Wečeře Páně pod gednau toliko způsobau
spokogeni byli, někteřj ale twrdošigně přigjmánj
pod obogj gakožto potřebné zastáwali: tedy se
k překaženj toho bludu přigjmánj pod gednau
toliko způsobau nařjdlilo a zachowáwalo. Tak
též to bylo s powolenjm pro Rakausy a Bawory
za Pia IV., genž také brzy zas bylo wyzdwiženo.
W řecké Cjrkwi se tēm, genž při službách Bo-
žjch k stolu Páně gdau, Swátost oltárnj tak da-
lece pod obogj způsobau podává, že se způsoba
chleba do neyswětějšj krwe namáčj anebo gj
swlažuge, což ale w liternjm rozumu nemůž *pjti*
znamenati. W čas postnj, w kterémž se obět
mše swaté genom w neděli koná, kněžj wšednj
den z chleba w neděli požehnaného a proměně-
ho bez swaté krwe přigjmagj. Dostit tedy doká-
záno, že se podávánj wečeře Páně pod obogj zpu-
sobau nikdý za newyhnutedlně potřebné nemělo a
newěřilo. Práwě připomjná sněm tridentský, gakž
následuge: „Gako Pán Jezjš řekl: Nebudete-li
gjsti těla Syna člowěka, a pjti geho krwe, nebu-
dete mjti žiwota w sobě; neb kdož gj tělo mé a
pige mau krew, máť žiwot wěčný;“ a konečně:
„Kdož gj mé tělo, a pige mau krew, we mně pře-
býwá a gá w něm:“ — tak též řekl: „Kdož gj
chléb tento, žiwť bude na wěky. Chléb, kterýž

gá dām, tělo mé gest, bude-liť kdo gjsti z chleba tohoto, žiw bude na wěky.“ (Sess. 21. cap. I.)

Přjčiny, pro kteréž přigjmánj wečeře Páně toliko pod způsobau chleba uwdeno bylo, gsau dosti známé; zde gieh toliko podotknauti třeba. Předně pro uwarowánj zneuctěnj, genž se častěgi rozlitjm neyswětěgšj krwe přihodilo, zwlášť při welikém počtu přigjmagjejch a we wětšjch osadách. Za druhé: pro nesnadnost, způsobu wjna přes delšj čas zachowati neporušenau. Za třetj: pro těžkost w opatřenj dostatečného wjna w kraginách, kde wjno neroste. Za čtwrté: pro oškliwenj mnohých, zwlášť při wětšjm počtu přigjmagjejch, z gednoho kalicha pjti; ano u mnohých pro přirozenau oškliwost před wjnem.

V. Částka.

Poněwadž katolická Cjrkew wěřj a učj, že Ježš Kristus pod způsobau i chleba i wjna gako Bůh i člowěk přjtomen gest: tedy z této wjry newyhnutedlně následuge, že se mu w Neyswětěgšj swátosti oltárnj klaněti máme.

Ježš Kristus gest co Bůh i člowěk pod způsobau chleba a wjna přjtomen. Zřegmě a určité se Spasitel o tom wygádril, řka: „Kdož gj mne, i on žiw bude pro mne.“³⁷⁾ A opět: „Duch gest, kterýž obžiwuge, tělo (totiž bez ducha, bez mého božstwj a člowěčenstwj) nie neprospjwá.“ Ano

37) *Připomenutj.* Pán Ježš řekl: „Kdož gj mne, i on žiw bude pro mne.“ An ho požjwáme a přigjmáme, musj tedy w Neyswětěgšj swátosti oltárnj přjtomen byti; a gsa Bůh i člowěk, tedy gest w nj co Bůh a člowěk přjtomen.

geho tělo a krev, a On sám gest pod způsobau chleba a wjna dotud přítomen, dokud tyto způsoby trwagj; nebo učiněné gedenkrát proměněnj chleba a wjna w tělo a krev Ježjše Krista, nemůže se wjce zrušiti a zničiti. Což tedy slušnějšjho, než abychom Gemu powinnau poctu vzdáwali, Gemu se klaněli a s Tomášem zwolali: *Pane můg a Bože můg!* Toto klaněnj se w Cjrkwi Kristowě božskému Spasiteli také wždycky prokazowalo. Zřetedlnát gsau slowa, gimiž se w liturgiekých (obřadnjch) knihách nařizuge, Neyswětějšj swátosti oltářnj se klaněti. Neyvyššj kněz, čteme tam, přechážege okolo Neyswětějšj swátosti, klanj se gj. A opět podle řeckých obřadu: Po wyřknutých slowech ustanowugjejch kněz a jáhnové se třikrát Neyswětějšj swátosti klanj, a lid dj: Amen. Swatý Chrysostom³⁸⁾ prawj takto: Mudrowé od východu slunce klaněli se gemu (totiž Spasiteli) w geslech položenému, padše před njm s bázuj a třesenjm. Ty (křesťane) nespattřugeš ho giž w geslech, nýbrž na oltáři. Musjme mu tedy mnohem wětšj netiwost prokazowati, než oni eizinci. Swatý Ambrož opět dj: Tomu samému tělu, kterémuž se Apoštolowé w osobě Kristowě klaněli, klanjme my se w tagemstwjch.³⁹⁾

Gaké to potešenj pro katolického křesťana, genž swého Spasitele w Swátosti oltářnj přítomným býti wěřj. S gakau důwěrnostj může on se do chrámu Páně odebrati a srdce swé před Spa-

38) Chrysost. homil. 24 in epist. ad Cor. 39) Ambros. Lib. III. de spir. sancto. cap. XI.

sitelem swým wyliti, gehožto radost gest, býti s syny lidskými, a kterýž k nám wolá: „Pogďtež ke mně všickni, kteříž obtženi gste, a gá wás občerstwjm.“ Mat. 11, 28. Držme se tedy všickni wěrně učenj cirkewnjho, bychom wěřjce k žiwotu wěčnému krmeni byli.

2. *Swatého Cypriana spis o kázni panenské.*

Z latinského gazyku podlé Wireburského
wydánj

p ř e l o ž i l

Jan Nepomuk Stárek,

prof. w Hradci Král.

O b s a h.

Sw. Spisowatel podotknuw o dobré kázni wúbec, a gegj dokázaw potřebu, wzbuzuge panny k počestnému chowánj. Dorážj též na ně, že w bohatstw, w kráse těla, w drahém oděwu, w chuzi a giných marnostech se kochagj. Dále chceť i tomu, aby ony, gesto tělem i duchem Bohu gsau zasnaubeny, ani na swatbách, ani w láznjch wěgných widěti se nedaly. Potom připomjňá, gaktě vysoká cena panenstw, anot setrwá-li neporušena, co do mzdy nebeské, s onau za mučedlnictw pro wjru přetrpěné odplatau mnoho si neodewzdá. Žádá konečně, aby naň tehďáz pomněly, když panenstw gegich oslaweno bude.

I. O užitku a potřebnosti kázně wúbec.

Kázeň gest ochrana naděge, kotwa wjry, ředitelka cesty spasitelné, twůrkyně a pěstauka powahy dobré, a mistryně mrawů. Tat w Kristu nás stanowj, apůsohj, žet i dle wůle Božj powždy žigeme, i k zasljbenj geho stogjme, i k odplatě nebeské přicházjme. Kázně následowati, totě oblažgjej; spauštěti se gj a zamjťati gi, totě záhubno. Duch sw. mluwj w žalnjch, řka: „Chopte se kázně, aby snad nerozhněwal se Pán; a když by hněw geho w krátce se rozpálil nad wámi,

wy zhynuli byste s cesty sprawedliwě.“ (Žalm 2, 12. 13.) A zase: „Hřjšnjku pak řekl Bůh: Proč ty wyprawugeš sprawedlnosti mé, a béřeš smlauwu mau w ústa swá? Ty pak nenáwidjš kázně, a zawrhugeš řeči mé.“ (Žalm 49, 16. 17.) Ginde opět čteme: „Kázeň kdož zamjtá, nešťastný gest.“ (Mandr. 3, 11.) I od Šalomauna maudré nám dáno napomenutj takto: „Kázně Hospodinowy, synu mŭg, nezamjtey, aniž ustáwey, když od něho trestán býwáš. Nebo kohož miluge Hospodin, tresce.“ (Přjssl. 3, 11.) Pak-liže tresce Bůh, kohož miluge, a tresce-li proto, aby napravil: tedyť ani bratřj, a tjm méně kněžj, kohosi tu nenáwidj, anobřz i milugj těch, kteréž trestagj, chtěgjee gich napraviti. Taktě i skrz Jeremiáše předukázal Bůh na cesty naše, řka: „A dám wám pastýře podlé srdce swého, a bude pásti wás w kázni.“ (Jerem. 3, 15.)

Nuž tedy, kázeň-li ne pořjdku, ale téměř všude w Pjsmě sw. se welj, všechen-li nábožnosti a wjry základ w poslušenstwj a bázni spočjwá: medle, oč pak tu horliwěgi gednati, po čem chtiwěgi gjti, k čemu pewněgi státi dlužno, gako, aby-chom stawenj co neyhlaub založili, abřz ge na neuchylné sobě umjstili skále, proti swěta bauřkám a wichrŭm stogjee neohrozeni; aby-chom kráčegjee stezkau přjkázanj Božjch w nebi odplaty došli; a bedliwě též uwažugjee, že těla naše skrze poswěcenj kaupele křestnjho, Božjmi, ode wšj sobě uhoněné skwrny očistěnými chrámy učiněna gsau, neskwrnili gich nikdy ani nelehčili; anoť i ten poskwřnuge se, kdož poskwřnuge gich. Myt gsme

chrámů těchto strážnj a kněžj; pročez tomu w nich služme, komuž w prawdě giž uáležjme.

Pawel w listu swém, kdežto wedlé nauky Božj k nowému cestu okazuge žiwotu, wece takto: „Negste sami swogi: nebo gste kaupeni za welikau mzdu. Oslawugte a noste Boha w těle swém.“ (1. Kor. 6, 20.) Oslawugme tedy a nosme Boha w těle neposkwrněném skrze neydokonalejšj k němu poslušnost. A že vykaupeni gsme krwj Kristowau; střezmež i té wůle wykupitele swého, we všem genu slaužjce. Přičinmež se i o to, aby do chrámu Božjho nedostalo se nic nečistého ani neswatého, čjmž by on gsa uražen, opustil sjdlo swé. Gsaut to wěru blažitelná, naněná, léčiwá i vzdělawatelná slowa Páně: „Ay zdráv gsi učiněn: giž nehřeš, aiby se něco horšjho nepřiřhodilo.“ (Jan 5, 14.) Tuť Pán, dárce zdravj, dáváť i žiwota spráwu, dáváť i předpis chowánj neúhonného, a nepaušťj uzdraweným uzdy, aniž gich prostopášně necháwá těkati: alebrž co do lékarstwj, ochrániwšjho ge, ostřegi hrozj gim, než gakýmkoli swogátkům. A dogista, hřjch člowěka nepoznawšjho kázně Božj, daleko gest menšj, než wina toho, kdož Boha poznal. Ó tuť zrostlá neprawost až téměř se neodpaušťj.¹⁾

1) „Tuť zrůstá hřjch, až téměř se neodpaušťj.“ — „Nulla sit venia ultra delinquere.“ — Propowěď to, kteráž podlé úsudku zdrowého rozumu slyšána býti má. I starožitný Tertulian, sekty Montanistské se přichytiw, na křiwém domněnj tom ustrnul, žeby křesťanům, do modloslužby padlým, ani mocj klíčů žádného nikdá w Cjrkwi odpuštěnj dogjti lze nebylo. Ač pak sw. spisowatel náš, co se výrazů, propowědj a podobenstwj gednotliwých tějce, shoduge se s Tertullianem, kraganem

Kéz by to tedy k srdeci sobě brali mužowé i ženy, ginoši i djwky, lidé každého pohlawj a wěku; kéž by wedlé swaté wěrnosti, co ge s Bohem wjže, s báznj nemalau snažili se uchowati to, což gsau koli swatého a čistého z milosti Božj přigali.

II. Chwála čistoty panenské, a w čem tato záležj.

Giž gsme na tom, mluwiti k pannám, o něž dbáno tjm wjee, čjm wyššj gest sláwa gegich. Toť gsau ti kwětinky ejrkwe Kristowy, toť ta krása i ozdoba milosti duchownj, toť ta autličká garost, toť ty netknuté a čisté nádoby cti a chwały, toť ten obraz Božj, genž nese podobu swatosti Páně. Toť gsau i ten wzáchněšj stádce Kristowa oddj, toť ta radost matky ejrkwe, gesto w nich zkwetá, ku krásné úrodě přicházj a tjm slawněgi plesá, čjm tu wje roste zástup panenský. Nuže, k těmto mluwjme, těch napomjáme, raděgi z lásky to činjee, než ²⁾ z moci auřednj. Odstup, abychom,

swým: nieméně zřegmě zamjtá blud geho we swém psanj ad Antonian. Rowněž we spisu Testimon. I. III. a ginde na hrjchj toliko těžké, zrowna proti Bohu spáchané, a nižádným dosawáde pokánjm neshlazené, — bige slowy těmi a takowými: „Non posse in Ecclesia remitti ei, qui in Deum deliquerit,“ — t. těm, kdož w žiwotě nekagčjm dokonce zúmysla setrwagj.

2) „Z moci auřednj.“ Ze slow těch zawjrá učený Pamel (in Edit. Oper. Cyprian.), že sw. Otec, takto se wygadřuge, anebo kněžem geště nebyl, anebo w Karthagině počal práwě tu dobu biskupowati, co tak psal. Ginak zagisté gsa ne nowý w powołánj pastýrském, byl by se wzhledem panen, Bohu zaswěcených, neodčetl té auplné moci, o kteréž gelikož Bohem biskupu propůgčené, w gednom listu swém pjše. Conf. epp. 40, 55, 65, a 69. — Ostatně, gakož slowutný ukázal Pearson, wyhotowen gest přjtomný spis mezi r. 248. a 249.

gsauce vlastnj křehkosti swědomi, při skrownosti a prostotě swé, na kterau si tu doráželi z přjkra. Myt spjše opatrní gsme w nebezpečenstwj, bogjee se dábla protiwnjka našeho. Aníž pak ta opatrnost marná, ta bázeň gešitná gest: gelikož ona poradau swau wede po cestě spásy, i blažitelných střeže rozkazů Páně: tak aby ty, kdož gsau se koli Kristu oddaly, a tělesných žádostj se odřekše tělem i duchem Bohu se zasvětily, to uloženj swé pod wyměřenau mu hogněgšj odplatau cele wykonaly, a nikomu, leč Pánu swému krášlití a ljbítí se nehleděly, — Pánu, od něhož čekagj mzdu panenské čistoty swé.

Onť sám prawj: „Ne všickniť chápagj slova toho, ale ti, gimž dáno. Gsauf zagisté panicowé, kterjž se tak z žiwota matky zrodili, a gsauf panicowé, kterjž učiněni gsau od lidj, a gsau panicowé, kterjž se sami w panictwj oddali pro králowstwj nebeské.“ (Mat. 19, 11. 12.) I onoho angela výrok na tu zdrželiwosti odměnu i na panictwj sláwu narážj takto: „Totť gsau ti, kterjž s ženami negsau poskwrněni; nebo panicowé gsau. Tiť gsau, genž následugj beránka, kamžkoli gde.“ (Zgaw. 14, 4.) A nepřipowjď Pán gediné mužským ten dar zdrželiwosti, gakoby ženských pomjgel — nikoliw; ale poněwadž žena wzata gest z muže i učiněna, w Pjsmě skorem všudy gen k muži Bůh mluwj; gelikož gsau dwa w gednom těle, a co na muže, toť zárowěň i na ženu slyšj se.

Gestliže tedy panicowé následugj Krista, a určena-li zdrželiwost panenská pro králowstwj Božj; čemuž by se tu šperky a okrasau swěta

objíraly panny? Přišlyť by síce k ljbosti lidem, Boha však by urazily, newšmagjee sobě ani mnoho powěděnj: „Kterj se lidem ljbj, zahanbeni gsau, nebo Bůh pohrdl gimi“ (Žalm. 52, 6.) — ani oněch wznešených a slawně propowěděných slow Pawlowých: „Kdybych se geště lidem zaljbiti chtěl, služebnjkem bych Kristowým nebyl.“ (Ĝal. 1, 10.)

Ta však zdrželiwost a čistota panenská nezáležj gen pauze w bezposkwrnnosti těla, nobrž i w ušetřenj a poctěnjho úprawau slušnau i w stydliwosti, tak aby dle wůle apoštola Pawla žena newdaná tělem i duchem swatá byla. Tomu týž apoštol učj, řka: „Kdo ženy nemá, pečuje o to, což gest Páně, kterak by se ljbil Bohu. Ale kdo gest ženatý, pečuje o to, což gest tohoto swěta, kterak by se ljbil ženě. Takť i žena newdaná a panna myslj na to, což gest Páně, aby byla swatá tělem i duchem.“ (I. Kor. 7, 32 — 34.) Panna tedy negen w skutku pannau, ale i u lidj za takowau gmjna budiž. Nikdo při pohledu na ni nebuď na rozpacjch, pannu-li widj. W každém přjpadu pronášegž ona swau zachowalost gednostegnanu i krásu ducha; tatoť nikdy nádhernostj gegj se nezpržňug. I čemuž by ona chodila si stkwostně, gako by měla neb hledala chotě? Pannau-li gest, nechť se bogj zaljbiti se, a sama o sobě neubjhá w nebezpečj; neboť ona k lepšjm se a božským chowá wěcem. Panny tedy, nemagjee muže, gemuž by se ljbily, setrweytež we wšj čistotě i tělem i duchem swým. Aníž pak tu krásłiti a sličnostj těla se honositi slušj na pannu, gjžto ne-

nj wjee a krásněgi wzpjratí se a zápasiti gako proti tělu a žádostem geho. Wolát tu Pawel hlasem dosti zwučným a vysokým: „Ode mne pak odstup to, abych se chlubil gediné w křži Pána našeho Ježše Krista: skrze kteréhož swět mi ukřižován gest, a gá swětu.“ (Gal. 6, 14.) A panna-liž w cjrkwí chtěla by se swau krásau a sličnostj chlubiti? — Tentýž apoštol i takto dj: „Kteržž pak gsau Kristowi, tělo swé ukřižowali s hřjehy a žádostmi.“ (Gal. 5, 24.) A panna po swém odřeknutj se žádostj tělesných a hřjehů, ta-liž se smj dáti postjhati w tom, čeho se odřekla? 3) Ay, panno! wehnána's do auzkých, i wědjť co gi zač. Máš giné na gazyku, a giné na srdeci. Měla bys čistotě a studu se zasnaubiti, a ty se prznjš žádostmi těla. Bůh wece Isaiášowi: „Woley: wšeliké tělo tráwa, a wšeliká sláwa geho gako kwět polnj. Ushla tráwa, a spadl kwět. Ale slowo Hospodinowo zůstává na wěky.“ (Isai. 40, 6 — 8.) I nemá tedy nikdo, tjm méně panna krásau těla se wypjnati, ani w tétěz cti wyhledáwati; ale pilna buď slowa Božjho, i kochey se w zbožj wěčném. Ginak-li by se která tělem swým vychlaubati chtěla, budiž! ale w ty doby, co se pro wyznánj gména Kristowa muky trpj, budiž! ale tu, kdež swau silau žena mužům, gi mučejm nic napřed nedává, když tělo z ohledu koruny mučedlnické, oheň i křže i meče ljtých šelem

3) „Čeho se odřekla.“ — To gest: na křtu sw., kdež wedlé starobylého w cjrkwí obyčjege křtěnci se odřjkali swěta i wšj pýchy geho.

náběhy podniká. Toť hle gsau ty drahé okrasy, toť ty wzácenějšj ozdoby těla!

III. Že těch, genž bohaté gsau, ani to bohatstwj z nádhernosti w šatstwu nigakým newyměrnge způsobem.

Gsauť však bohaté a zámožné panny někte-
ré, genž by i hned se wytasily s bohatstwjm swým,
stogjee na tom, že užjwati ho gim newyhnutelně. I
wěztež toto přede wšjm, že bohatá toliko ta, co
w Bohu bohatá gest; zeť mohowitá gen ta, co
w Kristu mohowitá gest, a že ne ginšj leč ty du-
chownj, božské, k nebi a k Bohu wedauej, též u
Boha wěčně s námi włádnauej poklady zasluhuj
gména statků prawých. A opět cotě koli zem-
ského, swětského a tuto zůstawagjejho, toť gakož
i swět sám miň nás, genž gsme šťastným přecho-
dem k Bohu se nawrátili. Zmiňuge se o té wě-
ci apoštol Jan, a ducha plným i nebeským slowem
horliwě nás nabjzj, řka: „Nemilugte swěta, ani
těch wěej, kteréž na swětě gsau. Miluge-liť kdo
swět, nenj lásky Otcowy w něm. Neboť wšec-
ko, což gest na swětě, gest žádost těla, a žádost oěj, a
pýcha žiwota, kteráž nenj z Otce, ale gest z žá-
dosti swěta. A swět pomine i žádost geho: ale
kdož činj wůli Božj, trwá na wěky, gakož i Bůh
na wěky zůstawá.“ (I. Jan. 2, 15 — 17.) Dych-
těmež tedy po zbožj wěčném u Boha, a wůli ge-
ho nám budiž pravidlem stálým; abychom kráčeli
dle učenj a příkladu Pána našeho, kterýž i o
tom dotýkage dj: „Sstaupil gsem s nebe, ne a-
bych činil wůli swau, ale wůli toho, kterýž mne

poslal.“ (Jan 6, 38.) Geštož pak tu nenj sluha wětšj nad Pána swého, a zawázán-li wděkem o-swobozenec wyswoboditeli swému : tedy my, chtějce w prawdě křesťané býti, powinni gsme i učenjm i přjkladem Kristowým se řjdiť. Psáno gest, i čjtá i slýchá i mnohdy k poučenj nás hlá-sá se tu w cjrkwí ono Janowo powěděnj: „Kdo prawj, že w Kristu zůstává, máť gakž on cho-dil, i tento choditi.“ (I. Jan. 2, 6.) Pročež všickni zároweň prospjwagjce, a taužjce po zi-sku, gakoby o záwod, wynikeymež gedem nad druhého. Takí teprwa slauti zaslaužjme křesťany prawými, takť k odplatě nabudeme práwa, anoť i skutky dokážeme, čemu wěřjme.

Nuž, ty tedy bohačkau se býti wyznáváš ? Leč Pawel klade se na odpor twému bohatstwj, a sám předpisuge, kterak by slušelo tobě, mjr-niti nádhernost w krogi a ljčenj twáře. I we-ceť on: „Ženy w oděwu slušném, stydliwostj a strjzliwostj ozdobugjce se, a ne kadeřawými wla-sy, neb w zlatě, neb perlách neb drahém rauše : ale gakž slušj ženám, přiznávagjcejm se k ná-božnosti skrze dobré obcowánj.“ (I. Tim. 2, 9. 10.) Kterážto slowa nacele shodugj se s tjm, co Petr pjše, řka: „Ozdoba gegich nebuď ob-kládánj zlata, aneb obláčenj nádherného šatstwa, ale wnitřnj okrasa srdce.“ (I. Petr. 3, 3.) Gižť pak chtěj-li tomu apoštolé, aby i ženy, co do mužůw swých, w nádherném krogi omlanwati se uměgjej, obmezily geg, a mocj předpisu Božjho k dobrému w cjrkwí řádu se nesly : oč wjce musj se tjmže wázati panna, gešto se z úprawy swé

wyměřiti, ani giným čjmsi potměšilost swau zastřiti nemůže, alebrž wšecku winu sama nésti musj?

Tyť zámožnau i bohatau se býti prawjš: třebas! nemáť se však ani wše djti, co slušj, a niž smj se wje nežli čest a stud připauštj, luzným a z pýchy swětské vzniklým howěti ljbstem. Neboť psáno gest: „Wšecko mi slušj, ale ne wšecko prospjwá. Wšecko mi slušj, ale ne wšecko wzdeľawá.“ (I. Kor. 6, 12.) Ty tedy z pyšna-li sobě počjnáš, a neskromně wystrogena všem na odiw se neseš; ty-li wnadami swými oči mládců obracjš na sebe, a wzdechy po sobě wyluzugeš ginochům; ty-li mrzkým žádostem howjš, a nečistý oheň w nádrách zaněcugeš; ty-li, byt bys i sama nehynula, giných hubjš, a gim widauejm tě býwáš takorķa dykau a traweninau: ó kterak se uhágjš za pannu w srdeci čistau i stydliwau? Prozluklé to šnořenj a necudné se ljčenj twé, toť winj tebe. Ty takto si počjnagje, abys k ljbsti byla, giž wje nepatrjš w řad djwek a panen Kristowých.

Tyť bohatau se býti prawjš? třebas byla; ale na pannu to neslušj, swým se honositi bohatstwjm; gešto čteme w Pjsmě sw.: „Což nám prospěla pýcha? aneb bohatstwj s chlaubau co nám spomohlo? Pominuly wšecky ty wěci gako stjn.“ (Maudr. 5, 8.) Čemuž i apoštol naswědčuje slowy těmito: „A kteříž kupugj, budtež gakyoby nekupowali; a kteříž wľádnau, gakyoby ne wľádlj; a kteříž užjwagj tohoto swěta, gakyoby ne užjwali: neboť pomjgj způsob tohoto swěta.“ (I.

Kor. 7, 30. 31.) Rowněž i Petr, genužto Pán péči o pastwu a ochranu owej swých poručil, na němž i on swau ejrkew založil a vzdělal, pronášj se o tom (Skut. 7.), žeť zlata a stříbra nemá, ale že gest bohat w milosti Kristowě, žeť zámožen u wjře a w diwotworné moci geho, žeť slyne nadbytkem těch zbožj ducha, kteréž k daru oslawenj napomáhagj. Těmi klenoty, tjm zbožjm nebudeť w stawu vládnauti ona, genžto raděgi swětu, než Kristu bobatnauti wolj.

Tyt zámožnau se býti prawjš, a žebys, čjm tebe Bůh obmysliti ráčil, toho použiti musela, se domnjwáš? I budiz! užjwey toho, ale k spasenj; užjwey toho, ale k zámerům dobrým; užjwey toho, ale k wěcem od Boha weleným, a od Pána pokázaným. Ať ejtj chudý, že gsi bohatá, ať ejtj potřebný, že gsi zámožná. Dáwey swé dědictwj Bohu na úrok, častug Krista. Zakup sobě u mnoha giných přjmluwy, abys čest panenskau tam neposkwrněnau přinesla, i sljbené odplaty Páně dosjeť mohla. Schowey poklady swé, kdežby gich zloděg newykopal, kamž by se čjhagjej newedral zákeřnj. Nastrádey statku, ale těch nebeských, gichžto wýnosy stálé, wěčné, a před všelikým swěta přjkořjm bezpečny gsau, gichžto ani rez neka-zj, ani krupobitj nehuby, ani wedro nepražj, ani ligawec neplenj.

Totě, dogista, giž před Bohem wina twoge, stogjš-li na swém, žeby od Boha dáno ti bylo bohatstwj proto, abys neblaze zažila ho. Wždyť i hlas lidský od Boha pocházj: a proto-liž swětských a hanebných pjsniček zpjwati náležj? Dal-tě

Bůh i železa lidem na vzdělávání země potřebného: a proto-liž lidstvo vražditi se smj? Anebo že Bůh učinil kadidlo, wjno i oheň: proto-liž modlářstwj prowaditi se má? Čili že mnoho dobytka na poli chowáš: i hned geg w žertwy a zápaly bůžkům přináseti dlužno? — Ó, i ginak welikét to pokušenj welikým vládnauti statkem, k bohatým-litudy se neměřj aurokům! Čjm gest kdo bohatšj, tjm aužegi se wjže, aby mjsto množenj hrjchů gich raděgi shlazowal gměnj swého rozdávánjm.

IV. Wýstraha před potworstwjm w krogi, a ličidel negednoho druhu zákaz.

Nádhernost, okrasa šatů a ljčenj marné nepřipadagjt leda na ty poběhlé i oplzlé ženky; a w neydražšjm obleku chodj wůbec takowá, gegjž stud gesti wěc neylaciněšj. Takť ljčj Pjsmo swaté tu, kdež wůle Páně gest, nás poučiti a strjci. Tudy se popisuge ona newěstka, krásně wystrogena i uljčena, kteráž se šperky swými, abrž pro tytéž za swé wzjti má. „I přišel, prý, geděn ze sedmi angelů, kterjž měli sedm kofljků, a mluwil se mnau, řka: Pogď, ukáži tobě odsauzenj newěstky weliké sedjey na wodách mnohých, s kteraužto smilnili králowé země. I odwedl mě w duchu; i widěl gsem ženu sedjey na šelmě, a žena ta odjna byla pláštěm šarlatowým a brunatným, a ozdobena zlatem a kamenjm drahým i perlami, magjej kofljk zlatý w ruce swé, plný ohawnostj, nečistoty a smilstwa weškeré země.“ (Zgew. 17, 1—14.)

Wy tedy, čisté a stydliwé panny, utjkeyte nádhernosti a zewnitřnjho krášenj se, osobám nečistým a nestydatým vlastnjho; štíťte se těch hampeyských znaků, a těch wýstrogů newěstějch. Isaiáš, pln Ducha sw., okřikuge a lage na ony Sionské, zlato- a střjbrohlawem zlehčené deery, genž záhubným oplýwagjee zbožjm, pro marnau rozkoš swětskau Boha se strhly. „Pozdwiwly, prý, se deery Sionské, a chodily s wytaženau šigj, a mhauragjee očima, a spořádaným krokem wlekly za sebau sukně, i nohama pohráwaly. I ponjžjt Hospodin knjžecjeh deer Sionských; i odkrygeť Pán raucha gegich. Stkwostnost kroge, ozdoby, wlasý, kadeře, měsčjky, kadeřawidla, náramky, woňawky, točenice a prsteny a náušničky, a hedbáwná, zlatem i šarlatem protkaná raucha odegmeť od nich Pán. I bude za ljbau wůni smrad, mjsto pásu prowazec, a mjsto zlatem ozdobených kadeřj, lysina.“ (Isai. 3, 16. a n.)⁴⁾ Toť hle žehránj Božj, toť důtkliwá domluwa Páně! Odtud, prý, panny, bywše porušeny, napotom i prawé služby Božj se strhly. Onyť se pozdwiwly, a padly gsau, wystrogily se, a ošuměly i ušpiněly gsau. Ty, co gsau hedbáwj a šarlatem oděny, Krista oblěci nemohau. Tyto zlatem, perlami a záponami se okrášliwše, pozbyly gsau okrasy srdce swěho. I kdož by nehaněl a neutjkal wěcj oněch, genž by hubily giných? Kdož by dychtil a sahal po tom, čjmž by gakořka šjpem a dykau

4) Sw. Otec uwodj tu a onde texty biblické podlé překlada, genž ani s Vulgatau, ani s překladem 70 tlumočnjků naskrz tentýž nenj.

ginj sobě uhonili ránu? Byl-li by kdosi ten tam po gednom čehosi nápitku, sandila bys, že člověk tjm napitjm se otrávil; a padnul-li by kdo mrtew po gjdle něgakém, hádala bys, žeť asi to se swěta geg sprowodilo. I negedla a nepila bys, kdež ginj, gakž patrnó, smrtj gsau to zaplatili.

Nuže gakět to odpjranj prawdě, gaký to nesmysl, těch wěcj sobě obrati, genž gsau i zprwu hubily, i posawáde hubj? Cože máš snad za to, že odtud sama wywázneš, odkad, gak zgewno, ginj gsau wzali za swé? Bůh zagisté ni brunatné ni šarlatowé neučinil owce; anižtě koho učil, w mjze bylinné a čerwcowé wlnu smáćeti a barwiti. Ont nikoho nenawedl, záponky s drahým, we zlatě zasazeným delati kamenjm, ani perly dlaahým paterem skljkowané nositi na hrdle. I nepřistogjt člověku, djlo Božj na těle swém ukrywati, přjlepec pak dábel'ský stawěti na odiwu. Snad-liž to wůle Božj, aby samowolným w uši rauěnjm i to newinné, we swětě dosawád neproslé dětinstwo trýzněno bylo, pak z pruluku i ran usnjch wěšely se mu perly, dráže kaupené, než na wázkách ceny magj.⁵⁾

Wšech wěcj těchto nálezcowé gsaut onino hrjšnj a odpadlj angelé, kteřjž kalem zachwáćeni zemským, o milost nebeskau přišli.⁶⁾ Od těch co

5) Gak dlauhó na wzdory rozumu, wěrau oswjćeného, buďe gešče trwati onen mraw starowkořenělý, genž marnosti lidské pochlebuge a kadj? — Proč, medle, wěk náš, oswětau se wyuášege, až posud hlaupostj takowých trpj? K čemuž ta snažnost marné wynagjti přetwařowánj, gešto rozumu lidskému k nižádné cti není?

6) Negedni ze staršjch učitelů cjrkwjných, swedoni knihau Henochowau, aneb newěrným textu 1. Mogž. 6, 2. překladem.

swědců násilných, pocházejí i to černidlo na brvy, i to čerwenidlo na ljece, i ta barwa na wlasý, gakož i to zneutwařowánj přesných w lidské twáři tahů. A práwě tu známě gá se býti powinným, z bázně té, gjžto nám wléwá wjra, z lásky té, gjžto wyhledáwá bratrstwo, ne pannám toliko a wdowám, nobrž i wdaným a všem dokona ženám, dáti tu výstrahu, aby to stwořenj, ten obraz Božj ni zlatau, ni černawau, ni ryzau a kteraukoli barwau, kteráž gen ty vlastnj tahy w obljećegj kazj, nigakž neprznily. Mluwjť tu Bůh: „Učiňme čłowěka k obrazu a podobenstwj swému.“ (I. Mogž. 1, 26.). I směl-liž by tedy kdo ginačiti a opravowati to djlo božské? Co wrahowé na Boha sahagjť, kdož to, což spodobil on, ginačiti a přepodobiti se opowažugj, z paměti wypauštěgjce, že což se koliwěk narodilo, toť Božj djlo — a což se koli ginačj, toť dáblowa stwůra gest. Kdyby maljř kohosi co neypodobněgi byl wyobrazil, a někdo giný, domněle wětšj umělec, do hotowého kusu znowa cosi barwil, gakoby ho opraviti chtěge:

měli za to, že angelě, gakoby těla magjce, w rozkošech tělesných se kochagj. A však přesný pogem podstaty angelské, od mnoha ss. Otců schwálený, we školách křesťanských dosawád se udržel. Gjž od Makaria, Cassiana, Basilege, Augustina atd. tento nedobře textu detčeného daný wýklad odstraněn byl, hřjch pak mnohých angelů, kteréž dábly gmenugeme, nebyl než záwist a pýcha čili nadutost proti Bohu. Co w předešlých a následugjejch tuto řádkách přičtjá se angelům hřjšným, gakoby všakého w krogjch potwořenj se nálezcům, to slyšeti chtjti na bezwýmjnečnau moc, aneb na bezprostřednj na čłowěka působenj gegich -- nebylo by než upjratj absolutnj neodwilost Božj; od čelož zagisté i náš sw. Otec byl vzdálen. Wždyť dle zdrawého učenj wjry dáběl, gen pokudž to Buh připauštj, nám škoditi může.

zagisto prwněgšj mistr ten těžce uražena, a wšjm právem rozhněwána by se ejtil. A snad-liž Bůh, twůg uražený twůree, tak hrěšné drzosti twé ponechá bez trestu? Byť bys i tedy u lidj pro luzné šperky swé za smilnau a prostopášnau neplatila, nieméně u Boha, gehož djlo gsi poskwrnila, o muhos hůře na tom, než cizoložnice. Co kladeš sobě za okrasu, co kladeš za slušnau úprawu, totě lyzditi djlo Božj, totě przniti prawdu. Patřjť sem ono napomenutj Pawlowo: „Wyčisťte starý kwas, abyste byli nowé skropenj, gakož gste nenakwašeni. Nebo Beránek náš welikonočnj obětowán gest Kristus. A protož hodugmež ne w kwasu starém, ani w kwasu zlosti a nešlechtnosti: ale w přesniejch upřjmosti a prawdy.“ (I. Kor. 5, 7. 8.) Giž pak trwá-li u těch upřjmost a prawda, genž sami, co prostoljbého gest, neprawými barwami kazj, a co srdečného gest, dáwagjee tomu twář cizoložnau, to lyzďj a hanobj? „Nemůžeš gednoho wlasu učiniti bjlého, nebo černého.“ (Mat. 5, 36.) Takť mluwj Pán twůg. I zdali Pána swého za slovo bráti, a sama na wrehu mjtí chceš? Ach! tyť drze co bezbožnice si počjuáš, a z gakési neblahé budaucnosti předtuehy giž nynj wlasý sobě na ohniwo barwjš! 7) Hlawau, nastogte! tjm neyčelněgšjm audem těla hrěšjš! Psánoť gest o Pánu: „Hlawu pak

7) Plawé wlasý, zlatem poprašowati, bylotě za newšednj tehďáž ozdoby pokládáno. I cjsařowé sami pudrowali se druhdy práškem ze zlata. Takť pjše Julius Kapitolinus: „Fuit (t. Commodus cjsař) forma quidem corporis iesta, capite tamen semper fucato et auri ramentis illuminato.“

geho a wlasowé byli bjlj gako wlna čistá, a gako snjh.“ (Zgew. 1, 14.) Ty však lageš bělo-wlasým, a hnusjš sobě tu bělost, gjžto bys napodobnila se hlavě Páně. I buď si takowá která buď: medle což netrneš, že snad w den saudný twůrce twůg k tobě se znáti nebude? že když, abys odplatu wzala, powstaneš, tě odežene a wylaučj? ba žeť i gakožto saudee a odplátce zpřj-kra s tebau naložj řka: „Toť nenj djlo moge, toť nenj obraz náš. Tys ličidlem plet swau zhanobila, tys wlasý swé barwau eizoložnan zne-podobila. Tyť máš obljčeg klamawý, postavu zkaženau, pohled neznámý. Nebudeš moci Boha widěti, anoť tu negsau ty oči, gež Bůh učinil, ale ty takowé, co ďábel zpotwořil; k němžtos na učenj chodila. Toť wzalas na sebe giskřiwé a malebné očiska hadj! *) Nepřjtel twůg tebe tak wystrogil, s kterýmžto zároweň hořeti budeš.“— A takto-liž rozgjmati nenáležj sluhám Božjm? ne-li těch wěej dnem i nocj se báti?

Nechť pak ty, co wdané gsau, giž samy hle-dj, moc-li sobě u mužů swých za swé wděky wylahoditi mohau: anoť k omluwenj marnostj swých manžely swé uwozugje, gich co spolu winných do swého wplétagj lotrowstwj. Panny však — k gichž prospěchu toto mluwjme — gsauce tak nádherně ustrogeny, nenáležegjt, tušjm, do řadu panen, ale co prašiwé owce, co chorá dobyčata odtrženy budtež od čistého a swatého

8) Antimoniem, genž se nalezá mezi rudau stříbrnau, teh-degšj ženy dělaly sobě a malowaly oči hrubé, mnoho si na tom zakládagje. Cfr. IV. Král. 9, 30.

zástupu panenského; aby sie obcugjce pospolu, i těch ostatnjch nenakazily, aniž pohubily ginšjch ty samy, což gsan giž na zmar přišly. My tedy k tomu zdrželiwosti pokladu hledjee, straňme se wšeho, co by mu škodno a záhubno bylo.

V. Že năwstěw swatebnjch a lăznj we- regnjch pannám zbraňowati se má.

Aniž gá tu pomlčeti mohu o tom zlém zwýku, kterýžto znenáhla taktě se giž zakořenil, že nă wzdory stydliwému i řádnému mrawu, práwo si osobuge mermomocně. Negedny z panen nie se nehanbj na swatby choditi, negedny wedau oplzlé řeči, mezi hosty swéwolně probjhagj a poslauhagj; anobřž proti wšemu studu po sobě pásti dáwagjee, i při howoru mužském, gakož i na besedách opogných přjtomny býwagj; ba čuměgjt i tu, kde chlipnost se dráždj, kde se newěsta k nezbraňowánj se smilstwa, kde ženich k bugné drzosti se wyzýwá. Což, medle, má k pohledáwánj na swatbě panna ta, gešto ke wdawkám a ni mysli nemá? Čiliž gj tu, kde mysl a wúle tak narůzno gdau, nĕgaké rozkoše poměti lze? Čemu se tu učj, čemu djwagj? — Ó gak hrubě od swého předsewzetj pauštj ta panna, genž přišedši sem geště stydliwa, co nestyda domů se wracj? A býť i hned tělem i dušj pannau zůstala, shledla tu wždy a zaslechla, i pronesla slowem lecos na ugmu sama sobě.

A což mám řjci o těch, kteréž do leckterě lăzně gim se namanulé běhagj, kteréž těla swá, studu a čistotě zaswěcená, před chlipnými zraky

odhalagj, na obnažené mužské pokukugj, a tak obapolně na sebe zjragj? Nenj-liž prawda, žeť ony k hřjchu nástraky kladau? A lehčjee i čest swau, přjtomných-li k mrzkým nelákagj žádostem? — Řekneš ale: „Odpowjť každá sama za sebe, z gakého sem chodj úmyslu; mně se tu genom o wykaupánj a umytj těla gedná.“ — Takto se neosprawedlnjš, ani newyměřjš, z té swé nečistoty a drzosti. Takowá kaupel nemyge, aniž splakuge, ale špinj a šeredj audy twé. A budiž tomu, že sama na žádného všetečně newzhledneš, předece ginj všetečně na tě hledj. Mrzká snad ljbst neprznj oka twého, a však ty swým ostatnjch osob kochánjm sama se prznjš. Tu gewiště děláš z kaupele, a na besedě's horšj než na diwadle. Zde se swlácj všeecka poctiwost, zde s oděwem pōspolu i čest i stud se odkládá; zde hana i lehkost na panenstwj se pauštj! Gižť pak powaž sama, zdaliž i w slušném obleku swém mezi muži uhágjš se za pannu standnau, mezi těmi, gež twoge nestydatost k wilnosti ponukla.⁹⁾

A protoť ejrkew kwjľjwá panen swých; protoť úpj nad lehkým a nepočestným kratochwjenjm gegich. Takť hynau panny w kwětu swém, takť hasne se studem i ta sláwa zdrželiwosti, takť se i všeecka důstognost stawu gegich zneswě-

9) Působenj pohanstwa na duše křesťanské, zvláště na zasvěcené panny, nemohl než záhubným býti. Tyto berauce na se kroge modlářské, a druhdy wypadnŭjce z powolánj swého, mrawný cit druhých wěřjcech nemilé zachycowaly. Návštěwy ty a besedy weřegně naskýťaly newěřcům přjležitost, na čest panám dostaupati, a prwnj zárodky ctnosti ze srdce jim wyrwati. Cfr. Tertull. de Spectac. c. 26.

euge, takť se nepřítel odpovědného chytrost
wedjrá, takť se přikrádá satan zálohami ukrytě
strogenými, tak panny marně wystrogené gsance,
a po světě prostopášně bugeti chtëjce, pannami
býti přestáwagj; takť ony zmrhawše stud swůg,
aukradj owdowugj, a dřjwe než manželkami gsau,
býwagj z nich cizoložné choti Kristowy. A gisté,
gakož gsau weliké ty odměny božské, panuám u-
chystané, tak budau i hrozné muky ty, genž na
ně přikwačj, proto že o zem daly panenstwjm
swým.

Slyšte mne tedy, wy panny, gako otce swého,
slyšte mne, anť wás tak wysoce kladu a napomj-
nám; slyšte mne, anť to otcowsky mjnjm s blahem
a prospěchem wašjm. Ostaňtež tak, gaktě wás
učinila mistrná moc Božj, gaktě wás uzpůsobila
ruka Otcowa. Ostaň twář waše neporušena, hrdlo
čistonito, postawa waše srdečna. Nemučtež sobě
ušj swých, nepauteyte hrdla, nestahugte šjge toče-
niej a záponau drahau, nepřipjneyte řetjzků zla-
tých ¹⁰⁾ k nohám swým, nebarwěte sobě wlasy, a
měgte oči ke wzhlednutj na Boha způsobilé. Kau-
peyte se zároveň se ženami těmi, gešto w kaupeli
stud s sebe neskládagj. Straňte se swateb pro-
žluklých a kwasů zlowážných, kdežto se lahko
nakwasiti lze.

Ty, o panno! ubraňug se té stkwostnosti w
oděwu. Střez se zlata, anť se ubraňugeš tělu i

10) Ženštiny na východu nosjwaly zlaté aneb stříbrné, nad
kůtky upewněné kraužky, na než připat byl řetjzek, aby kroče-
ge stegně a wyměřené byly, což u panen tomu nawyklých za
slušnost se pokládalo. Cfr. Isai. 3, 16.

swětu. Nenjt gedno, ubrániti se tu sjle weliké, a matnostj podmaněnu býti. Těsná i úzkátě to cesta, po njž se k žiwotu gde; a drsná i přjkrátě to stezka k sláwě wedaucj. Tautěž stezkau kráčegj mučedlnjci, herau se panny, stau-pagj sprawedliwj všickni. Nedáweyte se širokau a prostrannau cestau: po tět čjhagj ty nástrahy wražedlné, ty na hrdlo sahagjej rozkoše. Chlá-choljt tu dábel, aby sklamal, ljchotj se, aby ranil, wábj, aby smrtil.

VI. Gak mnoho wýhod naskýtá staw panenský, a kteraktě záštitau proti swjzelům časným.

Předkem užitek stý gest, a ten mučedlnjkům, a hned po něm šedesátý, a ten pannám náležj. Gakož mysl mučedlnjků nelne ani k tělu, ani k swětu, a gakož s tjmtěž potýkati se wěc gest ne malicherná, aniž lehká hříčka; rowněž tak, anoť wy co do mzdy swé s mučedlnickau téměř stý-káte se odměnu, budtež w etnosti swé hrdin-stwj mučedlnickému neyblížšj. Wzhůru se po-wzněsti, nenjt snadno. Gakéhoť tu potu, gaké-hoť ausilj třeba lezaucjm na wrech a na wreholi hory vysoké. A což teprwa nám činiti do nebe wgji taužjcm! Leč i tu ausilj o mnoho méně gest, to-li se přirowná k odplatě přisljbené. Ne-smrtedlnost, žiwot wěčný, králowstwj nebeské to-tě ta mzda, totě ten slib, totě to přiřčenj Bohem učiněné. Dostůgtež tedy, ó panny, dostůgte po-wolánj swému, dostůgte i naděgi swé! Welikáť mzda, odplata přehogná, klenot ten swrchowaný čeká wás tam za zdrželiwost waši.

A cheete-liž wědět, od gaké echránj nehody, a co do sebe má etnost zdrželiwosti? Bůh řekl k ženě: „Rozmnožjm bjdy twé a lkánj twé: w bolesti budeš roditi syny, a mužem swým se řjdi budeš, a on panowati bude nad tebau.“ (Gen. 3, 16.) Wás netýče se to wyřknutj Božj, wás nehnětau bjdy a lkánj manželek, ani starosti o porod synů. Nepanugeť nad wámi manžel, anť na mjsto něho Pán, a gako choť wáš i hlawa waše Kristus gest. Los a podjl wáš geden a týž gest. Wždyt gsau to slowa Páně: „Synowé tohoto swěta ženj se a wdáwagj: ale ti, kterjž hodni gmjni budau onoho wěku a wzkrjšenj z mrtwých, ani se wdáwagj ani ženj. Nebo ani umjrati wjee nebudau moci. Angelům zagisté Božjm rowni gsau, poněwadž gsau synowé wzkrjšenj.“ (Luk. 20, 34—36.) Kými budeme my, těmi gste wy giž býti počaly. Wyť se giž tuto aučastnjte slawného wzkrjšenj, a od swěta neposkwrněné, gen cestau gcho se béřete. Wyť tu co čisté panny trwagjee giž nynj rownáte se angelům Božjm. Stůgte gen w panenstwj swém celé a neporušené: dospěte gen w tom, co gste udatně započaly, aniž tu mēgte sháňky po šperku, ale po mrawech ozdobných. Patrte wzhůru, a pozdwihati počawše oěj k nebi, wjee nesklopte gich k žádostem swěta i těla, wjee se nesnižugte k wěcem nacele howadnym.

Sprwu výrokem swým Bůh welel růsti a množiti se: potom schwálil i zdrželiwost. Tu, když swět byl nowý a nelidný, šloť mu o rozplozenj semene a o množenj lidstwa. Nynj, ant swět se naplnil a zalidnil, ti kdož se koliv

zdržeti mohau, žigjť co paucowé, a činj se schopnějšjmi k řjši nebeské. I nenjť tu přjkaz ostrý, ale gen pobjdnutj Pánem dané; nenjť tu gho gakési powinnosti, ale každému na gho wůli ponecháno. Zagisté, na ty lepšj on ukazuge stánky, když mluwj o mnoha přjbytejch u Otce swého.

Nuže, po těchto lepšjch stáncjch taužjteť i wy, a mrtwjce žádosti těla, k slawnějšjmu w nebi stánku se powznášjte. Všickniť sice, genž Božj wodau na křtu poswěcení gsau, skrze milost kaupele spasné starého člověka swlékagj; tuť se Duchem swatým obnowugj, a od nešwar staré nákazy skrz nové zrozenj zase očišťugj. Wy ale, gešto nižádných necjtjte ljbostj tělesných, o mnoho wětšj a přesnějšj nowého zrozenj swatost osobugete sobě; sláwu waši gediné to působj, co etnostj a duchem gest. Onen apoštol, od Pána wywolenau nádobau zwany, a od Boha hlásati lidem rozkazy nebeské poslaný, prawjť takto: „Prwnj člověk ze země: druhý člověk s nebe. Gakýž ten zemský, takowj i zemštj: a gakýž ten nebeský, takowjž i nebeštj. Gakož gsme nesli obraz zemského, nesmež obraz i nebeského.“ (I. Kor. 15, 47—49.) Totě obraz, gegž nese panenstwj, nese čistota, neset i neporušená swatost a upřjmost. Anobř kdož gsau koli welenj Božjho pamětliwi, kdož wedlé náboženstwj zastáwagj sprawedlnost, kdož gsau nepohnutelnj u wjře, w bázni Božj pokornj, ke wšj trpěliwosti otuženj, w každém přjkorj tišj, k milosrdenstwj ochotnj, k zachowánj

mjru w bratrstwu swornj a gednomyslňj, toť gsau ti, kteřj nesau ten obraz Božj.

Wámě, ó wzácué panny, gešto Bohu žigete, wám, gešto Pánu gste zasnaubený, a wywo-liwše stránku wetšj a lepšj, napřed kráčjte k němu, wámte dlužno, plniti a ochotně wykonáwati wšec-ky předpisy tyto. Z wás, genž gste dospěly wě-
kem, staňte se mistryně mladšjch; wy pak, genž do let wcházjte, poučugte swých wrstewnic. Ge-
dna druhé srdce dodáwcyte, wzágemně se rozně-
cugte, ke cti panenstwj swěho přjkladně obcugte. Udatně tu dotrweyte, duchowně dospěgte, šťastně k cji dostihněte. Tehdáž gedině mēgte nás w paměti, když pocta panenstwj wascho swůg za-
čátek wezme.

3. Nawrženj, gak se slovo Božj lidu wenkowskému s wšemožným prospěchem hlásati má.

Od

Jakuba Macana,
faráře w Slabejch.

Učiněn gsem malým gako malý, abych mdlě zjskal. I. Kor. 9, 22.

Před nedáwným časem gistý newšedně wzde-
laný, ejrkewnjhо duha plný duchownj w dopisu swém k skladateli tohoto pagednánj wygádril tu snažnau žádost, kdyby nám we welectěném Časo-
pisu našem od někoho swrchn položené nawrženj podáno bylo. Powědom dobře gsa geho k spro-
stému lidu wenkowskému srdečné náchylnosti, a welikau uznáwage potřebu, aby, čeho k rozšjřenj

ctuosti a králowstwj Božjho duch geho zbožný tak horliwě žádá, milostj Božj a snaženjm našjm hogně se dosáhlo, brzy gsem se ustanowil na tom, k práci té přičiniti ruky swě, celým srdcem žádage, aby s hůry požehnána byla, a přehogný užitek nesla.

Ulohu tuto zde podávám dokonana, ač nikoliw všestranně tak dokonalau, aby se o této věci důležitě nemohlo nic důkladnějšjho říci, swětlegšjho a důwtipnějšjho.

Muohé zagisté knihy pastýrské theologie pěkná nawrženj, dobrá prawidla i výstrahy všeho uwáženj hodné poskytuuj, čeho pastýř duchownj bedliwě má šetřiti, aby lid sprostý, neučený, newzdělaný z geho kázanj duchownjho prospěchu nabył, a čeho se pečliwě chrániti, aby snad *slyšjce nerozuměli*¹⁾ a tak užitku všeho zbaweni nebyli.

Zatjm prawidla takowá w knihách theologických gen w shrnuté krátkosti se uwoditi mohau; čeho se tam nedostává, opatrnosti pastýrské se ponechává, a pilnému skaumánj powah a smeyslenj stádce sobě swěřeného se poraučj.

Gíž z této strany důkladná se naskýtá potřeba, aby se duchowenstwu zwlášť mladšjmu, na winici Páně teprw vycházegjcmu swětle okázalo, kterak by s všemožným prospěchem lidu wenkowskému slovo Božj se hlásati mělo.

Mnohem však wjce maudré nawrženj takowé za těchto časů se uznati musj za potřebné, an trauba slova Božjho z poswátných mjst stále znj,

1) Luk. 8, 10.

ale ne wždycky, ba málo srdce lidské k bohomy-slnému žiwotu proniká; an semeno učenj Božjho bez ustánj se rozsjawá, ale buď žádného, aneb gen skrowného užitku přinášj. A proč? — Pán Ježš w Ewangelium na neděli prwnj po dewjtnjku okazu-ge tři hlawnj překážky, které wšeliký užitek slo-wa Božjho mařj, we vzniku dusj a kazj. Na ty tři překážky často negedni kazatelé okazugj, po-sluchačům swým ge předstjragjee, gim, že po toli-ka kázanjch se nelepšj, trpce domlauwagjee, a žeby na zkáze gegich žádné winy nenesli, ruce gako Pilát sobě mygjee.

Owšem se stjžnost a domluwa tato na prawdě ewangelické zakládá; owšem prawdu tu z neomyl-ných úst Božjch pronešenau zkušenost netoliko wšecobecná, nýbrž i gednotliwých kazatelů doswěd-čuje, gegichžto i ten neyhorliwěgšj a neyproni-kawěgšj hlas slova Božjho někdy se podobá hlasu wolagjejho na paušti, kde se žádného dowolati nemůže, tak že gako sw. Štěpán k Židům, podobně mnohý kazatel k swým posluchačům zatwzrelým řjci může: *Twrdé šjge, a neobřezaných srdcj a ušj, wy se wždycky Duchu swatému protiwyte.*²⁾

Zatjm newzkládeymež wšecku winu neužiteč-nosti slova Božjho pauze a gediné na posluchače swé, že mysl gegich wždy gest přjprawy a pozor-nosti prázdná, tělesnými žádostmi naplněná, w mamoně gako utopená, a tak, by slowo Božj k užitku přigala, neschopná: nýbrž *saud sprawedli-*

2) Skut. Ap. 7, 51.

wý sudme ³⁾), nabljdněme swědomj swé, zpytugme také přjprawu swau ku kázanj, rozpomeňme se, prosili-li gsme snažně Boha za pomoc, od něhož gakožto *od Otce swětél každý dar dokonalý gest*, ⁴⁾ *aby nám dal w tu hodinu, co bychom mluwili*: ⁵⁾ anebo snad se gediné na swau umělost všetečně spolehali; wynaložili-li gsme všecku přjslušnau péči a práci, a w mysli uspořádali to učení, kteréž djtkám Božjm přednášeti chceme; mluwili-li gsme k nim tjm dobrým aumyslem, abychom jim byli prospěšni: čili toliko aby se neřeklo, že gsme promeškali kázanj, a tak ge gen wlažně k ospalosti posluchačů snad přednesli. Budeme-li před saudnau stolicj swědomj swého z nepřjprawy, wlažnosti aneb dokonce z nedbalosti obwiněni, že gsme při kázanj nehledali polepšení, nýbrž pohodlj swého, na tom, že hodina kazatedlnj gакž takž dokonána, přestáwagjee: nesprawedliwj byli bychom, a nelaskawj, žehragjee na osadnjky, že nemagjee žádného nedostatku w kázanj, předce nepolepšení zůstáwagj, že tedy často kázati gim nie neprospjwá. Ach! tak wlažnému kazateli posluchači by řjei mohli: *Lékaři! uzdraw se sám* ⁶⁾). *Neřjkey*, napomjná takowého sw. Jaroljm, *co prospěge učiti, když posluchač nechce činiti tak, gак učjm? Nebo gedenkaždý gen podlé přičiněnj swého sauzen bude; ty nebudeš-li mluwiti, on nedbá-li tě slyšeti*. ⁷⁾ Podobným kazatelům někdy řekne mistr náš nebeský: *Sjli*

3) Zach. 7, 9. 4) Jak 1, 17. 5) Mat. 10, 19. 6) Luk 4, 23. 7) Na Ezech. kap. 33.

*gste mnoho, a wnesli gste málo.*⁸⁾ A ačkoliw mysl posluchačů, ge-li nepřipravená, roztržitá, w tělesných a swětských žádostech pohřžená, všecku řeč Božj někdy činj galowau, neaučinliwau, neplatnau : předce nepřipravený, wlažný, o spasenj osadnjků swých nedbalý kazatel mnohem méně prospěge; nebo nemluwě ze srdce také srdec přjtomných nepohne, a hlásage wlažně nenj s to studených srdec rozhráti k žiwotu zbožnému. Ano bez počtu máme příkladů, že mnozj posluchači přišedše na kázanj wšj přjprawy a horliwosti prázdni, anobrž gen z obyčge, a tudy wlažně, ospale ge poslauchagjee, aneb z všetečné zwědawosti, a protož bez dobrého aumyslu, bez wůle užitku spasitedlného nabyti, přjtomni gsauce, předce patřjej přjprawau, dobře opatřeným, Duchem swatým nadehnutým a horliwosti plným kazatelem wzděláni, oswjcení, proniknutí a tak obměkčeni a gako ohromeni byli, že doby we dne w noci pokogné neměli, dokud břemene hřjchů swých k nohaum zpowědnjka nesložili. Přišli na kázanj co krkawci černj, a vyšli co labuť bjlj; přišli co Publikáni, a vyšli co osprawedlněnj, blahoslawiwše tu hodinu, kde meč slowa Božjho gegich w hřjšjch utwrdlé srdce pronikl.

Ale gaký mohau wzjti prospěch posluchači, sic dobré wůle, z kázanj duchownjho řečnjka, o němž známo, že nehledá owcj, nýbrž wlny gegich, že koná auřad swůg kazatelský gen mušeně, studeně, ospale, že káže, ne aby prospěl, nýbrž aby

8) *Aggeus* 1,6.

gen odbyl tu hodinu kazatedlnj; který na swau kazatelskau umělost, wýmluwnost a hognost slow cele se spolchage, příprawy nenj bedliw a o pomoc s hůry neprosj, gešto by wěděti měl, že wšeliká theologická mnoho- a dobromlawnost, umělost a maudrost zůstawá galowá, gestli semeno słowa Božjho rosa milosti Božj nezaljwá, a k wzrůstu nedopomáhá. Takowý i w řeči i w přednešenj obratný a šťastný kazatel můžeť sice wylauditi obdiwenj, a chwálu si wynutiti, ale prawého přesvědčenj a zlepšenj srdce, genž má býti prwnj ejl kazatele každého, newypůsobj nikdy, gestli práce geho s nebe nebude požehnána; a nebude požehnána, nebť bez Boha byla začata a konána. A pak konečně s Petrem po nezdařilém lowu zwolati musj: *Celan noc pracowawše nic gsme nepopadli,*⁹⁾ tolikrát gsem kázal, a ani gedné hrjšné duše nezjskal.

Takť netoliko lid poslauchagjej, nýbrž někdy — ó by gen ne wjce! — kazatelé sami na překážce býwagj, že slowo Božj k srdci neprostupuge a užitku hogného nenese. A k gakému to wodj konci? *Když slepý slepého wede, zdaž oba do gámy nepadagj?*¹⁰⁾ A když wlažný kazatel wlažného posluchače wede, zdaž ho nezawede do gámy slepoty, nedbalosti, zatwřelosti a zahynutj, gešto ho z širokého moře wezdegšjho pokušenj plného swěta wywěsti měl k břehu pokoge a spasenj wěčného?

Dokonaw toto předběžné wygádřenj, pewně

9) Luk. 5, 5. 10) Luk. 6, 39.

se držím té naděje, že welebný čtenář nikoliw mu zlý, nelaskawý, osob se dotýkagjej aumysl nepodstrěj; odstup to ode mne, abych někoho měl w auřadě geho kazatelském saudit; nebť wjm, že *každý Pánu swému stogj neb padá,*¹¹⁾ který *zpytuje srdce a ledwj.*¹²⁾ Také však wjm, že žádný z nás na wrech dokonalého kazatelstwj geště newystaupil; nebo geden gest dokonalý, Bůh gediný na wěky.

Giz tedy položím prospěšná pravidla a nawrženj, kterakby řečnj k wšecku sjlu na to wynaložiti měl, aby se kazatelská práce geho Pánu neywyššjemu tak zaljbila, aby gj potřebného wzrůstu udělil, a požehnánjm obdařil. Nebo tentě má býti prwnj a poslednj ejl každého řečnjka Božjho, neyprw aby čest a sláwu Božj rozmnožil, a potom, aby mluwil k duchownjmu prospěchu těch, genž ho uslyšj. Netáhne-li tebe, bratře w Kristu, tento ohled na mjsto poswatné, nerozpaluge-li srdce twého, nerozhorluge-li gazyka twého, nesměřuge-li wšecká řeč twá pauze a gediné k tomuto ejli; ale gdeš-li snad kázat, aby se zaljbil, aby chwálen byl, aby powěsti kazatele wýborného došel, aneb káže pohodlj swého hledáš, na to, zachutná-li poslauchagjejm kázanj twé, čili gich omrzj, nie nedbage: wěz, že tě zahanbugj slowa welikého apoštola twrdjejho: „*Kdybych se geště lidem zaljbiti chtěl, služebnjkem bych Kristowým nebyl,*¹³⁾ a také s njm w prawdě rjei nemůžeš: *Mně pak to za neyменьšj gest, abych od*

11) Řjm. 14, 4. 12) Žalm 7, 10. 13) Gal. 1, 10.

*wás sauzen byl.*¹⁴⁾ Ano i pohanský řečník Pláto tebe přewyšuge, genž o sobě prawj: *Gá řeči swé nečinjm, abych se líbil: w řečnictwj swém nehledám, co gest neypřjgcmněgšjho, nýbrž co neyprospěšněgšjho*¹⁵⁾; ty newoláš se swatým Dawidem: *Ne nám Hospodine, ne nám: ale gměnu twému dey sláwu.*¹⁶⁾ A pak wiz, aby snad se na tobě newyplnila přjsná Božj pohrůžka tato: *Zlořečený, kdož koná djlo Hospodinowo lstiwě.*¹⁷⁾

Ty však, spoludělnjče na weliké winici nebeského hospodáře, aby *konal* dle napomenutj sw. Pawla *djlo kazatele*¹⁸⁾, aby hledal sláwu Božj a spasenj dušj Kristowých, a tak w úřadě swém kazatelském wěrný nalezen byl, na tom se pewně ustanow, abysi njže položených prawidel před a při každé kazatelské práci swé pečliwě šetřil tak, aby u tebe w obyčeg spasitedlný wešly.

Prawidlo prwnj.

Neyprw a přede všjm, aby na práci twau, kazateli Božj! nebeský Pán wylil požehnánj swé, aby *řeč z úst twých vycházegjej byla žiwá a mocná, a pronikawěgšj nad všeliký meč na obě strany ostrý*¹⁹⁾, *nikdý neustáwey Boha wžíwati na pomoc, a od něho hlásanému slowu moci a požehnánj wyžádati.*

Nelze mi tagiti tuto skormaucenj swého, že w nowěgšjch spisech gednagjejch o řečnictwj du-

14) 1. Kor. 4, 3. 15) In Dial. Gorg. 16) Žalm 113, 9.
17) Jerem. 48, 10. 18) 2. Timoth. 4, 5. 19) Žid. 4, 12.

chownjm toto neypředněgšj a neyhlawněgšj prawidlo nikdež mjsta nenalezá! gakoby bez pomoci a oswjcenj s hůry kazatel učenostj toliko a wymluwnostj swau w srdecjeh posluchačů wše wypůsobiti mohl, a gimi, gak a kamby chtěl, hýbati. — I co, táži se Wás, zkušenj a duchem Božjm wedenj řečníci poswátňj, co prospěgj wšecká i ta neywyborněgšj prawidla a nawrženj, kterak by se prawého řečníctwj duchownjho dosjci mohlo, gestli se dřjwe kazatel nepokořj před Bohem, rady od něho neběře, a za potřebné dary Duchu swatého upřjmně neprosj, toliko na swau zběhlost, umělost a hognost slow bezpečně se spoléhage? nebýwá-li řeč geho i ta neyumělegšj a neystrogeněgšj *učiněna gako měď zwučjcej anebo zwonec zněgjcj?* ²⁰⁾ Owšem někdy pohnutj srdce způsobiti může, ano i slzy wylauditi: ale tato štáwa očj brzy wysychá, a srdce — tak gak bylo, twrdé zůstává; spjše si kazatel bez modlitby obdiwenj a chwálu pomjgegjcj připrawj, nežli prawé a stálé polepšenj poslauchagjcjeh, lečby se nad některau dušj Pán sám smilowal, který *rozděluje gednomu každému, gakž chce.* ²¹⁾ Ach ty ponjžený, za nehodného služebnjka Božjho se pokládagjcj, za wysoce učenými muži tam zadu postawený a gako opowržený řečníku Božj! twá pobožná modlitba, kterau se ku každému kázanj připrawugeš, twá důwěrná modlitba, s kterau na poswátné mjsto vstupugeš, wywozuce gako modlitba Eliášowa oheň milosti Božj, kterau twogi

20) 1 Kor. 13, 1. 21) 1 Kor. 12, 11.

posluchači a byt gen někteřj, k milovánj Boha a etnosti rozpáleni býwagj, an zatjm kazatel, *gehož uměnj nadýmá,* ²²⁾ ale modlitba neposiluge, rozum sice otwjrá a vzdělává, ale srdce neproniká a gjm nehýbe. Ano přjkladů množstwj máme, že mnohý řečnjk duchownj ze swé práce přehogný užitek, ale spolu i chwálu si všecobecnau připowjdal, a s Chrysostomem o záwod běžeti si traufal: a hle! nic strogenau řečj swau newywedl, nic wyloženu maudrostj swau newystawil. Proč? daufal w sebe gako výborný řečnjk, *k Bohu pak všeliké milosti* ²³⁾ ani očj ani mysli swé nepozdwihl; kázal, ale bez užitku, nebť ho sám od sebe wydati chtěl, neuwážiw, že *bez Boha nic učiniti nemůžeme.* ²⁴⁾ Zatjm ten, který méně darů kazatelských přigal, ale k tomu, který *otwjrá ústa němých, a gazyky nemluwnat činj wýmluwné,* ²⁵⁾ bez ustánj důwěrně wolá, aby mu *seslal Ducha swého swatého s wysosti,* ²⁶⁾ tent sjt swau kazatelskau šťastně rozprostjrá a hřjšnjky zahrnuje. Komu zde na mysl negdan slowa božského Mistra našeho: *Chwáljm tě Otče, Pane nebe i země, že gsi tyto věci skryl před maudrými a opatrnými, a zgewils ge maličkým.* ²⁷⁾

Protož, bratřj mogi přežádaucj, abychom sjmě slowa Božjho s užitkem hogným rozsjswali, ó tuť gen Ducha sw., genž gest studnice newywážitedlná všech darů a milostj, a newystižitedl-

22) 1 Kor. 8, 1. 23) 1 Petr 5, 10. 24) Jan 14, 5.
25) Maud. 10, 21. 26) Maud. 9, 17. 27) Luk. 10, 21.

ná hlubina maudrosti, prositi nepřestáweyme skrze wraucj a ponjženau modlitbu. Wždyt pak čteme o neyslowútnějšjm chrámownj hudby zwelebiteli Haydenowi, že všecky swé práce, které pro kostel neboli k uctěnj neyswětějšjho Boha konal, vždy s modlitbau pokornau počjnal. Po modlenj růžence — toť byla oblíbená geho přjprawa. „Když,“ tak pjše důvěrně gednomu přjtelu swému, „když sem a tam chodě se modljm růžence, myšlěnký mi se samy hrnau.“²⁸⁾ Čjm wjce my hlasatelé slowa Božjho k Bohu se uteci a o pomoc prositi máme, aby práce naše užitky nesmrtedlné přinesla. Napomenutj sw. Jakuba budiž tedy od nás nepomigitedlně zachowáno: *Gestliže kdo z wás potřebuge maudrosti, žádeyž gj od Boha, kterýž dáwá všechněm hogně.*²⁹⁾ Žádeyme, aby wygasnil zatmělý rozum náš swětlem swé milosti, a gazyk náš rozwázal, a wložil naň co chce, a užil ho k čemu chce; posluchačům pak našim udělil srdce k naučenj dychtiwé, a k činěnj hotowé. Modleme se každého dne onu krásnau modlitbu ejrkewnj za sebe s malau proměnanu, genž takto zuj:

Omnipotens et misericors Deus, humilitatis meae preces benignus intende, et me famulum tuum, quem nullis suffragantibus meritis, sed immensa clementiae tuae largitate coelestibus mysteriis servire tribuisti: dignum me in praedican-do verbo tuo fac ministrum, ut quod voce mea

28) Allgemeiner Religions- und Kirchenfreund von Bensdorf, 1837 III. Heft. S. 336. 29) Jak. 1, 5.

depromitur, tua sanctificatione firmetur. Per Dominum nostrum Jesum Christum etc.

Chystagjee se k wypracowańj kázanj wždy se dříjwe před Pánem pokořme, a s angelským učitelem, Tomášem Aquinským takto wzdechněme:

Creator ineffabilis, qui verus fons luminis et sapientiae diceris, atque supereminens principium: infundere digneris super intellectus mei tenebras tuae radium claritatis, duplices, in quibus natus sum, a me removens tenebras, peccatum scilicet, et ignorantiam. Tu, qui linguas infantium facis esse disertas, linguam meam erudias, atque in labiis gratiam tuae benedictionis infundas.

Da mihi intelligendi acumen, retinendi capacitatem, interpretandi subtilitatem, addiscendi facilitatem, et loquendi gratiam copiosam. Amen. — Da mihi Domine sedium tuarum assistentiam sapientiam, mitte illam de coelis sanctis tuis, et a sede magnitudinis tuae, ut mecum sit et mecum laboret, ut sciam, quid acceptum sit apud te Domine Deus meus. Amen.

Nepohrdeymež tanto přjprawnj modlitbau, nebo dle starobylého kazatelského přjslowj *dobře se pomodliti, gest polowici odstudowati.*

Kráčegjee giž na kazatedlnici hluboce geště wzdechněmež:

Munda cor meum et labia mea, ut sanctum evangelium tuum digne valeam annuntiare. Adde quoque verbis virtutem et efficaciam, ut omnes tuae veritatis auditores corde compunctos, et igne tui amoris accensos, ad te convertere, et me-

um officium, ad quod tua gratia me vocasti, perficere ad maiorem gloriam tuam possim. Amen.

Dokonawše kázanj w přjhodném okamženj tuto modlitbu vykoneyme.

Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis, a templo sancto tuo, quod est in Jerusalem. Gloria Patri etc.

Omnipotens et misericors Deus, qui me verbi tui sancti constituisti seminatore: te supplex rogo, ut gratiae tuae rore digneris rigare et benedicere, quod modo in agro tuo seminavi; da incrementum, ut adferat fructum centuplum. Placeat tibi sancta Trinitas hoc meum tibi oblatum servitium; et si in quo defeci, suppleat misericordia tua, et merita amantissimi Filii tui, et ita per ipsum digneris me plenius esse tibi acceptum. Amen.

Divinum auxilium maneat semper nobiscum. Amen.

Takowau wraucj, skraušenau a ponjženau modlitbau opatřenj, připrawenj a posilněnj řečneci duchownj mohau to daufánj mjeti w Kristu, že *wyprawowati budau weliké věci Božj*, ³⁰⁾ že práce gegich bude požehnána s hůry, a učinj prospěch, gaký se ljbíti bude Pánu, třebas gim skrytý zůstal.

Prawidlo druhé.

Poněwadž ale modlitba sama požehnánj Božjho newypůsobj, leč gest s přičinliwostj sgedno-

30) Syr. 36. 2.

cená, a od nj gako nerozlučitedlná, třebať krom důwěrné a stálé modlitby *také bedliwého přemeyšlenj a sbjránj potřebných wěcj ku kázanj.*

Přicházj k tobě, hlasateli Božj! křesťan, prose o radu, co by měl činiti, aby se radoval z požehnánj Božjho. „Modli se a pracug,“ gest bez odporu odpověď twá. A w prawdě, prospěšnějšj rady, a bezpečnějšjho gemu a zkušenějšjho prostředku udělití nemůžeš. Nuž, co chceš, aspoň radjš, aby činili ginj, gdi a čin též; aby na twé práce kazatelské požehnánj s nebe sstaupilo, *modli se před kázanjm, a pracug na kázanj.*

Rozličnj rozličně na kázanj pracugj; gedni se na kázanj připrawugj, magjee hnedle wystaupiti. Tu teprw zběžně přemeyšlegj, co by přednesli. Ba neprawjm neprawdu, twrdě, že gsem znal kazatele negedny i widěl, kterj teprw w zákristii do knihy Ewangelium nahlédli, a mezipjsnj: „Otče náš milý Pane,“ na to, co by měli kázati, myslili. Ale čjm pak předce tuto wáhawost swau osprawedlnugj? Žel Bohu! slowy Krista Pána u sw. Lukáše: *Složte to w srdcjch swých, abyste napřed nemyslili, kterak byste odpowjdati mohli: gáť zagisté wám dám ústa i maudrost, kteréžto nebudau moci odolati ani odmlawati wšickni protiwnjci waši.*³¹⁾ Než, neodpowjda-li takowým drahý Pán: *Psáno gest: Nebudeš pokaušeti Pána Boha swého?*³²⁾ Tohoto druhu kazatelé wšetečně se spolehagjee na swau umě-

31) Luk. 21, 13, 14. 32) Mat. 4. 7.

lost a výmluvnost posluchače své pokládaj za nehodné, aby jim k vůli a ljbosti měli si hlavu lámati a dostatečný čas k přípravě na kázanj vynakládati; magjee za to, že tomu lidu sprostému, necht se řekne, co řekne, a gakžkoliw řekne, vše dobré gest, ať kázanj posauditi neumj, a si bez toho nie nepamatuje. Ach! mohau-li pak tito s sladkau útěchau a pokogným svědomjm k osadnj-kům swým slowy apoštola wolati: *Bratři mognymilejšj a přežádaucj, radosti má a koruna má!*³³⁾ *Která gest naše naděge, neb radost, neb koruna sláwy? Zdali ne wy před Pánem našjm Ježjsem Kristem gste a budete w příštj geho? Nebo wy gste sláwa naše i radost!*³⁴⁾ Ó byt owěičky Kristowy radostj byly těchto pastýřů: příprawa bedliwá ku kázanj také by radostj gegich byla, a onyno byly by tamto na nebesjeh gegich koruna, gegich sláwa. —

Ginj si před kázanjm howěti a pomoci uměgj tak, že z *poklada* uměnj *swého* nie ani *starého* ani *nowého wynášeti* nechtjee³⁵⁾ cizjeh pracj kazatelských ustawičně užjwagj, opět a opět ge nahledagjee, čjtagjee, w paměť ukládagjee, a tak ne své, nýbrž cizj zbožj wykládagjee. Gakan tato wlažnost, ať nedjm, nedbalost w přípravě ku kázanj progewuge na kazateli horliwost o spasenj swých owěiček, ať sandj všewědauej nad hwězdami. Že pak maudrého užjwáj giných kazatelů nezamjtám, hnedle okázáno bude.

Wy, bratři w Kristu! dobře a na příklad

33) *Fil. 4, 1.* 34) *1. Tess. 2, 19, 20.* 35) *Mat. 13, 52.*

giným pracujete na kázanj, kterjžto vždy djlo swé kazatelské wzywánjm Ducha sw. počnáte, a za oswjcenj mysli pobožně a důvěrně prosjte; kterj po bedliwém přemyslowánj na tom se pewně ustanowujete, a to za předmět ku kázanj woljte, co duchownjm potřebám swých owčiček za neyprospěšnějšj uznáwáte; kterj podlé příkladu stawitelů, genž k stawenj kamenj, cihly, pjsek, wápno, dřjwj swážegj, podobně k wytknutému cjlí swému kazatelskému důwody, podobenstwj, wýstrahy, naučenj, texty, příklady z pjsem swatých, z spisů sw. Otců, z letopisů ejrkewnjch i swětských, z theologických knih, ba i z giných kazatelů sbjráte, a potom podlé způsobu pilné wčely wšecko to do swého aule kazatelského wnášjte, ukládáte, urownáwáte, a tak slovo Božj *sladšj nad med i nad stred připravujete.* ³⁶⁾

Na příklad a ku powzbuzenj pilnosti kazatelské uweden budiž způsob strogenj se ku kázanj w Pánu giž odpočjwagjejho, zásluh plného čestného děkana na Zýkowci, Jana Benetky († 30. Zářj 1831.) Dle vlastnjho wyznánj gcho, a dle nawrženj na počátku mého kněžstwj mně od něho uděleného, hned po kázanj při zpjwané mši sw. mezi Gloria a Kredo prosjwal Ducha sw. o oswjcenj mysli, a přemcyslel, coby přjštj neděli neb swátek měl hlásati. Rozgjmánj tomuto mnoho, mnoho času wěnowal, a ustanowené mysli neměl, až — ne gakýž takýž, nýbrž vždy přiměřený, a osadě swé potřebný předmět wynalezl. S wywo-

36) Žalm 18, 11.

leným tímto předmětem se napotom celý týden obíral; neyprw důwody hledal a wynášel ze swého pokladu, rozgjmage a přemeyšlege, co by se k věci hodilo; důwody wždy utwrditi hleděl pjsmem swatým, kteréž celý rok u něho bylo otewřeno, aut w čjtánj geho swûg každodennj pokrm duchownj hledal, swědectwji sw. Otcû, zwlášť pak příklady, wěda z 43 leté kazatelské zkušnosti, že kázanj bez příkladû w paměti sprostého wenkowského lidu se nezakořenj a srdce málo obměkčej. Poslěz teprw z pokladu eizjho, to gest, z giných kazatelu, co w nich pěkného nalezl, a k předmětu swému příhodného a prospěšného, šetrně sbíral a hledal; pak tuto kazatelskau zásobu si w mysli dobře a uměle uspořádal a urownał. Tak se připravowal, tak pracowal Benetka na každém kázanj; proto slowo Božj z úst geho neumdlených vycházegcej tak bogný, zwlášť za mladších let geho, přinášelo užitek, proto wšecky duchownj řeči geho w rukopisu se nacházegcej,³⁷⁾ kdyby z nich ne holj, nýbrž obšjrnj rozwrhowé učiněni byli, za výborný wzor by gistě uznány byly, kterak se lidu sprostému s prospěchem hlásati má.

Ó wy všickni bratrj w Kristu milj, kteří k swým pracem kazatelským s podobnau pilnostj a horliwostj se připravujete, wy gste oni prawj dělujci ewangeličtj, genžto ne gednu a to poslednj hodinu před kázanjm, nýbrž celý den, celý

37) Bohatý tento sklad kazatelský dědičně se dostal do rukau důstogného pana faráře w Čisté, Jana Stadlera.

týden pracujete, ne sice *brýně dne i horka nesauce*, ³⁰⁾ ale všemi schopnostmi ducha svého k tomu usilujete, aby djlo vaše bylo zdárné, vzdělané, Bohu příjemné a duším prospěšné: důvěřte se Bohu, vaše práce Bohem začatá a pro Boha konaná od Boha též dle swaté wůle jeho požehnána bude zde, tamto pak odplatau hognau korunována. Protož Wy čerstwj, dobrými aumysly naplněnj, a na winici Páně vycházejcej mladj bratrj w Kristu, nawykeyte, prosjm horliwě, hned na počátku takowémuto neyweyš užitečnému přemýšlowánj, pilnému sbjránj a neunawenému pracowánj vlastnjch kázanj; gednák proto, že vlastnjm dobře připraweným kázanjm srdečněgi se mluwj k lidu a s požehnanějšj užitkem se káže: gednák proto, že, čehož vlastnj wyznánj negedněch w horliwosti na čas ochablých kazatelů dosvědčuje, snadně kazatel leniwosti nawykne, ale ne tak brzy, leč s mnohým úsiljm a přemáhánjm zase bedliwosti přiwykne.

K pilnosti kazatelské nechť nás též pobodne smeyšlenj cjrkewnjch swatých Otců, kteřížto gednohlasně slovo Božj připodobňugj pokrmu duchownjmu; dokládajce, že kázanj nemagjej přjprawy přjslušné, posluchačům tak málo býwá prospěšné, gako gjdlo nedowařeně a neslané. Theologů starých přjslowj bylot: Qui ascendit cathedram sine labore, descendit sine honore. Ach! owšem sstupuge beze cti, nebo káže bez přjprawy, bez snažnosti, aby prospěl, káže tjm samým bez horliwosti, káže, cokoliw mu dá

30) *Mat.* 20, 12.

mysl, a gakkoliw to gazyk gehu pronese. Posluchač znamenage, že ho kazatel slowem Božjm gakž takž odbýwá, a tak gjm pohrdá, také potom kazatelem zhrzj.

Owšem, což tuto gen přježitě bud' praweno, kazatel nikdy nemá cti a chwály lidské chti w býti, leč by si odplatu wěčnau zmrhati chti; nicméně zcela gi potupiti nesmj, a to za welmi důkladnau přjčinau, protože kazatel beze cti neybjdněgšj gest nástrog k naprawenj a obrácenj padlého lidu. W tomto ohledu nám cjrkewnj sw. Otcowě, Augustin a Chrysostom, wybórné prawidlo pozůstawili. Přednj zagisté takto pjše³⁹⁾: „Pozorowati musj lid, že nehledá kazatel té wážnosti a chwalofeči, která se mu činj. Proto však gi zcela nezamjtey; nebo w prawdě málo by posluchačům prospělo, kdyby kazatel gegich nebyl wážen. Toliko ne sobě, nýbrž Bohu ať wšecku chwálu wzdáwá, w srdeci pak wšecky saudy lidské zamjtá.“ W tentýž smysl mluwj druhý otec⁴⁰⁾: „Chwálenli gest kazatel od lidu, ať nezhrzj chwálau tau. Odpjrá-li se mu, ať gj neslušně nehledá a proto se nermautj.“

Než čj swědectwj může silněgšj býti a důkladněgšj k wěci mé, že kázanj s wšemožnau pilnostj magj býti wypracowána, gako práwě nynj schwáleného kazatele w Konstantinopoli, z gehož úst praud řeči Božj hogně se wyléwal, který, ač wšemi dary a schopnostmi kazatelskými bohatě nadán byl, předce bez mnohé přjprawy

39) *Epist. 44 ad Aureliandum.* 40) *Libro 6. de sacerdotio.*

a pilnosti nekázal, nýbrž swau hřiwnau kazatel-
skau tak bedliwě lichwjwal, že od cjrkwě Božj
čestným gménem *Zlatoústý* poctěngest. Nuž ten-
to zlatoústý kazatel žádá snažně a horliwě, ⁴¹⁾
aby každý hlasatel slowa Božjho welikau a bed-
liwau práci wynaložil na duchownj řeči swé, pro-
tože na tom spasenj mnohých se zakládá. Do-
bre, ó dobrý sw. Chrysostome! nás učjš, nebo giž
Duch swatý gistj, že *wsaté slovo může spasiti*
duše našc. ⁴²⁾ Tuto swatau prawdu, bratřj ney-
milegšj, si před každau pracj kazatelskau žiwě
připomeňme, a sami k sobě rceme: We gménu
Páně počnu práci, která bratřjm mým k spasenj
dopomoci může a má; ochotně gi počněme, pil-
ně w nj trweyme, a horliwě gi dokoneyme, Pán
gistě gi požehná.

Nenjt mne tagno, že negedni z našinců wý-
bornými nadáni gsau schopnostmi, zvláště paměťj
dobrau, která cizj kázanj gako hauba wodu, leh-
ce přigjmá a pak horliwě ge wydává. Ó šťastný
bratře, toběžto s hůry dán gest dar kazatelský,
dar wýmluwnosti! Proto však od připrawowánj
pilného ku kázanj nikdy wýmluwen negsi, ano
pomniti máš na slowa Kristowa: *Každému, komuž*
gest mnoho dáno, mnoho bude od něho po-
žádáno; a komuž mnoho poručili, wjeť po-
žádagj od něho. ⁴³⁾ Odstup tedy od tebe, aby
proto, že gsi hlawa dobrá, k leniwosti se neu-
chýlil a gj se odal, leč by ortel leniwého služeb-
njka w Ewangelium sobě přistrogiti chtěl. Ale

41) *Libro 5. de sacerdotio.* 42) *Jak. 1. 21.* 43) *Jak. 12. 4.*

wšj silau toho pilen bud, aby hřiwnau swau kazatelskau hogně težil. Ta hřiwna twá podobá se poli aurodnému, kteréž stý užitek nese, však gen tenkrát, když se vzdělává bedliwě.

Než co medle kázanjm swým prospěti může ten, genž prostřednjmi toliko nadán gsa schopnostmi, s prostřednj také pilnostj se připravuje ku kázanj? Ach! gestli ty bratře příčinliwý někdy neprospjwáš, wáhawý gaké diwy obrácenj způsobj? Knjže řečnjků řeckých, Demosthenes, gistě si uskrowniti mohl pilnosti na wypracowanj swých řečj, anť geg příroda znamenitými dušewnými dary obmyslila, a předce neoblewil připrawiti se náležitě, a naučiti se řeči swé. A byw tázán od swého přítele, proč by řečem swým tolik času a práce wěnowal, pronesl každého řečnjka křesťanského hodnau odpověď: „Hanbiti bych se musil, chtěge před tak četným zástupem nepřiprawený wystaupiti, gešto bych potom, cokoliw by mi napadlo, přednesti musil.“ 44) Protož řečnjku Božj, ge-li upřjmný úmysl twůg, abys s požehnaným užtkem kázal, nehroz se, nešetři, nelitug práce, pilně vyhledáwey, co by se k spasenj poslauchajcjejch přednesti mohlo a mělo. Wlastnj tato práce s wětšj chutj se přednášj, s wětšj důwěrnostj, s wětšj srdečnostj, tudy i mocněgi k srdejm se béře, nežli cizj kazatelská práce.

Negsem ten, abych užjwánj cizjch kazatelských pracj zawrhowal; sie k gakému ejli by se nám tištěné předkládaly? Ano schwalugi ge a za

44) *Plutarchus de Orat.*

prospěšné uznávám, jen když kazatel *cizj* práci se naučj učiniti *swau*; aneb když o tom, čemu učiti mŕnj, sám nejprw přemyslj, důwody z pj-sma sw., z rozumu, z letopisů, ze zkušenosti, z giných knih bedliwě sbjrá, a co do každé částky kázanj patřj, pořádně poznamená. Až pak, když rozum a paměť geho mlěj, když mu ničeho wjce, co by k předmětu geho posloužilo, nepřipomjnagj: tuť teprw nechť nahledne do cizjch kazatelů, z nichž snad z některého pěkný a potřebný předmět si wywolil, a obohatj a doplňj swau práci pěknými gegich myšlénkami. Takowáto práce, gsauc dokonána, těšj, a s chutj se přednášj. Protož toho činiti nenj dobře, aby duchownj gakékoliw cizj kázanj chytil, a gemu se zběžně naučil; gednák proto, že kazatel nepracowitý, na swau umělost pauze se spolehagcj o prospěch swogjch nedbá, a gedno mu, wezmauli si řeč geho k srdci čili nic; gednák progewuge, že ohledu neběře na duchownj potřeby, smeyšlenj a powahy swých osadnjků, čchož předce každý, komu spasenj owčiček Kristowých stále k srdci gde, wěrně a nepřetrženě šetřiti powineu gest.

(Pokračowánj.)

4. *Cwičenj zasnaubencůw.*

Od

J. Wotýpk y,

duchownjho pastýře w Popowicjch.

Čjtage častěgšj stjžnosti nad tjm, že prý časopis náš wjce praktických pogednánj měl by w sebe pogjmati: toto owšem dočista praktické

podávám; domýšleje se, že, co upřímně podáno, byť ne wesměs, ne všude, a zvlášť ne všem všudy, přece některak alespoň posloužiti a uznáno býti by mohlo.

Čehož gsem se i napřed giž domnįwal, gest: žeť každický duchownj pastýř, způsobu swému přiměřenau cestu nastapiw, we věci, o njž tuto se gedná, snadno učinj, čeho třeba.

Než, dvě mne wábily přjčiny, abych práci tuto, na nic se neohlédage, podal, totiž: že se gj pozornost na věc *nad mjru důležitau a všeobecně potřebnau* zostřj; a za druhé, že promluwenj — osobám z lidu, gakýž náš gest, zcela přiměřené, wůbec schopitedlné, — u *znatelů* skutečně wjce ceny nalezá, než gakékoli krásně wyšnořené propowjdky, gichž kráčegjcej dle swěta osoby owšem sice požadugj a sobě libugj; leč ku swému toliko strestánj takowých málo sobě wážj a následugj.

Dřjwe však, než takowé předložjm, třeba mi připomenauti:

a) Že wedlé rubrik missálnjch každý odawatel takorka wázán, neřku-li powinen gest: aby nastawagjejm manželům powinnosti gich nowé na srdce wložil a w nich upewnil. — Takť znj předpis ejrkewnj: „Moneat illos sermone gravi!“ Maudré zagisté nařizenj takowé z toho gediné pošlo, že se s těmi, gichž práwě se týká, až k předůležitému okamženj sňatku gegich, *nedá* o wěcech těch aniž tak hrubě mnoho, aniž tak důrazně mluwiti, ani gich w tom dostatečně poučiti.

Poučenj však toto při odawkách, — gestli samogediné, — téměř nestačj: gelikož se ani náležitě prodlaužiti, a tudy wšecky strany obegmauti nemůže; a ba i mnohdykráté, gsau-li duše zasnaubencůw citliwěgšj, — pro nápad citů wrelegšjeh — délsjm rozpakowánjm ni aučinků žádaucejeh nabyti nelze.

Z čehož mnjm zagisté, že *řeč takowá parainetická*, — *dokonce připogj-li se gen tu — a nikdý gindy — i cjrkewnj newěstinné poželndnj*, — *dobře hodj se* (alespoň za časůw našich?) *k wyznamendnj sňatků osob ctných a zachowalých*: aby totiž alespoň *některaký* rozdjl mezi počestnými a kleslými k mohutnému wzdlánj a wúbee k oslawenj zachowaného panietwj učiněn byl. ¹⁾

Poučenj však o swátosti stawu manželského a o powinnostech, gež na sebe před oltářem Božjm — (ginét uzavřenj sňatku manželského, wygma potřebu newyhnutedlnau, gen těm odkazugi, gichžto Pánem Bohem břicho gest,) — béře strana obogj, přál bych tuze a tuze, *aby den před tjm*, kdy ku swátostem přjprawnjm přistupugj, *stáwalo se*, — a tu *gediné* se domnjwám, že na swém mjstě stogj, kdež otec duchownj s nimi, snad w prwnjm to a poslednjm, náramně přjhodném, a snad i bez snadu *gediné* platném oka-

1) Zdaliže wěc práwě tak zhola zbytečná, každý rozsaudj; dokonce, kdo uchawal na paměti onu nedáwno předloženau otázku: Bylo-li by lépe, aby některé dřewněgšj lehké tresty na osoby padlé opět byly zawedeny, čili nic?

(Zdažby nemčly, když wědomo, spjše, a dwog-trognásobně na swwůdce obráceny býti? *Redaktor.*)

mženj — o wěcech těch wážně, a sám, gakož gim w těchto mjstech sotwa lze, w budoucnost gich prohlédage, důtkliwě, bez ohledu na giné snad nedospělé atd. rozmlauwá.

b) Nižádnému duchownjmu neradil bych, aby takowěto cwičenj — den tedy před sňatkem 2) — *bud si u koho bud!* opomjgel, a aby gen gedinkráte na to spoléhł, že *snad* giž dobře we věci té opatření gsau zasnaubenci.

Nebi, co mne ze zkušenosti gedenáctileté dostihlo, gest:

a) Znáám duchownjho, genž mage swátostj stwrditi námluwy manželské — mezi wdowcem a swobodnau, — *wdowci* cwičenj o swátosti stawu manželského, zewnitřnostj geho dada se oklamati, prominul³⁾: hnedle však, as po půl letě, slyše o

2) Wysoce neprozřetelné teprw gest, (gak toho mnohau zkušenost mám), když zasnaubencowé teprw w tu chwjli před odawánjm k swaté zpowědi woláni býwagj; když tu pak swatebnj hosté w kostele w stoliejch tak dlouho čekati musegj, a často w neyrozpuštělějšj roztržitosti čekagj, až ženich a newěsta od zpowědi ze zakristie přigdan? — Tu se tedy pro uwarowánj pohoršenj a pro spěch wšecho rozhřešj, cožby aspoň tak lehce a tak brzo rozhřešeno býti nemělo. — Toněj pastýrstwo dle srdce Božjho a smyslu cjrkewnjho: ale gen nágemnictwo bez swědomj a bez bázně Božj, které klatbu od Boha na se wede. — O ubohý lide farnj, kde se tebaw tak nakládá.

Redaktor.

3) Znáám kraginu, kde se to cwičenj i swobodným, negen se wšj zdwořilostj promjgj, ale mjsto katechismu geště doce-la k pochauškám se pozwau, a zdwořilý duchownj pán takowé cwičenj spolu si chutnati nechá. — Ano lid na in wlažnost giž tak nawyklý gest, že toho duchownjho za nezdworilého a newzdělaného držj, když se wšj zdwořilostj hned nedaruge katechismus.

Redaktor.

gich různici, slyše o gich stjžnosti, prominutj takowého těžce opykal.

β) Pokud wědomosti mé stačj, — gediného newjm případu, kdež by manželé, gsauce nadřečeným způsobem k powáženj důležitosti swátosti sedmé nawedeni a o powinnostech swých pocwičení, neřku snad se docela rozrůznili, nýbrž gen w bjdné neswornosti, zkrátka — w neblahu swéwolně zprowinilém žiwi byli: gesto naopak nazwjce pauhé nepocwičenj gich, — newědomost tedy, duchownjm pastýřem zprowiniká, blahu gich se přjčj.

γ) Žeť neswornost manželstew katolických aniž tak hrubě z giných přjčin, gakkoli rozličné býti mohau i gsau, nepreyštj; leč nazwjce z nedostatku powáženj a z opominutj dokonalého pocwičenj o důležitosti stawu toho se rodj: toho gest důkazem přesilným, že různice manželská ukrotiti a dokonce pak s kořenem wyrwati se nedá; leč zewrubným poučenjm o swátosti té we smyslu čistě katolickém. Nepsal bych, a nesměl bych wěru s takowau gistotau psáti: ale — wěc ta se mi giž skutečně častěgi udála, a vlastně i těmto rádkům přjležitosti zawdala.

c) Nelze opominauti, žeť i čas ten, pro každého zasnaubence, má-li gen maličko citu náboženského, giž gaksi přjkřegšj gest, a srdce geho dogemněgšj činj; že krok ten a takowý, newládne-li při něm třeštiwost a ta sama, gednomu i druhému stegně silným kladiwem na srdce tluče; — žeť i to mjsto — dům to duchownjho pastýře — i gich třebať i ginostrannau lehko-

myslnost silněgi pautá a srážj; žeť i osoba, otec to duchownjho, dokonce *w auřednjm-li rauchtu stogj*, — každému slowu, každé i propowědi wětšj wáhy dodáwá; — ano žeť při takowém cwičenj, možná i samým giž wczřenjm i dodanu samému hlasu wážnostj, mnoho — mnoho k aučelu žádaucjma přispěti.

Z čehož ze wšcho lze uzawřjti, žeť opomjgeti wěc tu, buď si z gakékoliwěk přjčiny, nenj a nemůže také gináče slauti, než lehkowážnostj w auřadu. —

Kterčžto wyřčenj bych wjee ohradil, musjm geště doložit, žeť ku cwičenj takowému netřeba ni tak hrubé přjprawy, duchu leniwému hrozně, — ni tak mnoho knih a zběhlosti wšegjmawé: leč *hodinky* — blahu dwau, a náhoda-li tomu chce i třj, čtyř i pěti osob, — ohled-li pak na potomstwo wezmeš, blahu i wjee owěiček swěřených a i tobě na srdce položených, — *wěrně a upřjmně obětowané*. —

Lzeť duchownjmu pastýři we wěci té mluwiti srdečně, wážně a důtkliwě *as takto*: — (aneb, chtěl-liby nám kdosi ze zkušněgšjch a důmyslněgšjch we wěci té na mnoha stranách nedůtkliwé a w prawdě předůležite náwod prospěšněgšj podati, *dle náwodu geho*.)

Rozmilj!

Dřjwe nežli krok, gegž gste sobě obmyslili, učinjte; potřebj gest, abych s wámi o wěci té nad mjru důležitě, upřjmně promluwil, a poučil wás, cože na sebe běrete. Neboť, co hned

napřed wám napowěditi musjm, gest, že chcete učiniti krok, na němž celé vaše *štěstí* — aneb *i také neštěstí*, celý váš *spokogenný* a *utěšený*, — aneb i také *nespokogenný*, a welmi, *welmi trapliwý* život záležj. Ano chcete učiniti krok do stawu, w němž sobě budto *krásných, wzác-
ných zásluh* budete moci dobýwati *pro věčnost*: w němž ale také stegnau mjrau mohlo by se wám státi, že byste *den co den* strádati mohli sobě *skutků zlých, daremných* pro zawrženj swé na wěky. A protož hleďte, abyste některé to slowo, co s wámi o těchto věcech, wás ge-
diné se týkagjejch, snad poneypřw a naposled promluwjm, bedliwě poslechli, — a zachowali sobě.

Neyprwé tedy rozložte sobě, což gest swátost stawu manželského, kterauž zegtřegšjho dne přigmauti máte:

Swatbu gste widěli wjcekráte. Než co přijm pozorugete? — Dwě křesťanské osoby, — swobodné, to chce řeci, že nesměgj se žádnau ginau osobau záwazky mjti, 4) — sobě tu ruce podáwagj, a zaslibugj sobě, *předně*, že chtěgj pospolu *až do smrti* setrwati: a gakžto slušj gináče na křesťany, aby trwali wespolek? — tedy — že chtěgj spolu *až do smrti bohabogně* setrwati; — a *za druhé*, že chtěgj dítky, které gim *Pán života i smrti* do rukau swěřj, *tak*

4) Vocem hanc, in tali casu semper fore eadem solum ratione circumscribendam, idque ob causas cuilibet sacerdoti certe in plano positas, valde opinor.

wychowáwati, aby z nich řáduj, dokonalj křesťané wzrostli; — čili gináče, že ge chtěgj *křesťansky* vychowáwati. Když pak se tak geděn druhému zaslíbuge, řjkáme, že se spolu *odáwagj*; a proto, že se to zauplna podlé ustanowenj P. Ježjše Krista tu stáwá, gak on to w ejrkwi swé uřjdl, řjká se, že se *řádne* odáwagj; neboť wjte, kdyby se dvě osoby gen samy od sebe sešly, a gako manželé žiwy býti chtěly, žeť toto by nebylo než *neřád* w ejrkwi Božj. Konečně, že se při tom odánj k tomu dwogjmu aučelu geděn druhému zawazugj, řjkáme, že činj ty dvě křesťanské osoby mezi sebau swazek, kterýž proto, že geg nic wjee, žádný wjee, leč gedinká smrt nemůže rozwázati, *nerozwjžitedlný* sluge. A takowý *nerozwjžitedlný* swazek chcete i wy, rozmilj, zegtřegsjho dne mezi sebau učiniti; a gjm se *spolu řádně odáte* k tomu, že *chcete spolu až do smrti bohobogně setrwati, a djtky, které by wám Pán swěřiti ráčil, že chcete křesťansky vychowáwati*. Swazek pak takowý, gegž mezi sebau učiniti zamejšljte, gest onen staw manželský, do kteréhož wstaupiti hodláte!

Než milj, co se wám as zdá, zdaliž hned ta prwnj wěc tak snadná, gjž se podwolujete? Mysljte-liž, že setrwati spolu až do smrti, k tomu setrwati *lohabogně*, — beze wšj gest obtjžnosti? — Ó kdyby tak lehké bylo, neslychali bychom dogista o manželjch, genž takhle šest neděl — půl léta — tak tak se snášeli: — potom pak geděn sem druhý tam se odlaučili. Manžel zagisté má swé chyby, manželka i ta swé wady. Nemá-li

se oheň zegmanti, musj gedn gak druhý weliké opatrnosti užjwati, tu předgejti, tam ustaupiti, a toto nenj tak lehké, gakby se wám snad nynjčko zdálo. Ted' owšem wám těžko, ty wěci rozkládati, — ale po roce giž lépe byste mi na otázku tu odpovědjti mohli! — A gestliž pak prwnj ta wěc, k njž se zawázati hodláte, drsnatá wjee nežli lehká: čehož tedy nad mjru potřeba wám k tomu a takowému setrwánj? Pán prawil: „Beze mne nie nemůžete učiniti. ⁵⁾ Pomoci, *pomoci* tedy Božj, — *geho swaté slycj milosti* — té wám giž k *prwnj* té wěci nad mjru třeba gestit a bude.

Druhá wěc, kterauž na sebe wezmete, wychowáwánj totiž djtek, mnohem gest geště těžšj. Co otec, co matka s dětmi a pro děti zkusj gen dokud se obstaránj gich těla týká, k tomu si z rodičů wašieh vlastnjeh, neb i z giných přjklad wemte. Což w obstaránj duše? Negsau-li tu rodičowé bedliwj a opatrnj dosti, wjte, co to s sebau nese? — I když *kosti* rodičů w hrobě tlegj, z djtek zanedbaných aneb špatně wychowaných wina na hrob gegich padá! — A což wám zkrátka řjci musjm o wěci té, gest: *Glát sám*, gakž-koli gsem se po hezky dlauhý čas k wedenj djtek we škole připrawował, a mnoho o tom přemýšleti musel: předeč časem báti se musjm, bych neprozřetedlně nepochybil. Gakž tedy *wám* lehkó bude, w té wěci ničeho neopominanti a zdárně, gak na swědomj wám uwázáno bude, w nj pokrač-

5) *Joh. 15, 5.*

čowati, gešto posud tolik se w tom neznáte, aniž znáti můžete? — Ó! gestliž wám i k prwnjmu vašemu aučelu *zwláštnej milosti*, obzwláštnej posily Božj třeba: *tym wjce gj k tomuto druhému* potrebugete, abyste snad magjee z djtek řádné křesťany wywáděti, sami zkázy gich nebyli přjčinau.

O toto pak posilněnj, *o tuto* a takowau *milost* Pána Boha prositi budete sami, řkauce: „K tomu mi dopomáhej Bůh Otec, Syn a Duch swatý“: a *takét gi* obdržeti máte a *obdržjte* w tom okamženj, když po slibu obapolně složeném, kněz štolau ruce vaše owine a wyřkne: „Pán Bůh všemohaucj račiž wás spogiti, a gá pak z mého kněžského auřadu potwřzugi wás w tom manželstwj we gměnu Boha Otce, i Syna i Ducha swatého Amen.“⁶⁾ — Gen pak wás giž napřed otcowsky napomjnam, aby wlaha milosti té, posily nebeské srdce vaše hogně mohla nawlažiti: hledte, byste srdce swé giž dnes *bedliwě, dokonale* wodau swátosti pokánj očistili; — přigmete *horliwě* Pána swého w srdce swé, by On přemocný duše vaše občerstwil a uprawil tak, by zjtra milost ta nebeská hogně w nich se mohla rozliti. Sami pak se i dnes i zjtra všelikých marnostj, dokonce pak každé nenáležitosti zdržte, abyste zcela čisti, ne w lehkomyšlnosti, ale horliwě, se swatau zamyšlenostj a s wraucnostj přistaupili k oltáři Páně: a tak sedmau tu swátost Krista Pána našeho řádně, hodně, a tudy spasitedlně přigali.

6) *Agenda Archid. Prag.*

Když pak gsem wám rozložil, co zjitra přigmanti máte: učte se giž důležitost kroku toho, a auwazkû, kterými spogeni budete, sami posauditi.

O přjsaze gste zagisté slyšeli giž. Když se totiž gedná o něgakau wěc welice důležitau, a prawdy se ginák dopjditi nelze: wystawj se kru-cifix, dvě swjce podlé něho se rozžhau, a člověk, který o věci té dobrau powědomost má, položj dwa prsty na sw. Ewangeliu, aneb ge wzhůru pozdwihe, a Pána Boha přeswatého za swědka sobě béře, že každé to slowo, kteréž mlu-wil, swatá prawda gest; sám pak při tom na sebe wolá, aby Bůh věčná prawda a we swé swatosti hrozný pomstil, kdyby on křiwé slowo byl pro-řekl. Gindy *zrowna tak také* se zawazugj lidé, že chtěgj, k čemu se upowinili, swatoswatě spl-niti. — Měl-liby se člověk opowáziti na wěc, kte-ráž prawda nenj, aneb kterau splniti nemjnj, Bo-ha swého neyswětěgšjho tak se dowoláwati, a *křiwě* snad přísáhati: wjte, kterak se obyčegně řjká? — *že do dne do roka nedočká!* Slowa tato negsau sice slowa zgewenj Božjho, — ale gak se dá gináče smeyšleti, než, že Bůh we we-likomocnosti a swatosti swé, čerwjku pozemské-mu, gakýž gest člověk přísáhagcej, s welebnostj swau žertowati nikoli nedá?!

A hle! — i wy rozmilj! zegtřegšjho dne skládati budete slib, kterýž, abych slowem po-wěděl, nic nenj giného nežli přjsaha, — a ta muohem slawněgšj nežli kterákoli giná. Bude-teť gi skládati netoliko w něgakém auřednjm do-

mě, — nýbrž w samé swatyni Boha welikomocného: — netoliko před obrazem ukřižowaného Pána, — ale před oltářem Páně, as gako před samym trůnem Welebnosti geho: ne před několika lidmi toliko, — nýbrž w twář celé cjrkwe Božj, na mjstě gegjmž tu státi bude kněz, a we gměnu cjrkwe gi do rukau swých přigme; dále i před celau obej křesťanskau, we gměnu gegjmž dwa swědky po boku mji budete.

Pročež i hned giž se domysljte, co byste činili, kdy byste slib ten, kterýž tedy zjtra před Bohem swým učinjte, neměli *den co den* — gak od oltáře odstaupjte, až do poslednj hodiny wasj — wěrně a bedliwě plniti! *Přjsahu* swau byste rušili — *křiwopřjsežnjky* byste byli před Bohem i před swětem, — a křiwopřjsežnjk ne-nalezá milosti u Boha: nýbrž, kolikrátkoli slib ten učiněný rušj, tolikrát se přetěžkého hřjebu dopauštj; an, gak i z katechismu o druhém přikázanj wjte, rušenjm slibu swého gměno Božj zlehčuge a na gewo dáwá, že mu na Pánu Boku hrozně maličko záležj, — a takto zlořečenj na sebe uwaluge!

Na druhé straně pochopte, co o swátosti té Apoštol Páně sw. Pawel dj: ⁷⁾ *Tagemstwji toto weliké gest, ale gá prawjm w Kristu a w Cjrkwi. Nebo muž gest hlawa ženy: gako Kristus gest hlawa cjrkwe. — Gako Cjrkew poddána gest Kristu: tak i ženy mužům swým ať gsau poddány we wšem. — Mužj milugte manželky swé, gakož i Kristus milował cjr-*

7) Eph. 5.

keu. Slowům tēm geho tak rozuměte, milj! Od toho času, co od oltáře odstaupj manželowě křesťanštj, nesau na sobě wznešený, přewzácny obraz spogenj P. Ježjše Krista s cjrkwj chotj geho. Ano manžel gest obraz Kristůw — manželka obraz cjrkwě. Gakož gest Kristus spogeu s cjrkwj swau, gako ona přeswatá hlawa cjrkwě za swé tělo považuge, gi miluge, chránj, zastává, žiwj, podporuge, těšj a o ni we všem všudy se stará: — tak musj i manžel hleděti, aby obstaral manželku swau! Gináče — zle, *zle* hyzdj obraz, gegž na sobě nese! — — — A gako cjrkwě gest spogena s drahau hlawau swau, s Kristem Pánem, — gako ona Pána swého we všem neustupně se držj, gakož geg we všem poslauchá, we všem po zaljbenj geho taužj, gemu se zachowati hledj, na žádného giuého ni nepohledne; ano gako ona hledj, aby Pán na nj nie daremného neshledal, sobě gi zoškliwiti nemusel, nie na nj neshlédl, cožby mu protiwno býti musilo; gakož i cjrkwě Pánu swému swé důležitosti upřjmně předkládá, ale na swé wůli urputně nestogj, nýbrž s geho wůlj se spokoguge: cyhle, takť i manželka křesťanská obeuge s manželem swým! A nečinj-li *právě tak*: ó i ona — obě tedy strany zle, *zle* špinj obraz ten swatý, gegž na sobě nesau. Nebť newyhljžj to gináče, než gako by weřegně progewowati chtěli oba, že gak daremně *oni* spolu obeugj: tak že as cos takowého mjsta má i *mezi Kristem a geho swatou cjrkwj!* —

Ó tedy, drazj! pomněte, pomněte dobře!

co na se wezmete. Měli-li byste kdy, w osadě této, w njž slib swůg — přisahu swau — weřegně složjte, práwem snad obwiněni býti, že obraz ten, gegž gste na se wzali, hyzdjte genom a prznjte: upřjmně podlé mé pastýrské péče o wás prawjm wám, žeby každé to slowo takowé, každé hnutj nebylo giné, než gako kdybyste před křjž Pána swého gedem neb druhý se postavili a před njm weřegně, gemu do očj, řjei se opowázili: „Panc! Ty gsi cjrkew swau *tolik* milowal, ona pak všemožnau láskau Tebe se držj. I gá wjm, že s mau manželkau zrowna tak spogen gsem, gako Ty s cjrkwj! Wjmt tolikéz, že w cjrkwi Twé nesmjn gináče zacházeti s manželkau swau, než gako Ty s cjrkwj. Ano i přisahau k tomu gsem se zawázal! A však co mně po tobě i po cjrkwi i po přjsaze! Hlawu swau mám, a té se držeti chei!“ — Snesete-liž takowého rauhánj? — A hle! wy, *wy* gste to, gedem gako druhý, genž byste se rauhánj takowého w stawu swém manželském lehaunko dopustiti mohli: kdybyste totiž buď gedna neb druhá strana proti sobě powstati, a ginák, než se zasljbjte, wespolek zacházeti měli! ! —

A protož, za druhé, wizte, kterak byste záhy srdce swá srownali, aby onen obraz wzácný nebyl od wás hyzděn, abyste Pánu swému se nerauhali, a tak sobě skutků nenastřádali k poslednj hodině swé, gichž byste pak těžce, ba přetěžce pykati museli! — Nebot sami recte, nenj-liž to s pomyšlenau, *častěgi*, gakož k tomu w stawu manželském dosti přjležitostj gest, snad

i *každý den*, snad i *wjcekráté za den* přjsahu před Bohem složenau *rušiti*, obraz ten slawný *poskwrniti*, a tak Bohu swému skutečně se *rauhati*. Ó! manželé tak nešťastnj, — tak wám gá, gež častěgi mám s umjragjejmi co činiti, zrowna řjei musjm, *pokogně zemřji* — *zhola nemohau!!* proto, že se takowěto wěci na smrtné posteli gednau slzičkau, aneb některau modlitbau napraviti nedagj.

Nynj pak teprw, když gste auwazky seznali, které mezi wámi nastaupj, a wás ode zegtřka pantati budau, čas gest, abyeh wám wěci ty ohlásil, ku kterýmž se tedy gedno přjsahau swau, a za druhé obrazem tjm přewznešeným a swatoswatým zawážete. A wěru nemohu, gako snad i wám samým připadne, nemohu gináce, než wás ku dwognásobné nynj pozornosti na wěci ty powbuzowati.

Pokud se to vašeho společného setrwánj až do smrti týká, obsahuj powinnosti vaše slowa ona, gež zjtra před oltářem pronášeti budete. Takť zagisté zasljbj ženich: Gá atd. a newěsta: Gá atd. — 8)

Ta slowa vážně sobě rozebeřte, a máteř w nich wšecky powinnosti swé z prwnj té stránky.

Wezměme napřed, což pochopitedlnějšho w tom gest.

Zawazugete se totiž: *že gedon druhého až do smrti wjce neopusijte*. Nynj totiž geště swo-

8) *Agenda Archid. P.*

bodno gest wám, gednomu sem, druhému tam gjtí. Gak mile wšak od oltáře odstaupjte, přestane to. Spolu do poslednjho dechnutí býti, spolu trwati, spolu i zůstáwati *musíte*, chcete-li naplniti přjsahu swau. — Proto uslyšjte, že se wás hned zprwu tázati bude kněz před P. Bohem na vaše dobré swědomj: zdaliže spolu až do smrti žiwi býti a zůstáwati mjníte? Proto uslyšjte, dřjwe nežli swazek wáš we gmenu, t. g. dle zřízení, ustanowenj, na mjestě Boha Otce i Syna i Ducha sw. potwrdj, že as gako na *wýstrahu* pronese nad wámi slova ta Pána našeho Ježíše Krista, gimiž zarazil Židy smeyšlegcej, žeby se swazek manželský mohl rozlaučiti, totiž: Což Bůh spogil, člověk nerozlučug! — Wjee netřeba wám o tom mluwiti. We wáš gá nechei ani toho pohledáwati, žeby wám možno bylo, byste tak bezbožně proti přjsaze swé se prohřešili, a gak ze slow těch Páně poznáwáte, skutečnými urputnými buřiči proti samému Božjmu řizenj se stali, a snad po něgakém čase odegjti od sebe sobě zamjnili. Gen to přidáwám: ani *pomyšlenj* takowému přjstupu do srdce nedowolugte, — ani *slowa* takowého newážně, ba ani w žertu z úst newypauštěgte wjee; neboť s wěej tak *welikau* nenj co žertowati, a že i *myslenjm* hřjchu se dopauštjme, wjte! Prwnjm krokem od oltáře gset *gedno tělo*, aneb oba w těle gednom: *gedna* budtež tedy i *mysl*, *gedno i srdce*! Takt gsau manželé křestauštj!

Druhé, co na sebe béřete, toto gest: *že chcete spolu dobré i zlé a protiwné až do smrti*

swé snášeti a trpěti. Dobré i protiwné od P. Boha důwěrně a s djkůčiněnjm přigjmati, krásná gestiť etnost každičkého křesťana. Wás ale i přjsaha vaše i obraz onen geště zwlášť bude wázati, abyste wy oboje *spolu* přigjmali. T. g. co těšj manžela, musjt i zároweň potěšiti manželku — co holj, trápj manželku, musjt i zaboleti manžela; a běda, měli-liby snad mezi sebau řjci, slowo to rozpustilcům obyčegné: E! dobře tak!

Dále, dobré věci lehce sice se snášegj, a wede-li se manželům dobře, nestáwá se, ledwa mezi bohaspustlými, aby daremnosti některé mezi ně se wpletly. Leč, wy zasljbjte se i zlé a protiwné věci snášeti, což chce řjci, a což sobě dobře na pozor wezměte: Byť připadlo na wás cokoliwěk, — byť nauze, — byť opowrženj, — nařknutj, — byť i zmrzačenj, — byť i nemoc, gakkoli snad zoškliwugjej, gakkoli dlauho trwagjej: milj! na to na wšecko giž zegtřegšjho dne se odáwáte. Dobré že chcete spolu přigjmati: ale i zlé až do smrti rownau mjrau snášeti, k tomu že gste odhodlanj docela, slibem swým přjsěžnjm *před twářj Boha* swého zjtra giž potwrdjte. Zkrátka, buď co buď, — přigď co přigď — staň se co staň! : ničeho nebude wám zbýwati wjee, než spolu přigmanti, spolu děliti, spolu snášeti, aneb křiowpřjsěžnjky, swéwolnými buřiči proti ustanowenj, proti zřjzenj Božjmu býti; čehož wšak wás sám Pán Bůh welikomocný račiž uchowati! —

Za třetj pak zaslibugete sobě wespolek

wjru manželskau zachowati. — *Wjru!* kratičké to slowo, ale gak mnoho obnášj!?

Neyprw, recte mi, milj! čjm to býwá mezi manžely, že manžel před manželkau něco stranj, aby newiděla — ona zase na swau stranu něco odkláda, aby on newěděl, a tak gedem druhého oklamáwá? Čjmž giným, než že sobě newěřj? On myslj, kdož wj, gak by gj to bylo? — ona zase, kdo wj, zdali by mi toho přál? — A nepoznáwáte giž, gak tjm proti přjsaze swé hřešj, an takto šeredně špatnau wjru mezi sebau magj? —

Dále, co to gest? Manžel promluwj s ginau osobau wjdně: — manželka giž mnj, kdo wj, cože se nekuge? — Manželka se na giného usměge: manžel giž gako sršeň! A wubec, pohledáwá-li manžel manželku swau w neupřjmnosti, w zahálciwosti, a gakékoli giné špatnosti, třeba by gediného platného důkazu neměl: domejšlj-li se manželka do manžela swého třeba i ze slowa gen, neb dle zdánj gakýchkoli daremnostj, tak že se gj k posledu ani hrubě newj gak zachowati: což to wše gest, než že gedna strana druhé newěřj; po čemž swjrau gieh, tudy i s přjsahau a dokonce pak s obrazem onjm wznešeným zle a potupně to wyhljžj! —

Poznáwáte - li giž, rozmilj! kterak se w manželstwu proti wjře hřešj? A poznáwáteli, tedy o sobě znameneyte, gak zjtra gedem druhému to slowo „wjru“ pronesete: že tjm samým přísáháte, geduo, že nic necheete mjtí mezi sebau pokautného, dokonce snad *proti wůli* druhého; a druhé, že nikoli necheete gedem druhého w ničem daremuém pohledáwati, pokud byste,

neprawjm patrných, ale *makawých* důkazů k tomu neměli.

Geště pak i třetj wěc držj w sobě wjra manželská. O wěci té powěděl Pán takto: *Každý, kdožby pohleděl na ženu ku požádánj gj, giž zcizoložil s nj we srdci swém.*⁹⁾ Tato slowa o wjře aneb ginák o wěrnosti manželské na sebe obraíte takto: Od té doby, co od oltáře odstaupte, musjte býti gedem s druhým na čisto spokojeni. Giných schůzek, giných spolků, giných známostí hleděti, bylo by tolik, gako chtjti wjru tu spřisáhanau nohama šlapati. — Abyste snad skutečně gedna neb druhá strana časem swým po giné které osobě sljdití chtěli, snad i skutečně do gakýchsi giných spolků se zapletli, toho wás Bůh na wěky uchowey! Neboť by toto nebylo, než swéwolně, mermomocj chtjti sobě zatracenj na hlauu přitáhnauti. Wjťet gakožto křesťané, gaká šerednost gest smilstwo w stawu swobodném: což teprw cizoložstwo mezi manžely! Kdožkoli tak nešťastný byl, že we wěci té se prohřešil, k swému poslednjmu loži strašidel sobě nastawěl; která gjm tak lomeowala, že potěšiti — ó! o tom ani zmjny! — ale ani některak upokogiti duchownj geg nemohl. Giž gsem prawil, gak w té wěci mi wěřiti *můžete!* Než toho my nechme, takowá bezbožnost se wás netkne! — Wy zase raděgi pamatugte, že i *pohleděnj i pomyslenj w srdci wašem* mohlo by wás dle slow Spasitelových těžce poskwrniti. Protož pozor na oči,

9) *Math. V.*

aby wás wšetečnost gegich šeredně snad nepopálila!

Aby všakwjra ta, ku které se Pánu Bohu swému upowinjte wespolek, neporušená mezi wáma obstála tak, gak to swátost ta wznešená s sebau nese — ano milj! aby se mezi wáma wjra manželská we společné *wážnosti* geduoho k druhému, w auplné a srdečné *wěrnosti* na wždycky progewowala: slyšte gakauto radu wám dám.

Neyprw: *Nespaštěgte se krásné, člowěka až k angelum powznášegjej stydliwosti!* Nemyslete, dokonce pak wy newěsto, když se za sebe dostanete, že nenj wám wjce třeba tolik na to gjti, abyste wždy náležitě zakryti byli a zkrátka we wšem sobě stydliwě poějnali. Nestydatost gestit všude, tedyť i mezi manžely, dokonce pak mezi křestany ohawná neprawost. Z nj nepogde manželum než to, že i krom pohoršenj ztracugj wážnost netoliko před ginými, nýbrž neywjce sami mezi sebau! A stalo-li se toto: ay! pak k rozličným mrzutostem, ba i k odvrácenj se od sebe dwěře otewřené stogj dokořán! Wěc tu nebudu tak obšjrně rozkládati, daufage, že něco i na mé slowo dáte; dokonce cheće-li se dowtj-piti, že bych se s wáma aniž tak dlauho nezdržowal, kdybych s wáma upějmně a dobře nemyslił.

Za druhé radjm wám: *Nebudtež mezi sebau w ničem nemjrnj!* Nemyslete, že wám wšeccko dowoleno, gen když gste se za sebe dostali. Pamatugte, co dj a wšeehněm swým prikazuge Pán: *Tať gest zagisté wíle Božj — poswěcenj vaše — aby uměl gedenkaždý z wás nádo-*

*ban swam t. g. tělem swým włádnauti w poswěcenj a cti — ne w nárůžiwosti tělesné žádosti, gako i pohané, kteříž Boha neznagj.*¹⁰⁾ Nechtěgtež tedy býti gako pohané, aneb dočista gako nerozumná howádka, abyste se snad tělesným žádostem za otroky zaprodali! — Čistotať, kteranz na každém křesťanu někdy Saudce swatoswatý — Jezjš neyčistěgšj — pobledáwati bude, gest dwogj. Gedna w swobodném stawu: gakanž gste až potud zachowáwati měli, a gak se do wás důwěrngi, i zachowali. Druhá však gest i w stawu manželském, anaž to nese s sebau, aby manželé w myšlenj, w řečech swých, i we všem, gak gsem giž napowěděl, stydliwj gsauce, a wěrnost sobě swatoswatě zachowáwagjee, i sami mezi sebau, cožkoliwěk činj, nečinili proti rozumu, gako slepě a zhowadile, ale wždycky a při všem, buď co buď, pamatowali na Boha! — Mnozijť manželé, když na čístotu tuto manželskau byli zapomněli, opálili se, bych wám w podobenstwj powěděl, tak, gako člověk, genž nádobu silného nápoje w domě měl, a mysle, že geg wsechen nagednau zhltiti musj, gak dlauho žádost neskroccená táhla, pil: hnedle však škodné následky nemjrnosti swé bjdné poejtil; gesto kdyby byl ho mjrně užil, nikoli by byl neuškodil, ale w čas i prospěl. — I wy tedy we všem dle rozumu, we všem všudy ne gako z vlastnj gen wůle swé, ale gako od Boha k tomu sauzeni se držte, častěgi wzpomjagjee, co angel Rafael

10) *Thessal. IV.*

mladšjmu Tobiášowi o sedmi mužjeh Sařiných, kteříž všickni hned prwnj noc po swatbě zachwáceni byli, wypowieděl: *Ti zagisté, kteříž w manželstwj tak wcházegj, že Boha od sebe i od swé mysli odlučegj, a swé chlipnosti tak howěgj, gako kuň a mezek, w nichžto nenj rozumu: nad takowýmít dábelstwj má moc."*)

Konečně geště pro zachowánj wašj wáznosti gednoho k druhému, kterážto gest gako základ a podpora, bez njž wjra manželská nemůže se udržeti, i tuto radu ze srdce otcowsky upřjmného wám podávám: *Neposlaucheyte žádného nadymače, genž by wám s aulisným lichocenjm owšem, o druhé straně začal cosi powjdati, což by wás w nj snad zmeyliti, proti nj popuditi, a tak podezřenj a neduwěrnost u wás zploditi mohlo.* Chodjť, bohužel! i mezi křesťany negeden z takowých lidj, kteří widauce, gak manželé pěkně, dūwěrně spolu si obeugj, nad tjm právě as gako dábel se mrzj, a zrowna řjci, as gako z řemesla gehu všeliké pletichy, všeliké propowjdky strogiti uměgj, aby wjru tu manželskau buď u gedné, buď u druhé strany owiklali — ke všemu všudy ani swědomj sobě z toho nedělagjee. A bohužel, že i mezi přjbuznými a kolikráte i mezi neyblížšjmi dosti takowých k tomu býwá. — Každého takowého nepozorugte, a kdyby se wám gak chtěl upřjmným lichotil, nie gináče, než gako onoho nepřjtele w Ewangelium, genž kde si hospodář nasil dobrého semene na poli swém, w noci *podtagj* přišel, a kaukole mu

rozesil. Aby wás kaukolem nedůvěrnosti nenasadil, hnedky geg s opravdowostj tjm slowem odbudte: *S takowau, negsi-li nepřjtcem mým, mi nepřicházeg!* — na budaucnost pak se ho w této věci straňte! Neboť nehodlá takowý nesmyslnec, než hada nedůvěrnosti wám do prsau zasaditi, waši wjru podkopati, wás k zrušenj přjsahy wašj přiwěsti, a proto že gakby se wás nedůvěrnost dotekla, i hned byste na každé slowo, na každé hnutj gako skrz breyle kaukali, a wše gináč wykládali, než opravdu gest, — nemjnj než wás tauto cestau potutedlným způsobem swým o spokogenost waši připrawiti. W kteréžto věci tak musjte opatrní a neustupní býti, že pro wšeccko wšudy, gakkoli wás čtwtého přikázanj do neydelšj smrti nie nesprostj, i na to pamatowati musjte, co mluwj Bůh, řka: *Opustj člověk otce swého i matku, a přjdržeti se bude manželky swé: a budau dwa w těle gednom!*¹²⁾ při čemž *owšem* prozřetedlně a welmi opatrně gednati musjte, abyste snad chtěgjee se trnj wyhnauti do bodláčj neupadli.

A ohradjte-li pak, neymilegšj, wážnost mezi sebau těmito wěcmi čtyřmi, uchowáte-li gi gedn k druhému wespolek: ó pak se o wjru waši nebogjm wjee, ani o zrušenj auwazků wašich u věci té; neboť wážnost gednoho k druhému gest *matka* aneb *základ*; z nj pak se rodj, gj se podporuge a krásně rozmáhá wjra manželská.

(Dokončenj.)

12) *Gen. II. Math. XIX.*

5. O p ř j s a z e. *)

Od

Wáclawa M. Pešiny,

býwalého faráře w Blučíně na Moravě, nynj kanownjka u
sw. Wjta na hradě Pražském a českého kazatele.

Amen, Amen, prawjm wám. Jan XVI. 23.

Pán a spasitel náš, Jezjš Kristus, přišel k nám na swět, aby swědectwj vydal prawdě, a naučil nás prawdě, prawdě, wedaucej nás k spasenj. Chtěge pak některau hlawnějšj pravdu obzvláštně posluchačům na srdce wložiti, mjwal obyčeg, slawně ohlašowati, že to, což předkládá, w skutku swatau gest prawdan. Za tauto přjčinau často užjwal slow, w dnešnjm sw. ewangelium obsažených: „Amen, Amen, prawjm wám.“ Slowa tato w knihách Mogžjšowých wynešená, a od proroků začasté užjwaná, za swatá gmjna byla od lidu židowského, a protož užjwánj slow těchto bylo gako pečeť, kterauž se každé wyřčenj prawdiwějšjm, gistéjšjm, bezpečnějšjm a tjm samým i dogjmawějšjm činilo. Nemůž nám tedy býti s podiwenjm, že i učitel božské prawdy, Jezjš Kristus, řeči své často potwřzowal, řka: Amen, Amen, prawjm wám.

Mluwil Pán Jezjš pravdu, a potwřzowal pravdu, a tjm samým w tom gest wule geho, abychom i my stáli w prawdě, pravdu drželi, pravdu wyznávali, prawdě swědectwj dávali. Prawdi-

*) Probatika, k obdrženj kanownictwj u sw. Wjta na hradě pražském, w Loreťanském chrámu Páně na Hradčanech dne 27. Máge 1832 držána.

wost čili mluwenj prawdy každý rozumný a powážliwý za gednu z přednjch a hlawnjch etnostj pokládá, a sice za negednjm důwodem. Na člověku prawdomluwném obraz Stwořitele čistý a nezmařený se spatřuge, poněwadž i Bůh gest swatoswatá, neskonalá prawda. Prawdomluwenstwj základem gest společné důvěrnosti, bez kteréž štěstj a blaho lidské státi nemůže. Lžiwýt gest swět, a protož nešťastný; w tom ale swětě, prawdy a důvěry prázdném, člověk prawdomluwný nad giné se slawně wznášj, a všude gest wzácným, všude drahym. Upřjmné mluwenj prawdy držj manžely, přjbužné, přátely a sausedy w trwanliwé srdečné lásce, dává prospěch všelikým obchodům, wymáhá spravedlnost w saudech a práwnjch rozepřech, společné obcowánj činj rozkošné a utěšené, a gest gako ten blahorodný swazek, hterýž krále s národem, národ s králem spoguge,

Přeuslechtilá etnost gest mluwenj prawdy, a protož k nj Ježjš Kristus i slowem i přjkladem mocně wzbuzuge. Džt sám o sobě: „Gá gsem cesta, prawda a žiwot.“ A opět řekl: „Přišel gsem na swět, abych swědectwj wydal prawdě.“ Že Pán Ježjš nade všecko milowal prawdu, to i lstiwj nepřátelé geho wyznali, řkauce: „Mistře, wjme, že prawdomluwný gsi, a cestě Božj w prawdě učjš.“ Kdýž se modlil k nebeskému Otei swému za uředlnjky swé, řekl mezi giným: „Otče, poswět ge w prawdě.“ Protož i ejrkwi swé přisljbil Duchu prawdy, kterýž by gi učil všeliké prawdě. Nás pak všechny zawazuge k ostrjžhánj prawdy

řka: „Řeč vaše buď: Ano, ano, — ne, ne.“ A skrze apoštola Pawla nás napomíná, řka: „Složjee lež, mluwte prawdu gedenkaždý s bližnjm swým.“

Prawdu tedy, rozmilj w Kristu přátelé, prawdu magj mluwiti ústa naše. — Ale nastogte, hřjchem Adamowým lež přišla na swět, a lež, ohyzdnau, záhubnau lež zlý swět sobě obljbil. Protož welmi těžko gest na sliby, ubezpečowánj a swědectwj giných se spoléhati; těžko gest lež všeligak wyljčenau a přistřenau od prawdy rozeznati. Tau přjčínau správcowé obej k dowěděnj a k domakánj se prawdy neobyčegného a obzwláštnjho prostředku nalezli, a všude ho swatoswatě zachowáwagj. Hlawnj' tento prostředek, kterýž wrechnosti k wyšetřenj prawdy pozustáwá, gest PŘJSAHA. — Přisaháme pak, když žiwým si Boha předstawenj k wyřčenj prawdy býwáme wzbuzeni; přisaháme, když Boha wzywáme za swědka že prawdu mluwjme; přisaháme, když se stawjme před saudnau stolicí Božj, a všewědancjmu a všesprawedliwému saudei gako w oči slawně prawjme, aby nás potrestal, a zatratil nás, nemluwjme-li prawdy. Přjsaha po všecky časy za wěc welmi swatau, a za weliký skutek náboženstwj gmjna byla, a gistotně pod žádnau dokonce wýmjnau dowoleno nenj, křiwe a falešně přisahati. Ale nastogte, mnohý w náramné slepotě a hřjšnosti swé předce falešně přisahá. Newidjme-li někdy na oko, kterak manžel swé manželce, auřednjk swé wrechnosti, wogjn swému mocnáři, poddanj swému králi rušj učiněnau přjsahu? Newidjme-li, že křiwopřjseženstwj zde onde gest gako w oby-

čegi? Newidjme-li, že dlužnj křiwe přisahá proti swému wěřiteli, newděčnj proti dobrodinci, přjbuzný proti přjbuznému, křestan proti křestanu? Z toho widjme, o čem potřebj gest, bych gednal w dnešnj řeči swé. Slabýť gsem sice nástrog w rukau Páně; poněwadž ale Buh w slabých se ukazuge mohaucjm, pokusjm se dnes mluwiti

O DŮLEŽITOSTI PŘJSAHY,
naděge se, že bohabognj posluchači mogi ochotně a wolně přigmau řeč mau.

Dokážíť pak důležitost přjsahy

I. z wnitřnj gegj powahy a vlastnosti, a

II. z hrozných následků křiweho přisahánj.

Králowno nebes, Maria, *) wy swatj čestj patronowé, obzwláštně ty ostřihateli swaté pečeti zpowědnj, Jene Nepomucký, gakož i wy apoštolowé Čechů a Morawanů, Crho a Strachoto, orodugte za nás, a wyproste nám u Boha tu milost, bychom *lež* wždy měli u weliké nenáwisti, a přjsahau swatau nie nepotwrzowali, leč gediné swatau *prawdu*.

I.

Kdyby všickni lidé dobrau toho měli wědomost, w čem přjsaha záležj, a gaká gest vlastnj powaha gegj: wěděli by také, že přjsaha gest gedna z neydůležitěgšjch wěcj, a protož by i w skutku skrze přjsahy swé welebili Boha, a nikdý by se gemu křiwopřjseženstwjm nerauhali. Swatoswatý čin gest přjsaha, což abychom cele poznali, w bedliwé uwáženj wezmeme: *při kom se přisahá, a na gakém základu, s gakau zástawan se přisahá.*

*) Chrám Páně w Loretě gest, obrazem na welkém oltáři, zasvěcen Rodičce Božj Ježjšku se klaněgjci.

1. *Nuže, při kom pak přísaháme?*

Ne-li při Bohu? Kdo věřj w Boha, tomu trne duše w těle; představuge-li si na mysli, že přísahage na Boha se odwoláwá, Bohu takorčka ruku podáwá, Boha s vysokého nebe dolů wolá za swědka swého. Přisahagjee Boha bereme za swědka, že prawdiwáť gsau slova naše, a to Boha neyswětěgšjho, Boha všewědaucjho, Boha neysprawedliwěgšjho, Boha všemohaucjho, Boha troggediného. — *Přisaháme při Bohu neyswětěgšjm*, kterýž dj w knize Levitikus: „Swatj budte, gakož i gá swatý gsem.“ Při Bohu neyswětěgšjm přísaháme, kterýž dle wýpowědi korunowaného žalmisty „nenáwidj všech, genž činj neprawost, a zahnbj všecky, genž milugj lež.“ Přisaháme we gměnu Neyswětěgšjho, genž dj: „Nebudeš křiwě přísahati we gměnu mém.“ — *Přisaháme pak při Bohu všewědaucjm*, kterýž gsa weškerosti stwořitelem, weškerost prohlžj. Přisaháme při Bohu všewědaucjm, kterýž stwořil srdce gednoho každého, a zná všecky skutky naše, zná všecky věci, minulé, přjtomné a budaucj. Přisaháme při Bohu všewědaucjm, před kterýmž se nikdo, s ničjm, nikde, nikdy a nikam ukryti nemůže. — *Přisaháme tež při Bohu neysprawedliwěgšjm*, kterýž tresce i to neymenšj zlé, nad to wjce neprawdu a faleš, weřegně a slawně před wrechnostj wynešenau, wynešenau na škodu hližnjho, wynše nau před obrazem Krista na křjži rozpiatého. Přisaháme při Bohu neysprawedliwěgšjm, kterýž dj skrze proroka Malachiáše: „Přistaupjm k wám, bezbožnj, s pomstan, a budu sandcem

sprawedliwým křiwooprjsežnjâm.“ — *Přisaháme dále při Bohu všemohaučjm*, w gehožto rukau gsau wšecky wěci, a k gehožto slowu swětowé powstáwagj a swětowé pomjgegj. Přisaháme při Bohu všemohaučjm, kterýž poraučj wětrům a moři, by se utišili, a utišugj se; kterýž zatřásá horami, tak že se propadagj w prohlubně, a města s obywateli swými řjtj se w propasti. Přisaháme před Bohem všemohaučjm, před gehožto welebnostj Cherubim a Serafim zakrýwagj twáři swé, před kterýmž se hluboko kořj pronárody země, kterémuž se klanj nebesa, a z gehožto silné ruky nás nie wytrhnauti nemůže. — Přisahagjee před právem a saudecm, přisaháme před obrazem ukřižowaného, pozdwiugjee tři prsty prawé ruky k nebi, na dukaz, že *přisaháme „při Bohu w trogici gediném*,” gegž nás Kristus ukřižowaný gakožto Boha Otce, Syna a Ducha swatého znáti naučil. Přisahagjee béřeme za swědka *Boha Otce*, kterýž nás k obrazu swému stwořil, a tjm samým w nesmrtdlnau duši naši wtiskl, a gako ohniwým perem napsal wěkostálý zákon: Mluw prawdu, gakož i gá prawdu milugi, gá Otec twug. Přisahagjee béřeme za swědka *Boha Syna*, kterýž proto přišel na swět, aby nás naučil prawdě, a rozpálil nás k mluwenj prawdy, a učiněn byw člověkem, swědectwj dal prawdě, a protož na křiži w krwawau se dal obět. Přisahagjee za swědka béřeme *Boha Ducha swatého* učitele prawdy, kterýž nás giž na křtu swatém za chrám swug posvětil, abychom chodili w prawdě, a w swatém biřmowánj sedmero darů swých na nás

wylil, abychom i w krutém bogi a pokušenj wěrní byli prawdě, a prawdu wyznawali ústy a weškerým žiwotem swým. Křiwooprjsežnjš štjtj se smrtelných lidj, zardjwá se před známými, před mocj lidskau strachem až trne, ničméně před Pánem nebe a země se neleká a netřese, a wolá s newýmluwnau smělostj: Gakož Bůh gest na nebi, tak gsau sprawedliwá slowa má! — Hroznoť gest, Neymilegšj, na tuto slepotu, bezbožnost a opowážliwost lidskau i pomysliti. —

A však považme také, oč přisahagjejmu vlastně běžj, a na gakém základu se přisahá, gaká zástawa se skrze přjsahu činj.

2. Základem a zástawau přjsahy našj gest wezdegšj a věčné naše spasenj.

Každý přisahagjej všeho milého zde i na onom swětě se odějtá, nemluwj-li prawdy. Woláť zagisté: „Sprawedliwý Panc nebe a země, odegmi mně statek, odegmi mně čest a dobré gméno, wezmi mně zdrawj, wezmi mně žiwot, zatrať na wěky wěků nesmrtedlnau duši man: negdau-li od srdce slowa má, nemysljm-li tak, gakž mluwj, nenj-li to swatá prawda, což gsem wyřkl před wrechnostj swau a před saudcem swým.“ Blaze tomu, kterýž přisahage, swědectwj dáwá prawdě. Ten a takowý w dobré mjře ustawuge wěci swé, a práwě sestará o dobré swé. Wj, co klade w zástawu; wj ale také, že ze všech zastawených dobrých wěcj i gedné neztratj. Wjceť si wážj drahé duše swé, nežli pomjgegjejho statku, a nežli ztráty přjzně důstogných a mocných tohoto swěta. Člowěk práwě přisahagjej dowozuge, že mu milost Božj a

nebeské blahoslavenstwj gest nade wšeccko; dokazuje, že mu prawda dražšj gest než žiwot, a že hotow gest, tak gako Kristus pro prawdu žiwot nadsaditi. Člowěk, práwě přisahagjej, cele gest tjm ugištěn, že kdo zde pro prawdu tratj duši swau, na wěčnosti gi nalezá. Člowěk práwě přisahagjej wyznánjm prawdy dobrořečj Bohu, mluwj gazykem angelským, pěge Bohu pjsně swatých, známo činj gméno swé w nebesjeh, a gednau tam uwjtán bude, gakožto wěrný služebnj, welážegjej do radosti pána swého. Člowěk práwě a náležitě přisahagjej, mnoho sice dáwá w zástawu, ale zástawau tauto i toho neymenšjho netratj, anobrž odplaty hodna se činj zde i na onom swětě. — Obrátme se ale také ku *křiwopřjsežnjku*, a wizme, co ten ztratiti se uwoluge, čeho se odřjká, co zahazuje a gako nohama šlape. Nešťastnj ten, ach, nasazuje a w zástawě necháwá wšeccko, což přigal od Boha; falešným slowem wšeccko i to ney wzácněgšj potratiti wolj, anobrž i nebe samého se odřjká. Dobrowolně wšeccky dobré a milé wěci, wšeccko, po čemž taužj srdce lidské gako na hromadu klade, a dj: „To wšeccko mně buď odgato, odgato na wždycky, nenj-li to prawda, což gsem před saudecm rozmyslně wyřkl, a čehož mi sám Bůh gest swědkem. Nechať gsem proklet, zlořečen, trestán, zatracen wěčně, nepowěděl-li gsem prawdy!“ — Ó weldůležitá, mnohowážená, swatá gest^{ta} přjsaha! Neb mnoho, náramně mnoho, anobrž wšeccko, až hned i wěčné blaho swé w zástawu dáwá ten, kdož přisahá.

Zdaž ale to, což člowěk přisahagjej zasta-

wuge, w skutku tratj, falešně-li přisaha; zdaž křiwopřjseženstwj opravdu smutno, hrožno gest w následcích a aučincjch swých: o tom w djlu druhém.

II.

Wedlé nezměnitelného pořádku, gegž Bůh we swětě ustanowil, ze všeho, což se koli děge, něco následuge. Tjmtó wěčným zákonem se stává, že na křiwau přjsahu, gelikož gest broznau neprawostj, i hrozné, strašiwé věci následugj. *Křiwopřjseženstwj* hřjchem gest náramně škodným a záhubným, poněwadž křiwopřjsežnj *k předně na zkázu gest bližnjm swým; a i sebe samého w přebjdnyj staw uwaluge.*

1. *Křiwopřjsežnj na zkázu gest bližnjm swým.* Nešťastné činj ty, kteréž královským přikázanjm, přikázanjm lásky gako sebe samého dlužen gest milowati. — Tu hyne celá rodina, tu béduge otec, tu kwjlj matka, tu nařjkagj djtky: neb křiwá přjsaha zlořečeného, bohaprázdného muže o všecko gměnj, o všecken statek ge připrawila. Nemůže otec wychowati swé drahé djtky, nemůž gim zanechati dědietwj, nýbrž w nedostatku a w chudobě ge musj ostawiti. To geg we dne i w noci trápj, to mu zžjrá žiwobyťj, to ho uwrhugé w chladný hrob. — Zde wedau člo-wěka, w zločinu postiženého. Proč se spustil Boha, proč učiněn swůdcem, klamařem, krádežujkem? Ach, křiwopřjsežnj ho přiwedl na mizinu, křiwopřjsežnj ho w zaufalstwj uwrhl. — Tam zdwihagj otec, kterýž zabil sám sebe, tam hledagj utopenau manželku, tam křjsj deeru w těkžých mdlobách

pohřžzenau. Dostali zpráwu, že křiwopřjsežnjik wyhrál sand, že dobrý otec, že dobrý manžel musj gjeti do wězenj. — Tu celý národ bauřliwě powstáwá proti poswěcenému králi swému, a nutj ho uteci z vlastnj země swé. Proč? Někteřj zpupnjej, zapomenuwše na Boha a přjsahu swau, zpronevěřili se, a poddané zgitřili a popudili na sprawedliwého panownjka gegich. — Gak mnohý šlechetný muž přišel o žiwot, gak mnohý dobrý dlauhá léta seděti musel w temném žaláři gediné proto, že někteřj nešlechetnj a zlj křiwé proti němu wydali swědectwj, a swědectwj toto přjsahau potwrdili! — Žádný práwnj sand skonán a k mjstu přiweden býti nemůž, žádný sandec nenj w stawu, sprawedliwau učiniti wýpowěď, pokud we wzniklé rozepři prawda nenj wyšetřena, pokud se gistotně newj, co se stalo, a kterak. Giž pak w negedné přjpadnosti nižádným spůsobem prawda se vyhledati nemůž, leč gediné přjsahau. Přjsaha poslednj gest prostředek k wyskaumánj prawdy. Gestliže tedy lidé, Boha se nebogjee, falešně přisahagj, tedy zlehčugj práwa, a u přjčině gsau, že i neylepšj, neywyborněšj sandec, ač by welmi rád obhágil newinu, sprawedliwým býti nemůž. — Křiwopřjsežnjik negen lidem, nýbrž i Bohu nestydatě lže w oči, abych tak řekl, s Bohem přeopowážliwau hříčku provozuge. Křiwopřjsežnjik weřegně Boha potupuge, Bohem pohrdá, Pánu nebe a země se rauhá, a zřegmě ukazuge, že nemá swědomj, že gest na wrchu zloby lidské. Tau přjčinau bližnjm swým náramné dáwá pohoršenj, a bázeň Božj, wjru a

ctnost násilně rwe a trhá z duše gegieh. — Přišla-li pak, gakž se welmi často stává, falešná přjsaha na gewo: tedy ten, kterýž se gi nebál učiniti, na hroznau potupu a hanbu gest manželce, djtkám, rodičům, bratrům a sestrám, přjbuzným a přátelům swým, náramný gim činj zármutek, a negednau w chudobu, nauzi, bjdu a záhubu ge uwrhugé.

2. Hroznoť gest křiwopřjseženstwj w následcech swých i také proto, poněwadž *křiwopřjsežnjik sám sebe w přebjdný staw uwozuge*. Přjsahau swau o mnoho se založil, a mnoho dal w zástawu: o to všeccko přicházj. Bůh by přestal býti sprawedliwým, kdyby křiwopřjsežnjika časně i wěčně netrestal. Za swědka béře křiwopřjsežnjik neyswětějšjho, všewědaucjho, sprawedliwého, všemohaucjho Boha: proto tentýž Bůh, od něho uražený, těžkými také tresty k němu přikročuge. — *Křiwopřjsežnjik se sám wylučuge z řádu lidí poctiwých*; nebo žádnému směle do očí pohleděti, k žádnému se důwěrně skloniti nemuže. Křiwá přjsaha geho gest zagisté gako čerw hryzaucj a oheň pálcej wnitřnosti geho; a gakož mu ustawičně vlastnj zlobu a hanebnost geho gako w zreadle ukazuge: tak mu též stále přiwozuge na paměť, že všiekni lidé lepšj gsau nežli on, a on že nenj ani hoden, by žiw byl u prostřed nich. Znamengj-li ginj lidé, že křiwě přísáhl, gakož pak nie nenj tak tagně kutého, co by od giných pozorowáno nebylo: tedy si ho žádný newážj, ano ho nenáwidj, zdaleka se ho štjtj, a se mu vyhýbá. Nizádný poctiwý se k němu nechce hlásiti, žádný nechce s njm spolu býti gmenowán, žádný

nechce býti geho towaryšem a společnjkem, žádny se mu ani w tom neymenšjm nechce swěřiti. — *Křiwooprjsežnjek w ustawičné bázni tráwiti musj žiwobyty swé.* Auzko mu gest, a swjrá se strachem srdce geho, kdykoli zpomjná, že předce snad gednau na swětlo přigde nešlechtnost geho. Chee-li pak utagiti zlobu swau: tedy musj každé slovo swoge bedliwě wážiti, musj pilně šetřiti každého hnutj swého, při každém kroku se musj mjeti na pozor. By se neprozradil, bogj se někam wygjtí; by se w něčem nepodřekl; bogj se s ginými weselým býti. Lekati se musj dokonce i snů swých, aby snad ze spanj mluwě nebyl vlastnjm zrádcem swým. — Člowěk, kterýž falešnau přisahau Boha a lidi urazil, a poskwrnil swědomj swé, i proto w ustawičném strachu žjti musj, poněwadž ho ginj lidé ustawičně pozoruj, bystře hledj na wšecky činy geho, a přjsně ho také posuzuj. Magj na něg pilný pozor negenti, kteříž křiwau přisahau geho skráceu byli, ale i ti, kterýmž přjsaha geho k žádné škodě nebyla. Báti se musj křiwooprjsežnjek, poněwadž i swětšty úřednjci geg pozoruj, a za každým proti němu wyskytlým důwodem pohnati ho mohau před práwo swé a saudnau stolici swau. — Nenj-li ale možná, by učiněná křiwooprjsaha geho přišla na swětlo? Nemůže-li i dosti malau, nepatrnau wěej propuknauti, že falešně přísáhl? Gestliže ale zločinstwj geho se odhaluge, na gewě-li gest, že se nebál křiwě přisahati: tu nagednau wšecká hrůza zděšeného swědomj na něg přicházj, tu nagednau překrutná blýskánj a hromobitj w duši

geho powstává. Swjrá se duch gehu, wšeeek bledne a schne, a auzkostj a hrůzau newj, co sobě počjti. Dáwagj mu pauta na nohy a na ruce, wedau ho do wězenj, stawj ho weřegně na odiw, necháwagj ho mnoho let w těžkém žaláři. Každý mluwj o hanbě gehu, a žádný nelituge zlopowěstnjka že mu k nahrazenj učiněné škody wšeecko bylo pobráno, a že swětské práwo přjsně k němu přikročilo. — Deyme ale tomu mjsto, že zločin křiwopřjsežnjka po weškeren čas w skrytě zůstává: zdaliž proto žiw býti může w pokogi a w radosti? Možná-li mu blaze žjti bez dobrého swědomj? Nemusj-li se báti lidj: zdaž mu také možná gest, Boha se nebáti? Možná-li mu gest, pokogným srdcem na Boha pomysliť? Může-li snad ho těšiti statek, křiwopřjsahau nabytý? — Ó wšeecky nesprawedliwé penjze gehu gsau w rukau gehu gako řeřawé uhlj, při wšech nucených weselostech gehu nemilosrdně ho pálj, gsau gako šjtrowo žjhadlo, gako špičaté ostruhy a bodce w duši gehu. Ach. bjdný, přebjdný a přežalostný gest giž zde staw každého člowěka, kterýž se nebál křiwě přisahati.

A i křiwopřjsežnjka gednau musj umřjti, i gemu přicházj gednau poslednj hodina. Kdo by si ale žádal býti na mjstě gehu, au se na smrtedlném loži swjrá bolestj? Smrt-li býwá každému strašlívá a hrozná: křiwopřjsežnjkowi musj býti neystrašliwějšj a neyhroznějšj. Neb co zde dosáhl křiwau přjsahau, to na wždycky potracuge; co ale za broby na něho čeká, gest ukrutná, newýslovná muka. — Přicházj na onen swět, ale přicházj tam

chudý, poskwrněný a zohawený nepravostmi swými. Hroznoť gest, přigjti w ruce všewědaucjho saudee a všemocného trestatele: on ale w ně w skutku přicházej. — Zapřel zde *Boha Otce*, stwořitele swého, rauhawau křiwopřisahau; pyšně ho gako wyzwal na sebe, by na sobě zkusil sand geho; pohrdal showjwánjm geho, zůstaw nekagjejn až do smrti swé: tentýž Bůh nebude se moci nad njm smilowati, nýbrž gen sprawedliwým se k němu ukáže. — Nedbal zde na wtěleného *Syna Božjho*, Ježjše Krista, newšjmal si geho učenj, a cizil se zatwrdilým srdcem swaté ejrkwe geho: nebude se tam přimlauwati za něho u Otce, nebude se k tomu znáti, kterýž ho zde před křjžem geho hanebně zapřel. — Odřekl se také zde *Boha Duchu swatého*, toho utěsitele kagjejch hřjšujkū, křiwým přísáhnutjm zawrhl geho milost, a nekagjejn setrwal až do konce: nenj možná, by týž swatý Duch s njm se spogil, s njm zůstáwal na onom swětě. — Z toho všeho se widj, že člověk, genž se opowázil křiwau přisahau hřešiti, nerozumným gest člověkem a bláznem nešťastným. Chce se mu zde statku, genž eo pára pomjgj: tam ale wěčného blahoslawenstwj se zbawuge; zde pečliwě ukřýwal hřjch swůg a nepravost swau: tam ale se všj hanebnostj swau znám bude nebi a peklu. Wystaupj gednau s ustrašeným swědomjm ze swěta toho, a zanechá zde všecko: ale wina geho, hrozná wina, wina křiwopřjseženstwj pŭgde s njm na wěčnost, newýmluwně strašliwau. Naplnj se na něm prawdiwé ono přjslowj: „Gaký žiwot, takowá smrt; gaká smrt, takowá wěčnost.“

Nechť tedy každý wysoko smeyšťj o přjsaze ;
a kdyby gednau powoláu byl od zřizené wrechnosti
ku slawnému přisahánj, nechť přisahá gakož na
maudrého a šlechetného člowěka, gakož na kře-
stana slušj, nechť přisahá prawě, nechť přisahá s
rozwahau a s náboženstwjm, nechť přisahá k sláwě
a ke cti Božj a ku spasenj duše swé. — Wězmež
ale, že kdykoli něco slibugeme Bohu, kdykoli
Boha za swědka běřeme dobrých úmyslů a před-
sewzetj swých: wždy poněkud aspoň přjsahau
gemu se zawazugeme. Tak gsme giž na křtu
swatém přjsahau se zawázali Bohu troggedinému,
že chceme státi u wjře, a tuto wjru swau že
chceme ukazowati čistotau, láskau a sprawedliwostj
we weškerém žiwobyťj swém. — Wěrně tedy
stügme k slibu swému a k přjsaze swé; aby skrze
nás oslawen byl Bůh, abychom bližnjm swým
byli ku prospěchu, a pogistili spasenj a blaho
wlastnj duše swé. S pomocj Neyvyššjho wše-
ckoť nám gest možná. Bud'me tedy wěrnj Bohu,
wěrnj ejrkwi, wěrnj vlasti a králi, k němuž gsme
po weškeré panowánj geho, w pokogi a we wogně,
w šťastných a nešťastných přjhodách statné wěrn-
nosti dokázali. Budme lidé milugcej prawdu, a
prawdu wyznáwagcej ústy, skutky a skrze přj-
sahu: abychom byli prawj synowé laskawého
Otee w nebesjch, a naplnilo se na nás milost-
né zasljbenj Pána našeho Ježjše Krista: „A-
men, Amen, prawjm wám, budete-li zač
prostiti Otee we gměnu mém, dáť wám.“ Amen.

6. *W e l i k ý m u ž.*

Od

W. Rennerta,
kaplana w Budini.

Welkost negen w zlatostkwaucjm lůnu,
Aneb na bogišti spatřiti,
Negen králů na přemocném trůnu
Možno čelo sláwau wěnciti :
We swatém i chrámu pěkných etnostj
Občan nižšj často wyniká,
Skutky plodj prawé hrdinnosti,
An bog proti wášnjm podniká.

Welkýť — swých kdo w powinnostech stogj,
Gegž nic s prawé cesty nestrhne ;
S přjsným právem autlý cit kdo pogj,
Křiwost každau hrdě zawrhne ;
Bohu, králi, vlasti kdo gest oddán,
K blahu obecnstwa aučinný ;
Swědomj wždy něžnému kdo poddán :
Ten mi prawoslawný, hrdinný.

Weliký — kdož proti smyslnostem
Statně ze wšj sjly boguge,
Proti mrzké zloby šálenostem
Maudře w austřety se hotuge ;
Z gehož lječ chrabrost ducha wěge
K oblaženj swogj dědiny,
Před njmž bjdnjk sám se w strachu chwěge :
Ten muž gest mi welký, hrdinný !

Welkýť, — kdo gen prawdu skaumá, hledá,
 Milerád gi bratrjŋm zgewuge;
 Pak-li nebeštance té lež šedá
 Skrytě černé pikle osnuge;
 Statky, sláwu, žiwot za ni dáwá,
 Gegjŋm swětlem bludu temniny
 Plašj, slabšjeh bratrjŋ hágj práwa:
 Hle muž gisté welký, hrdinný!

Welkým — zowu lidstwa dobrodince,
 Gehož záměr — slzy sušiti,
 Mutné twáře gasniť utrápence,
 Záři naděge mu tworiti;
 Srdce bolem rozedrané hogiť,
 Záštitau býť slabé newiny,
 Opuštěných kdo zná wjrau kogiť:
 Gisté muž gest welký, hrdinný.

Welký, — kdo se autlé laskawosti
 Žádnau pekel snahau nezhostj;
 Kdo se pýchau, zradau, newděčnostj
 Bohomilých citů nesprostj;
 Hany, potupy kdo auškleb zočj,
 A tau mērau spláčet nemjnj,
 Tiše k ejli kráčj, a nesočj:
 Muž ten mjrnostj swau hrdinný.

Welký — kdo při swogj činů sláwě
 Pokornu gen w srdci stanowj;
 Chwalných mrawů prospěchem se bawě
 Njzké sobětnosti nehowj;
 Wěnců čestných nehodna se ejtj,
 Mnj, že byl to činiť powinný:
 Hwězda wěčné sláwy gasně swjtj
 Muži, g en ž t a k w e l k ý, hrdinný.

7. *Pjesen popelečnj.*

Od

Karla Winařického,
faráře na Kowani.

Ustaň hudbo a plesánj,
Dnešek budj k rozgjmánj;
Na čele to znamenj
Zapudj vše mámenj:
Se všjm, co mi chwjle krátj,
Tělo mé se w prach obrátj.

Kdo gen po rozkošjch taužj,
Křiwdau kdo chudého saužj,
Mamon komu snu nedá,
Kdo etí wjee wždy hledá:
Hrozná toho smrt uchwátj,
Neblažen se w prach obrátj.

Zlato, rozkoš, čest a sláva
Duši stánj nepodává,
Swěta zbožj bud' moge,
Tjm nezjskám pokoge:
Wše se w okamženj ztratj,
Když se tělo w prach obrátj.

Na swětě, co kwete, wadne,
Uwadle ku zemi padne;
Twáře bledne panenská,
Sjla mře mládencecká.
Starce, djtě smrt zachwátj,
Z prachu wzatý w prach se wrátj.

Wsaté sjmě w zemi tljwá,
 Gako mrtwé odpočjwá :
 Co wšak zimi zahladj,
 Garo nowé omladj.
 Kam se Páně dech nawrátj,
 Tam se w žiwot smrt obrátj.

Tela zwūli kdož odpjrá,
 Sweta wábenjm umjrá,
 A swūg nesa tiše křjž,
 Kráčj kam chce Pán Ježjš :
 Ten swau duši neztratj,
 Hospodin mu gi nawrátj.

Přede lžj kdo prawdu bránj
 A utišťěného chránj,
 Kdo nuznému sděluje,
 Čjm ho Bůh naděluje :
 Ten swau duši neztratj,
 Hospodin mu gi nawrátj.

Božj prawdě, ctnosti wěrná,
 Ač gi tiskla zloba černá,
 Duše láskau žiwena,
 Naděgj ukogena,
 S tělem spolu se neztratj ;
 Pán gj žiwot nowý wrátj.

Wjra w Božj panowánj,
 Lásky se obětowánj,
 Po wečnosti tauženj
 Nenj smyslů blauzenj.
 Z prachu tělo w prach se wrátj,
 Duše k nebi má se bráti.

O z n a m o w a t e l.

A) LITERATURA.

1. Vademecum für Katholiken, welche ihre Augen zum Sehen gebrauchen wollen. Mit sonderlichem Fleisse zusammengetragen vom Bruder Thomas Ikonoklastes, einem Vetter des Pater Gerundio von Conopaces und Hofprediger Sr. M. des Kaisers Gargantua. Utopia im Jahre 1991. (Zürich, Orell, Füssli und Comp. 1834.) 267 S. 8.

Oznamujeme spis tento, ne proto aby si ho někdo koupil, nýbrž aby ho nekupoval, a peněz marně newyhodil. Ex ungue leonem; již pauhý nápis ukazuge, že z péra autorowa nie čtenj hodného wygji nemohlo. Měl-li někaké důležité prawdy, kteréž nám katoljkům wážiti gest potřebj; mohli nám ge owšem předložiti, a učinil by nám tjm wdek. Zdá se ale, že on na žádné nás poučenj nemyslił, nýbrž že se nám gen smáti a hořkost swého srdce proti papeži a dŕoru geho wyliti měl aumysl. Sam protestantský někaký recensent spis tento gjzliwým a urážliwým we všech stránkách geho gmenuge, a ač tomu gest rád, že autor na papeže a kurii geho se hněwá a žaluge, nieméně spisu toho nikoli nechwalj, a tento sand o něm wynášj: „Skladatel wálčj proti Řjmu, ač w některých stránkách proti Řjmu, gakyž byl za minulých stoletj. Mnohé wěci, kteréž zde proti Řjmu a řjmské katolické cirkwi přiwozuge, by měly w dewatenáctém stoletj ginák předkládány býti, nežli on to činj.“ (Repertorium der gesammten Literatur 1834. 6. Heft S. 486.)

Gakož wübec známo gest, w cirkwi našj drabně nespokogených se čjtá, kteréž na stolici papežskau, na spráwu nyněgšjch biskupů, na zanedbáwánj sy-

nod, na latinsku řeč při službách Božích, na bre-
wiář, na kněžské bezženstwj a na podobné věci welmi
newražj. Ti ale tak urputně a hrdě sobě počjnagj, a takowá
náruživost péra gegich wede, že i to dobré, což pjšj,
gako do wětru gest mluweno, a žádného uwážení nagjti
nemůže. W gegich spisech se wjce marného křiku
nežli důwodností, wjce žluči nežli prawdy nacházj.
Rádi by mnohé věci, od dáwných časů w cjrkwí býwalé
a wěkostj swau welebné, dokonce přewrátili: geštoť
zgewné gest, že se gím k reformowánj negen wtipn a
theologického umění, ale i pobožného srdce, mjrnosti
a pokory nedostává. Těm a takowým by se řjci mohlo,
což swrchu dotčený protestantský recensent o onom
pohoršlívém Vade mecum na konci posauzenj swého
napsal: „Takowj spisowé při wzniklém bogi nic ne-
prospjwagj, nýbrž wjrau cjrkwě násilně hýbagjce, to,
což gednuu ustaweno gest, přjllš podkopáwagj: geštohy
k upokogenj žádosti některých zwlastě, a všechněch wu-
bec lepšj něgakan cestu ukazowati měli.“

† Vinc. Zahradnjk.

2. Gegenwärtiger Bestand der römisch-katholi- schen Kirche auf dem ganzen Erdkreise. Von Dr. Julius V. Hoeninghaus. Aschaffenburg, Verlag von Theodor Pergay. 1836. 8. S. 328.

Aby Bůh cjrkwě swau a králowstwj swých milo-
stj rozmohl, žádáme po každé, kdykoliwěk druhau pros-
bu modlithy Páně se modljme; že pak nebeský Pán
této prosby náš neoslýchá, nýbrž milostiwě k nj užj
swých skloňuge, doswědčugj nám častě zpráwy zámor-
ských missionárů, doswědčuge nám i nadřečená, z wě-
rohodných pramenů wážená kniha, Pan Dr. Hoening-
haus, muž w literatuře německé welmi dobře powěstný,
skladatel knihy: „Das Resultat meiner Wanderungen
durch das Gebiet der protestantischen Literatur“ etc.,
knihy welmi schwálené, a redaktor časopisu: „Katho-
lisches Museum für die gebildete Lesewelt“*) obdarowal

*) Od letošnjho roku nowého časopisu, pod gmenem: Ka-
tholische Kirchenzeitung. Frankfurt am Main; který schwa-
lugeme, a vikariátnj knihowny k geho odbjránj zweme. Det
Hoeningshaus přestaupil z ewangelické ku katolické cjrkwí, a
pro geho zaslůžné hágenj cjrkwě katol. w spisech swých po-
ctěn gest od swatcho Otce řádem zlaté ostruhy.

německé čtenářstvo dočtenau knihau, z kteréž zřegmo a patrno, že téměř nenj we světě kraginy, kamž by prawé swětlo swatého Ewangeliu nebylo paprsků swých rozprostřelo. I nemá-li se wěrný, cjrkwí swé upřímně oddaný katoljk z toho radowati, wida, an Bůh králowstwí swé zde na zemi pořád wje a wjee rozširuge? Neslaužj-li to gednomu každému wěrnému synu cjrkwě katolické k obzvláštnjmu utěšenj, gistoty-li nabýwá, že ta cjrkwě geho neustále roste a se rozmáhá, a wětwe mi swými blahočinnými i ty neyzazšj swěta kraginy přistjrá? Z této knjžky páně Hünninghause se právě znáti uějme rozseditost, rozlehlost a wsobecnost cjrkwě katolické. Předešlj statistikowé podávali nám w abecednjm pořádku podlé diöcesj staw a usedlost cjrkwě katolické, což owšem přehledu neposkytlo, a s mnohými nepřjgmnostmi pro čtenáře spogeno bylo. Pan Dr. Hünninghaus sobě ale gináče u práci té počjnal; on podlé národů a zemj popisuge nám usedlost cjrkwě katolické. S Rjmem, matkau a hlawau wsch ostatnjch cjrkwj, a prostředkem gednoty, počjná pan spisowatel. Čině krátké a wsak gadrné slowo o papežské w cjrkwí přednosti, počjta až do Řehoře XVI. 246 papežů, z nichžto dewět wjru Kristowu spečetilo krvj swau, a šedesát a pět bylo za swaté wyhlášeno. K ruce swatého Otce gest sedmdesáte kardinálů ustanoweno, kterýžto počet ale časem můž i zwýšen býti, a sice 6 kardinálů biskupů, 50 kard. kněžj, a 14 kárd. jáhnů. Úradů wysokých gest čtvero. Sacrum officium bdj nad čistotau a prawostí wjry katolické; Congregatio pro consultationibus Episcoporum et aliorum Praelatorum ohjrá se se záležitostmi biskupů a řeholnjch řádů předstawených; Congregatio rituum má pěči o liturgii; posléz Congregatio de propaganda fide stará se o rozšjřenj wjry katolické. Pod tjmto poslednjm auřadem stogj ono powěstné, weliké Seminarium de propaganda fide, ono úrodné a blahoděgné semenišťe missionářů. Zde gsau Amerikáni, Arabowé, Egypčané, Syrowé, Armeni, Peršané, Melchiti, Maroniti, Bulhaři, Sweycari, Němci, Skotowé, Irowé, Rekowé a mnoha giných národů schowanci, genž se zde k missionárskému auřadu připrawugj. Zde i tiskárna, w kteréž se knjžky w neyrozmanitěgšjch gazycjch tisknau. — Wsch biskupských i arcibiskupských stolic na celém světě gest 671. Biskupowé w kraginách wnowě obrácených, kterjž až posud pewných a stálých

stolie nemagj, slowau Vicarii Apostolici. Počet pak wšech katoljků po wšj zemi udává pan autor na 150 millionů. Toto udánj se znamenitě nerůznj od onoho, kteréž nám poskytuje náš český „Zeměpis podlé Balbiho.“ Tam na stránce 71. we swazečku 1. počtá se všechněch katoljků 139 millionů, kterýžto počet se owšem prawdě wjce přibližuje, než udánj mnoha giných cirkewnjch statistiků. A pokud prawdiwé gsau ty zpráwy, kteréž nás ustawičně z giných djlů země a zvláště z Ameriky docházegj, gistau naděgj se kogiti můžeme, že tentýž počet brzo se zwýšj a zweličj. Než buď gak buď, cirkew katolická až posud gest rozšjřeněgšj a četněgšj wšech ostatnjch cirkwj křesťanských. Řecká cirkew se wšemi odrody toliko 62 millionů, a protestantstwo se wšemi oddjly genom 59 millionů počtá, a protož obě ty dvě cirkwe s nesčitedlnými swými odrody a oddjly i aubhrkem wzały nedosahugj předce počtu a množstwj katoljků, nobrž o 29 millionů méně počtagj. — W Ewropě počtá pan autor 217 millionů dušj; 214 mill. se přiznává k náboženstwj křesťanskému, ostatnj gsau židé, moslemjné a pohané. Katoljků w Ewropě se udává 123 milliony; Řeků, Rozkolnjků, Armenů 47 millionů; Lutheranů, Reformátnjků, Angličanů, Armijnů, gednotnjků, se wšemi těmi rozmanitými a mnohonásobnými odrody počtá se w Ewropě 49 millionů. Duchownjch katolických osob, wygimage klášternjky, gest prý w Ewropě 151,700. — W rakauském mocnárstwj se nacházj 13 arcibiskupů, a 70 biskupů. — Neywětšj a neykraššj naděge kwete nynj cirkwi katolické w Angličanech a w Americe. Rozmahánj se tam katoljků gest opravdu podiwné. Tak ku přjkladu w spogených zemjch sewernj Ameriky bylo w roce 1789 genom gedno biskupstwj a toliko 18 tisje katoljků; w roce 1828 tedy w 39 letech, počtalo se giž 500,000, a w roce 1833. bylo giž tam 800,000 katoljků. Nynj se tam giž nacházj gedn million katoljků, a gedna arcibiskupská a 12 biskupských stolie. Naproti tomu rozšjpilo se tam protestantstwo na 66 welikých sekt a bez počtu menšjch.*) Podobně wzrůstá preutěšeně cirkew katolická w Angličanech. W Londýně bylo podlé „Revue brittanique“ w roce 1819, toliko 79,380 kato-

*) Uwedeme gmcna mnohých w některém přjštjm swazku.

ljků; za nynějšjch časů se gich tam giž počítá asi 180 tisjc. W Londýně tedy wjce gest katoljků, nežli w prwnjm městě katolickém, w Řjmě, wšech auhrukem wzatých obywatelů. Z gakých posléze pramenů čerpal pan autor prawých i také několic neprawých udánj české země se týkagjcch, to nám známo nenj. Než welice powděčni bychom tomu byli, kdyby českých gmen byl tak zhusta nezohyzdil. Častokráte těžko gest k wypátránj, které mjsto w Čechách pan spisowatel měl na mysli swé, tak zpotwořená gsau mnohá gména česká. Slušná gesti to tedy žádost, tomu aby se při druhém wydánj, gehožto se gistotně knjžka páně Hönninghause dočká, wyhowělo.

J. V. Jirsjk.

3. Swatodennj pořádek a prawidla žiwota nábožného katoljka; aneb základowé prawé pobožnosti. Z německ. p. D. Sch. — a., přeložil Frant. Dobromil Kamaryt. Nákladem Dēdictwj Swatojanského. Čjslo VI. Str. 33 w. 12. w tuhé obálce za 5 kr. stě. W Praze 1838.

Pořádek wúbec potřebný a welmi užitečný gest, pořádek gest podporau a prospěchem weškerých pracj, pořádek gest dušj wšeho hospodárstwj, pořádek gest maudrým správceem weškeré lidské společnosti. Pořádek zachowáwá tělesné zdrawj, prodlužuge žiwot, a přinášj člověku mnoho pohodlj a radostj. Pořádek gest prwnjm základem blaha wezdegšjho. Že pořádkem toliko wšeccko státi může, přeswědčuge nás giž sama přirozenost, kteráž gest wzorem neypěknějšjho pořádku. Kdož gest ale, kterýž přirozenost tak pěkně uspořádal, leč Bůh neymaudrějšj? Proto gest tjm patrnějšj, že pořádkem wšeccko stogj, kwěte, wzrůstá, an pořádek od Boha pocházj. Co ale od Boha pocházj, to opět k Bohu we-de. A protož, nemůžeme-li ginak dosjci blaha wezdegšjho, leč we wšech věcech pořádek zachowáme: samo sebou se rozumj, že i zachowánj toliko duchownjho pořádku dogjti nám lze spasenj duše.

W čem tento pořádek záležj, a gak by se zachowati měl, přewýborně něj tato knjžka. Poukazuge křesťanu, coby činiti měl, gak mile procitne, když ostawil

lože odpočinutj swého, když se myge, odjwá, prwé než se chystá k rannj modlitbě, když se ubjrá do kostela, když se připravuge k práci, když poledne přicházj, když ke stolu sedá, w dobách odpolednjch, když wečer nastupuge, když se opět chystá na odpočinutj. Slowem, nenj gednoho okamženj od rána až do wečera, w kterémž člověk bdj, kde by se nenaučil z této knjžky, gak se dokonalý křesťan zachowati má, aby s sebou sám spokojen býti a neyswětěgšjmu Bohu zaljbiti se mohl.

Cokoliw se zde radj a předpisuge, wšecker se zakládá na gasných wýpowědjch swatého Pjsma, na wýgádřenjch swatých Otcůw, na mnoholeté zkušenosti, neholi na obecných mrawnjch přjslowjch; a protož průpowědi gsau naskrze krátké, gádrné, srdečné, důtkliwé, a i neysprostšjmu člověku gasné apochopitelné. Slowem, kdo tuto knjžčku čte, zdá se mu, že prawý duch křesťanské nábožnosti geg owjwá: tohož zagisté w něm wzbuzuge tato knjžka, k tomu gegwede.

Zwlaštne podotknauti treba naučenj, gak prawý křesťan mši swatau slyšeti má; pěkněgšjho a přiměreněgšjho ponaučenj nenagdeme ani w mnohých modlitebnjch knihách.

Po wyloženj swatodennjho pořádku následugj od strany 19. prawidla žiwota nábožného katoljka, gak by se měl zachowati z ohledu wjry, gak by se chowati měl k Bohu, k sobě samému a k bližnjmu, aby dosáhl prawé spokojenosti we všech okoličnostech žiwota, a tak giž zde na swětě požjwal duchownj blaženosti.

Konečně následugj prawidla pro djtky, pro mládež dospělegšj, pro manžely a rodiče, pro poddané wzhledem na duchownj a swětské wrečnosti, pro přátely a ty, genž w nepřátelstwu žiwi gsau.

Malá to knjžčka, obsahem swým ale welmi obšjrná a užitečná; může se o nj řeci, že bude w křesťanských rodinách wěrným ohlasem školnjho cwičenj, kazatelského powzbuzowánj, zpovědnického naučenj a napomenutj. Stále bude uwáděti na paměť to, čemu se we škole, w kostele a we swaté zpovědi naučili, tjmto pamatowánjm swlažowáno bude sjmě slowa Božjho, aby stý přinášelo užitek. A protož co slawná Redakcj w nawěštj knjžky této zadu na poslednj stránce o knihách Swatojanských wúbee prawj, to platj o této knjžce zwlašt: „aby nebylo českého města, wesnice, a w nich téměr ani gednoho přjbytku, w němž by chyběla knjžka Swato-

janská, a srdce rodin gegjho naučenj nebylo prázdne.“ Tjm dogista ožige a se zmocnj duch prawé křesťanské nábožnosti, a gjm se dogde blaha, kteréhož všickni žádáme.

Posléze i toho podotknauti třeba, že knížka tato přeložená toliko gest: to gj nic neškodj, zvlášť an překlád gest dokonalý; neboť co dobrého gest, ať odkudkoli přicházj, wždycky s wděčným srdcem přigjmáme.

Překladatel studuge letos w IV. roce w biskupském seminári w Buděgowicjch.

Hawránek.

4. Oznámenj dwau polských časopisů: Poznaňského, *Archiwum teologiczne*, a Přemyslského, *Przyjacieł chrześciańskié y prawdy*.

Archiwum teologiczne. Pod tjmto nápisem vycházj w Poznani od počátku roku 1836 čtvrtletnj časopis, zaměřený knáboženskému oswjcenj a vzdělánj pro dioecesi arcibiskupskou hnězdnensko poznaňskou, wydáwaný od důstojného pana Jabczynského, kanownjka a kazatele hlawnjho chrámu poznaňského. Pošit čili swazek prwnj téhož časopisu, gegž před rukau máme, obsahuje na 130 stránkách I. pagednánj, a sice 1. o nezměnitelnosti náboženstwj Kristowa a působenj geho na oswětu. 2. Obraz dobrého pastýře, z německého přeložený. 3. Žiwot sw. biskupa a mučedlnjka Cypriana. 4. Rozdjly práwa cirkewnjho polského ode práwa cirkewnjho všeobecného. 5. Krátká historická zpráva o pohřbech za prwnjch křesťanstwa wěků.

Pak II. následugj věci, *tykagjcej se zwdšť arcidioecese hnězdnenské i poznaňské*, a sice gmenowitě sněm cirkewnj dioecesálnj poznaňský od roku 1564, dosawad geště tiskem neohlášený a do slowa z originálu wybraný. Měl tento sněm pražskému sněmu téhož času podobný aučel, totiž uwedenj oprav, a nařizenj sněmu tridentského.

III. stogj *literatura theologická, spráwy domdej i zahraničné a rozmanitosti*. Pozoru hodno gest, že we Wilně roku 1835 wyšel Katechismus pro katoljky w gazyku běloruském.

Oznamuge se též stawenj památujků ke cti prwnjm křesťanským polským králům, Mečislawowi a Bolesla-

wowi Chrabrému, za gegichžto panowánj země polská swětlo sw. Ewangelinm přigala. My pak zde dokládáme, žeby se mělo při této příležitosti zpomenauti též na králownu Dubrawku, deeru českého Boleslawu II., kterážto přjčinau byla uwedenj wjry křesťanské na trůn polský. — Zmjnka se zde činj o proměnách, genž se dály w seminárjeh hnězdnenském a poznaňském gak z ohledu učitelů tak i wnitřnjho gegich zřizenj. Tato wěc by zaslaužila obšjrného a důkladného wypsánj celého minulého stawu a základu těch seminárj, gakož i přjčin a následků dobrých neb zlých oněch uwedených proměn. Na ten čas budiž zde tolik připomenuto, že na mjsto sboru kněžj tak nazwaných missionářů, genž prwé ústawy tyto byli řjдили a učili, nynj nastaupili duchownj na akademijch panstwj pruského w Němcejch wycwičenj a wywedenj. Strany wnitřnjho zřizenj gest znamenité to, že se tyto ústawy dělj na theoretický a praktický. Theoretické oddělenj gest w Poznani, praktické w Hnězdně. W seminárii tomto praktickém dágwj nauky dwa páni kanownjci hlawnjho chrámu. Fundace obau dwau těchto ústawů zůstaly nedotknuté. K usnadněnj náležitého wycwičenj katolické mládeže, genž by spolu též chtěla stawu duchownjmu se odati, bude we wyzdwiženém kláštere Bernardinůw čili Minoritůw zřizen konwikt pro 60 žáků, kterj zůstawagjce pod dohledem duchownjho předstaweného, nawštěwowati budau nauky na zdegšjm gymnasium sw. Mářj Magdaleny.

Dágw se w tom Archiwu teolog. i zpráva o založenj *Dědictwj sw. Jana Nepomuckého w Praze*. Zakladatel dědictwj nazýwá se tam omylem Stanikýř, genž se opravdu gmenowal Hanikýř.

Przyjaciel chrześcijańskięj prawdy, ročnjk pátý. Toho giž w časopisu našem oznámeného časopisu katolického, wydáwaného w Přemysli od taměgšjho neydůstogněgšjho p. biskupa, swazek, čili sešit prwnj, podává následugjej weci.

1. *O řjzenj Božjm we swětě moralnjm, čili mrawnjm*. Důwody, kterými tato důležitá prawda se ztwrzuge, že Bůh negen o mrawnj potřeby celého lidstwa, nýbrž i každého člowěka zwlášť péči má, gsau brané z rozumu a pjsma.

2. *O náchylnosti k přjbuznjm*. Gak se kněz

k přibuzným svým zachowati má, a co gest *Nepotismus*. Obzvláštnj náklonnost k přibuzným zakládá se giž na přirozenosti, přirozenost lidská giž tu náchylnost způsobuje. K tomu přičiňuje dále i zvláštnj závázanost, gako gest k rodičám at. d. Pak i láska k bližnjmu totéž požaduge. Nemohane totiž pro nedostatečnost weškerému lidu prokazowati lásku, prokazowati gi powinni gsme nejprwé těm, kteří nejblíže nás stogj a krwj s námi spogeni gsau. Zvláštnj náklonnost k svým přibuzným chowati slušj tedy na každého člověka vůbec, a pak i na duchownjho pastýře zvlášť. Však zawržíliwá gest přjlišná nachylnost k svým přibuzným, pro nižto se zanedbáwagj a pomjgegj vyššj duchownj powinnosti, a nazýwá se *Nepotismus*.

Tohoto gest duchownj pastýř winen: a) když miluge své přibuzné na ngmu sobě swěřených dušj. b) Když dowoluge duchownj pastýř přibuzným we swém domě přjlišnau vládu, že i geg samého opanugj, na geho auřadowánj nenáležitě působj, a do wěcj k nim nepatřjcech se mjsj etc. etc. c) Konečně, když duchownj pastýř, gak za žiwa, tak i poslednj wólj pokrewnj své přátele obohatiti hledj nábytkem z důchodů cjrkewnjch nashromážděným, nebera ohledu na potřeby chrámu Božjho a chudého lidu. Ačkoliw práwo swětské duchownjmu nebránj gakkoliw dle wůle s nábytkem svým naložiti, brániti mu předce má cjrkewnj práwo a swědomj.

3 *Některé prawdiwé případy při zaopatřowánj nemocných* etc. Pokračowánj.

Ukazuje se zde, že ne wždycky nemocný sám, ale wjce wůkol něho gsaucej — lékař, manželka a t. d. býwagj na odpor, by se nemocný k smrti připrawiti a swátostmi zaopatřiti dal, za tau přjčínau, žeby se tjm nemocný uleknauti a pohoršiti mohl. Pročež se udáwá za moudré w případy takowé srdce si dodati a krom wůle těch domácjch bránilů k nemocnému slušně a wljdně přistaupiti.

4. *Zpráwu o žiwotu a spisech sw. Řehoře welkého, Papeže.*

Wyznamenáwá se zde zvláštnj lahodnost, s gakaúž tento swatý papež s newěrci, kacjři i s odpadci, čili šismatiky nakládal, a nakládati welk.

5. *Starožitnosti cjrkewnj* — o starobylém užjwánj obrazů w cjrkwí, o štácjch a processjch, o litanjch.

Litanie gsau wětšj a menšj. Wětšj (majores) gsau,

které se odbywały w Římě na den sw. Marka tjm způsobem, že co duchownj zpjwali, totéž lid za nimi opakowal, k. p. Pater de coelis Deus, miserere nobis, lid totéž. Podobně se odbywagj litanie w hlawnjm chrámu Páně pražském na bjlu sobotu, w průvodu po kostele po skončeném swěcenj křticj vody, a sice se litanie ne gednau ale třikrát opakugj. *) Pontifikant s assistenty začjná k. p. Pater de coelis Deus, miserere nobis. Totéž opakne ostatnj kůr kněžstwa po druhé, a pak zpěwáci swětšj na mjstě všeho lidu po třetj. Menšj — minores litanie se odbywały na křjžowé dni, tak gak u nás wůbec obyčeg gest, že lid duchownjmu gen odpowjdá; k. p. pater de coelis Deus, *R.* miserere nobis.

6. *Swatého Jana Zlatoustého o kněžstwě*, kniha třetj na polský gazyk přeložená.**))

7. *Literatura domácí i cizj*. Z domácí literatury oznamuge se obšjrně Archiwum theologiczne poznańské; z cizj pak se chwálj francauzský Časopis vycházegjej w Paříži od ledna roku 1836, pod názvem: Universita katolická, sklad čili mağaeju wěcj náboženských, filosofických, wědeckých i literárnjch, kteréžto učené a důwodné djlo se wydává na odpor bezbožným knihám we Francauzjch i Němejch na swětlo vycházegjejm, na zkázu neřoliko wjry a i každého dobrého obyčege a domácí spokojenosti. Wydawatelé té university gsau prawowěřej i důkladně učenj mužowé.

8. *Rozmanitosti a 9. Zpráva o stawu farnjho chrámu w městě Krosně*, neobsahugj pro nás nie znamenitého a pozoru hodného.

Musj to ale býti nám Čechám k nemalé radosti a též i cti, že mezi všemi Slowany neyprwé gsme si w řeči materské způsobili duchownj, katolický Časopis. Wycházj totiž časopis náš giž od roku 1828. Přemyslský začal s rokem 1833, a Poznańské Archiwum s 1836. Zdá se tedy, gakoby ostatnj Slowané šli za našjm příkladem. Gsměť my Čechowé owšem od pradáwna ostatnjm katolickým Slowanům gako w čelo postaweni; od nás poněkud swětlo křesťanské i dále se rozšjřilo; deyž tedy Bůh, bychom se hodni zachowali ostatnjm slowan-

*) W obsahu se od litanie ke všem swatým něco ljšj. Prastarý tento způsob má do sebe mnoho pohmutelného. *Red.*

**) Nám gi překládá w. p. Jan Nep. Desolda, kapitulár teplský. Také giž třetj knihu w rukau máme. *Red.*

ským bratřím i učenostj, prawowěrnostj i křesťanskou dokonalostj příkladně předcházeti a swjiti. Zdá se, že i toho skutečná potřeba jest, poněwadž oni djlem od protestantů, gmenowitě w Prusjch, djlem od šismatiků zwlášť w Rusjch obkljčeni a snad i tjsněni gsau. Jest tedy radno, aby se w Časopisu našem na záležitosti cjrkewnj ostatnjch slowanských katoljků wětšj brat ohled.

J. K r b e c.

B) ROZLIČNOSTI.

Modus profitendi

apud

sacrum militare ordinem Crucigerorum cum rubea stella Pragae, in hospitali s. Francisci, ad pedem pontis, usitatus.

Hubita capitulari de Novitio ad Professionem admittendo approbatione, ipsiusve novitii, expressa libera voluntate, quod profiteri velit, fratres, praefixa a Generali magno Magistro hora, in sacristia palliati conveniunt, praesentibus Generalis (pl. tit.) rochetto, et stola indutus crucem benedicit.

Benedictio Crucis.

V. Adjutorium nostrum etc.

R. Qui fecit coelum etc.

V. Dominus vobiscum

R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui crucis signum pretioso Filii tui sanguine consecrasti, et per eandem crucem Filii tui Domini nostri Jesu Christi mundum redimere voluisti, ac per virtutem ejusdem venerabilis crucis humanum genus ab antiquo hostis chirographo liberasti: Te Domine suppliciter exoramus, ut digneris hanc crucem (*si plures, dicenda dicantur in numero plurali*) paterna pietate tua benedecere, coelestemque ei virtutem, et gratiam impertiri, ut quicumque eam in passionis, et crucis unigeniti tui signum ad tutelam corporis, et animae gestaverit, coelestis gratiae plenitudi-

nem, et munimen tuae benedictionis in ea valeat accipere, atque; quemadmodum virgam Aaron ad rebellium perfidiam repellendam benedixisti: ita hoc signum tuae dexterae beneddicere, et contra omnes diabolicas fraudes virtutem tuae defensionis eidem impendere digneris; ut portanti illud animae pariter, et corporis prosperitatem conferat salutarem, et spiritualia in eo dona multiplicet. Per eundem etc. *R. Amen.*

Peracta crucis benedictione, Generalis magnus Magister exiit rochetto, induitur insignibus Generalis Magisterii; ac 1. paludamentum, 2. balteum, 3. ense, 4. pallium cum syrmate, quod sinistro brachio circumvolvitur, 5. galerum seu pileolum Generalis Magisterii accipit, ac apponit, et ita indutus praecedentibus juxta ordinem Professionis suae fratribus, ubi inter duos seniores Profitens incedit, Generalis ad locum professionis procedit, qui facta sanctissimo Eucharistiae sacramento, dum illud transit, profunda reverentia, quam etiam reliqui faciunt, ad faldistorium progreditur; profitens vero ad locum sibi ante altare designatum se confert; quo facto Generalis in faldistorio existens, galero deposito, supra scabellum praeparatum genuflectens (Omnes simul genuflectunt) incipit orare antiphonam Veni Sancte Spiritus etc., quam reliqui omnes prosequuntur.

Antiphona.

Veni sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium, et tui amoris in eis ignem accende, qui per diversitatem linguarum cunctarum gentes in unitate fidei congregasti.

V. Emitte spiritum tuum etc.

R. Et renovabis etc.

Oremus.

Deus qui corda fidelium sancti Spiritus illustratione docuisti, da nobis quaesumus in eodem Spiritu recta sapere, et de ejusdem semper consolatione gaudere, per Christum Dominum nostrum. *R. Amen.*

Finis Antiphona cum sua oratione profitens in loco suo (more consueto) se prosternit, fratribus reliquis flectentibus et respondentibus Generali magno Magistro praecoranti Litanias de omnibus sanctis ad majorem populi aedificationem.

Litaniae.

Kyrie eleison,
Christe eleison.

Kyrie eleison, etc. etc.

Ut omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona retribuas,

Ut animas nostras, fratrum, propinquorum, et benefactorum nostrorum ab aeterna damnatione eripias,

Ut fructus terrae dare, et conservare digneris,

Ut omnibus fidelibus defunctis requiem aeternam donare digneris,

Surgit, et super profitentem dicit:

Ut hunc famulum tuum (vel hos famulos tuos) benedicere, et sanctificare digneris,

Ut nos exaudire digneris,

Fili Dei,

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi; parce nobis Domine etc. etc.

Christe audi nos,

Christe exaudi nos.

Kyrie eleison, Christe eleison.

Kyrie eleison, Pater noster etc.

V. Et ne nos inducas etc. *R.* Sed libera nos a malo.

V. Salvum fac servum tuum, *R.* Deus meus sperantem etc.

V. Nihil proficiat inimicus in eo, *R.* Et filius iniquitatis etc.

V. Mitte ei Domine auxilium de sancto. *R.* Et de Sion tuere eum.

V. Esto ei Domine turris fortitudinis, *R.* A facie inimici.

V. Domine exaudi orationem meam, *R.* Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum, *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Domine sancte Pater omnipotens aeternae Deus respicere dignare super hunc famulum tuum, quem de mundi hujus naufragiis eruis, et ad tuam gratiam vocare dignaris, concede propitius, ut arctam, et angustam viam, qua devota mente exquirat, jugiter deligat, teneat, atque sectetur; quatenus ad aeternam, quam in te perseverantibus dignatus es promittere, gloriam pervenire mereatur. Per Dominum nostrum. *R.* Amen.

Sequens oratio super profitentem dicitur:

Oremus.

Da quaesumus omnipotens Deus, ut hic famulus tuus, qui pro spe retributionis aeternae cuncta relinquere, et famulatu perpetuo se tibi Domino Deo desiderat ex-

Te rogamus audire nos.

hibere, plena fide, et animo perfecto in sancto proposito permaneat; tu eum omnipotens Deus benedicere, et in perpetuum conservare digneris. Tribue ei benignitatem, castitatem, obedientiam, charitatem, et omnium bonorum operum perfectionem. Da ei quaesumus Domine pro operibus transitoriis gloriam aeternam, pro pudicitia sanctitatem, ut ad praemium remunerationis aeternae valeat pervenire. Per Christum Dominum nostrum. *R. Amen.*

Dicta oratione Generalis magnus Magister se ponit ad sellam in faldistorio praeparatam; proficiens vero surgens, facta Generali Magistro consueta reverentia ad supremum altaris gradum flectens, Professionem fidei alta, clara, distincta (si plures fuerint) consona voce emittit.

Professio fidei.

(Vide Rituale Pragense.)

Peracta fidei professione proficiens Generalem magnum Magistrum in faldistorio apposito galero sedentem accedit ex parte dextra, ac flexis genibus duos digitos more solito supra sancta Evangelia ponit, et ex chirographo juxta subjectam formulam, diem et annum continentem, emittit solemnem Professionem.

Formula Professionis.

Generali magno Magistro cum excipiente.

Ego N. N. spondeo, voveo, ac profiteor Deo omnipotenti, beatissimae Mariae Virgini genitrici Dei, sine labe conceptae, ac omnibus sanctis me, ex nunc usque ad finem vitae meae in sacro militari ordine, ac religione Crucigerorum cum rubea stella permansurum: voveo castitatem, paupertatem, et obedientiam vobis, Reverendissimo, Illustrissimo, ac Amplissimo Domino Domino N. N. praefati ordinis Militaris Generali, ac magno Magistro; vestrisque legitimis successoribus, ac a vobis, et ipsis substitutis superioribus juxta regulam sancti Augustini, et statuta ordinis, ac conventus hujus pragensis perpetuam: sic me Deus adjuvet, et haec sancta ejus evangelia.

Professione emissa proficiens osculatur Evangelia, tradit Generali magno Magistro professionis syngrapham osculata ejus dextra, Generalis (tit. pl.) eam accurate lustrat, qua lustrata crucem in ar-

genteo disco dispositam accipit, eamque lateri cordis neoprofessi applicando dicit:

Induat te Dominus novum hominem, qui secundum Deum creatus es in justitia et sanctitate; *moxque crucem more consueto affigendo subjungit:*

Et accipe signum Crucis in figuram Crucis, passionis et mortis Domini nostri Jesu Christi ad tui corporis et animae defensionem, ut sis fidelis servus et prudens, custodiens mandata Dei nostri, in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti; *respondet neo-professus:* Amen.

Cruce affixa neo-professus ad locum suum vadit, ac genuflexus dicit (si autem plures fuerint, omnes simul, absoluta sua professione, genuflexi dicunt) ut sequitur.

Regnum mundi et omne ornamentum saeculi contempsi propter amorem Domini nostri Jesu Christi, quem vidi, quem amavi, in quem credidi, quem dilexi,*) Eructavit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea Regi. Domine suscipe me, ut cum fratribus meis sim, cum quibus veniens visitasti me, aperi mihi januam vitae et perduc me ad convivium epularum tuarum; tu es enim Christus filius Dei vivi, qui praecepto Patris mundum salvasti; Tibi gratias referimus per infinita saeculorum saecula. Amen.

Interim assignatus Officians cum levitis et ministris ad sacristiam se confert, sacra paramenta pro solemni „Te deum laudamus“ intonando, cappessurus.

Generalis magnus Magister vero surgit, et stans in faldistorio, deposito galero, ad altare conversus dicit.

V. Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis,

R. A templo sancto tuo etc.

Oremus.

Famulum tuum (vel inos) quaesumus Domine muniat custodia tuae pietatis, ut religionis sanctae propositum, quod te inspirante suscepit, te conservante inviolatum semper valeat custodire.

Oremus.

Deus, qui per coaeternum tibi Verbum cuncta creasti, qui mundum peccatis inveteratum per mysterium Incarnationis ejus renovare dignatus es: Te suppliciter

*) Slowa sw. Ancyky.

exoramus, ut ejusdem Domini nostri gratia super hunc (*vel hos*) famulum tuum abrenuntiationem saeculi profitentem clementer respicere digneris, per quam in spiritu mentis suae renovatus veterem hominem cum suis actibus exuat, et novam, qui secundum Deum creatus est, induere mereatur; per eundem Dominum Jesum Christum filium tuum, qui tecum vivit, et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum. *R.* Amen.

Oremus.

Domine Jesu Christe, qui es via, sine qua nemo venit ad Patrem, quaesumus benignissimam clementiam tuam, ut hunc (*vel hos*) famulum tuum carnalibus desideriis abstractum per iter disciplinae regularis deducas: et qui peccatores vocare dignatus es, dicens: venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, ego reficiam vos: praesta, ut haec vox invitationis tuae ita in eo convalescat, quatenus peccatorum onera deponens, et quam duleis es, gustans, tua refectioe sustentari mereatur. Et sicut de tuis ovibus attestari dignatus es, agnosce eum inter oves tuas, et ipse te agnoscat, ut alienum non sequatur, sed te; neque audiat vocem aliorum, sed tuam qua dicis: qui mihi ministrat, me sequatur; qui cum Deo Patre et Spiritu sancto vivis et regnas in saecula saeculorum. *R.* Amen.

Oremus.

Sancte Spiritus, qui te Dominum ac Deum revelare dignatus es mortalibus, immensam bonitatis tuae gratiam postulamus, ut sicut, ubi vis, spiras, sic et huic (*vel his*) famulo tuo affectum devotionis indulgeas; et quoniam tua sapientia est conditus, tua prudentia quoque gubernetur, quem per consuetam tibi gratiam inunctio tua de omnibus quoque doceat, per intercessionem Sanctissimae Dei Genitricis Mariae, quam praecipuam hujus sanctae Institutionis Legislatricem dedisti, nec non aliorum sanctorum, ad quorum nomina petitionem facit, eum a vanitate saeculi veraciter converte, et sicut es omnium peccatorum remissio, deprimentes impietatis obligationes in eo dissolve, et ad observationem sancti hujus propositi fac eum certatim fervere, ut in tribulationibus tua indeficienti consolatione valeat respirare, et pie ac juste per veram humilitatem atque obedientiam in fraterna charitate fundatus felici

perseverantia compleat, quod Te donante promisit; quod Ipse praestare digneris, qui cum Deo Patre sanctoque Filio ejus Domino nostro Jesu Christo vivis, et regnas Deus per omnia saecula saeculorum. *R. Amen.*

Dictis orationibus Generalis magnus Magister apponit guleum, et neoprofessum aqua benedicta aspergendo dicit:

Benedictio Dei omnipotentis Patris et Filii et Spiritus sancti descendat super te, et maneat semper. *R. Amen.*

Interim officians sacris paramentis indutus cum levitis, et ministris procedit ad altare, et solenniter intonat Te Deum laudamus, quod a choro perficitur. Dum autem hymnus decantatur, neo-professus Generali magno magistro, Priori, suppriori manum dexteram deosculatur, caeteros vero suo ordine ad laevam amplectitur. Omnibus amplexatis ad locum suum redit, stando in eodem, donec omnia finiantur. Finito Te Deum laudamus officiatura more solito dicit:

V. Benedicamus Patrem etc.,

R. Laudemus, et super. etc.

Oremus.

Deus cujus misericordiae non est numerus, et bonitatis infinitus est thesaurus, piissimae Majestati tuae pro collatis donis gratias agimus; tuam semper clementiam exorantes, ut qui petentibus postulata concedis, eosdem non deserens ad praemia futura disponas, per Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum, qui tecum vivit, et regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. *R. Amen.*

Divinum auxilium maneat semper nobiscum. *R. Amen.*

Quibus peractis omnes ordine suo ad sacristiam redeunt.

Wolenj a instalowánj kanownjkůw u swatého Wjta w Praze.

Když powýšenjm neb aumrtjm kapitolnjho probošta neb děkana, aneb některého z ostatnjch desjti kanownjkůw na hradě Pražském u sw. Wjta počet neauplný gest, wyspán býwá konkurs po celém králowstwě českém, a všechněm doktorům sw. pjsma, neb aspoň

kandidátům uměnj bohoslownjho z cjrkewnjho duchowenstwa, kterjž deset let gsau w kněžstwu, a zwlášť w hodnosti samostatných duchownjch pastýřůw, dowoleno gest přihlásiti se. — Kapitolnj děkan ustanowj každému neděli, kdeby schopnosti swé kazatelské weregně dal na gewo. Tato kázanj, tak nazwané probatiky, odbywaj se w kostele u Matky Božj loretánské, na Hradčanech, odpolednj hodinu čtwttau; nebo též, wětšj-li počet kandidatůw se sešel, w kostele Strahowském, ráno w hodinu desátau.

Po wšech probatikách, (nenj-li wolenj kanownjka královskeho, *canonicus regius*, gakowj gsau dwa w kapitole, a kteréž wolj sám král a cjsař ze třj od kapitoly sobě předstawených,) — ustanowj děkan den wolenj. W určenau hodinu segde se kapitola w domě kapitolnjho děkana; kterýž po wzywánj Ducha swatého, žádosti s přjlohami wšech kandidatů čte, a to učiniw napomjná, by wolenci nestranně wolili. — Před wolenjm ustanowugj se losem dwa skrutatorowé z prostred kanownjkůw, a zawazugj se, gakož i syndikus, přjsahau k mlčeliwosti a k pořádnému zaznamenánj a udánj. Načež se wolencům rozdajj listy, na nichž gména wšech kandidatůw zaznamenána gsau. Když každý ze swého listu gméno toho wyňal, genuž hlas dáti se za prawě držj: wygdau skrutatorowé od stolu, na němž stogj kru-eifix mezi dvěma hořcejma swjcema, a sbjragj hlasy do kalicha, patenau přikrytého. Na to se wyšetřuge, srownáwá-li se počet hlasůw s počtem wolencůw, Když se srownáwá, rozwinuge staršj skrutator cedulky, a w tichosti pjše gména hlasem počtěných, a podáwá gednu po druhé mladšjmu skrutatorowi, a ten syndikusowi, a oba také pjšj, komu hlas dán byl. Stane-li se, že hned w prwnjm hlasovánj neb skrutinium, gednomo se dostalo přes polowičku hlasůw, wygewugj skrutatorowé, že se wolenj stalo, a s powolenjm kapitolnjho děkana ohlašugj gméno zwoleného kanownjka. — Po spálenj cedulek pošlj se dwa neymladšj kanownjci s tjm ohlášenjm ke knjžeti arcibiskupowi, sljbiwše, že na cestě ničehož newyzradj. Když se nawrátj od knjžete arcibiskupa, a ten s wolenjm gest spokogen, otewře syndikus na pokynutj děkanowo sjň, a nowě zwoleného kanownjka lidu ohlásj. — Gestliže pak w prwnjm skrutinium neschodné byly hlasy, přistaupj se k druhému, a gestliže

i w tom se wěššj počet wolencůw nesrovnáná, přistaupj se i k třetjmu wolenj.

(S malým rozdjlem děge se wolenj kapitolnjho děkana a probošta, — tjm totiž, že se to stává w kostele sw. Wjta s welikau sláwau. — Mimo skrutatory z kanownjkůw, ustanoweni gsau dva komissaři arcibiskupšj, a dva komissaři cjsaršj. Stalo-li se wolenj, ohlásj se prwé od komissariůw ze stawu prelátského knjžeti arcibiskupowi, a ode dwau kapitolnjch wyslancůw komissarům cjsarským; a když nenj, coby se proti témuž wolenj namjtko, prohlásj se lidu. — Wolenj děkana stává se w kapli sw. Wogtěcha; a wolenj probošta w kapli sw. Wáclawa, a na to hned u welkého oltáře installacj.)

Když nowě zwolený kanownjk se dostawj, ustanowj se mu neděle, kterauž uweden anebo installowán býti má. W sobotu před tjm odešle se mu pectorale neboliž kříž Swatojanský. W neděli po 9. hodině wynagde se w sakristii. Po skončeném kázanj a obyčegném processj, při „asperges me“, gde weškeré duchowenstwo metropolitánské k welkému oltáři; kanownjci gen w kapkách a biretech, kapitolnj Děkan ale gde pod infulj, kandidát pak toliko w rochetě následuge. Kapitulárowé posadj se na swá mjsta, a děkan sedne u prostřed oltáře, a před njm, w středu presbyterium stogj kandidát, prose, by installowán byl.

Klademe zde na přjklad řeč w. d. kanownjka Petra Kregějho, býwalého děkana Turnowského, kterau posledně, dne 12. Listopadu m. r. při swé installacj držel.

ALLOCUTIO

IN SOLEMNI ACTU INSTALLATIONIS, DOMINICA XVI.
POST PENTECOSTEN.

Reverendissimum, Illustrissimum ac Amplissimum semperque fidele Capitulum!

Domini, Domini Gratosissimi!

Decursum vitae meae lucusque actae obiter solummodo menterecolens, ductum Divini Numinis benignis-

simi variis in circumstantiis singularem conspicio luculenter, adoroque profundissime.

Pauperibus etenim parentibus oriundus, tempore, quo litteris operam navavi, incendio bina vice ad incitas redactis, ideoque omni fere eorundem auxilio sublevationeque destitutus, non mediocribus in studiis continuandis dimicandum habui difficultatibus. Ast ex omnibus eripuit me, qui potens est, Dominus. Studiis nimirum humanioribus in Gymnasio Neoboleslaviensi, ac philosophicis in hujate alma antiquissimaque Universitate feliciter absolutis, desiderio, quo a pueris flagravi, conformiter meo ardentissimo, in sortem Domini vocatus, in Seminarium Episcopale Litomericense alumnus susceptus, ibidem presbyter fui ordinatus.

Quo ex tempore in vineam Domini ad operandum missus, per tractum octodecim annorum non interrupte curam gessi animarum; annis equidem septem qua capellanus in civitate Turnoviensi, administratis dein beneficiis successive tribus, et qua capellanus localis Magno-Skalae annis insimul vix duobus usque dum a Perillustri Domino Aloysio Lexa Equite ab Aehrenthal, viro multis nominibus sane insigni, quo qua patrono nuperrime meo hocce etiam loco liceat gloriari mihi, pro beneficio decanali Turnoviensi praesentatus, ac a Reverendissimo, Eximio ac Amplissimo Episcopali Litomericensi Consistorio canonice confirmatus decimum in annum Turnovii animarum egi pastorem, semper adnissus, ut opitulante gratia divina officiis muneris pastoralis mihi concrediti ad amussim facerem satis, vitam vivens contentissimam, amore confidentiaque curae meae concreditorum gavisus non vulgari.

Hodierna ast die in conspectu sacerrimi ac gloriosissimi Collegii Vestri, Domini, Domini Observandissimi, et in Sacrosancta hacce Ecclesia Metropolitana reverenter comparens, tremebundus ac obstupefactus intimo cordis affectu cum magno gentium Apostolo cogor exclamare: Quam incomprehensibilia sunt judicia Dei, et investigabiles viae Ejus! —

Quod sine metu piaculi nuperrime adhuc ne somnians quidem spe concipere fueram ausus, evenit. Non meis etenim meritis, sed Vestris Reverendissimi ac Amplissimi Domini auspiciis gratiosissimis, Dominus hujus Sacrae Ecclesiae Metropolitanae Canonicum me eligi, Vestroque Collegio gloriosissimo voluit aggregari. O quanta mihi gratia, quantus honor, ac quam gloriosa dies hodierna, quam mihi fecit Dominus!

Installandus consisto in atrio celeberrimae Ecclesiae, quae a nongentis fere annis in sancta crevit benedictione; Ecclesiae, quae a Divo Wenceslao fundata, a Boleslao Pio in Cathedralem erecta, a Wladislao ac Ottocar's Regibus maximis gratiis, privilegiis ac libertatibus munita, a Carolo IV. unice amata, ideoque sacris et profanis opibus munificentissime exornata, et quod ei summae est gloriae, in Metropolitanam sublimata, a Ferdinando II. e potestate haereticorum erepta, libertatique pristinae restituta, Ecclesiae, praetiosissimis refulgentis thesauris, Reliquiis scilicet sacris, quibus Romana unica inferior, paucissimis aequiparanda, reliquis verum omnibus longe existit superior.

Adjungendus consisto Capitulo, multis profecto nominibus celeberrimo, tot tantisque privilegiis, juribus ac praerogativis adornato, cujus membrorum nescio, an celebrem constantiam, ac in perferendis animo invictissimo persecutionibus, exiliis, carceribus suppliciiisque firmitatem adamantinam; — an integritatem incontaminatam, qua nec exemplo antistitis apostatae, nec promissis amplissimis, nec aperta clanculariaque largitione, nec precibus, nec astu fraudeque potuere percelli ac perturbari; an circumspectam eorum prudentiam vigilantiamque, qua semper, ac praecipue tempore summae perturbationis ad conservandam religionem orthodoxam usi sunt, Principibus Sedi Apostolicae nil derogari passi; qua in specie providebant, ne tempore illo funestissimo, quo Sanctorum imagines, ipsaque Christi, e cruce pendentis, non una effigies in frusta comminuta ac combusta; arae in hacce Sacra Ecclesia Metropolitana eversae, Sanctorum Regni Patronorum, Viti, Wenceslai, Adalberti, Sigismundi corpora ab effrenatis effoderentur violarenturque, vigilantiam inquam, qua praepediebant, ne solum Archiepiscopale centum et quadraginta annis continuo vacans, Rokycana aut illi conscenderet similis, aut pedum pastorale manu teneret vel momento; an zelum ferventissimum amoremque scientiarum candidissimum, quo ducti Ferdinandum precibus urgentibus non intermissis eo permovere sunt conati, ut Universitatem Pragenam antiquissimam tot tantisque privilegiorum immunitatibus libertatibusque, per christianissimum Romanorum Imperatorem, Bohemorumque nominis immortalis Regem, Carolum IV., adoratam in pristinum restitueret decus ac ornamentum; — an, denique silentio praetermissis virtutibus Capitularium singularibus aliis,

illam encomiis elevem admirandam, qua reliquis imponitur quasi corona, fidelitatem, qua nimirum rerum religionisque disturbio moestissimo orthodoxiae tenacissimi, erga Sedem Apostolicam, Pontificesque Romanos, ceu Supremos in terris Sacrorum Moderatores, ac legitimos Divi Petri, Apostolorum Principis, Successores, nec non erga Reges suos legitimos integerrimum nullo non tempore probavere obsequium fidei-
demque constantissimam, ita, ut vacillantibus imo jam ruentibus plurimis in Bohemia religionis orthodoxae columnis, ne unicus quidem eorum, quantum periclitari fas est, fidei, quam Christo ejusque sponsae Ecclesiae dederat, immemor, ad castra transierit haereticorum, imo muri Dei veri instar inconcussi semper, intrepidi ac integerrimi persistentes, in exilium agi, per varia dispergi, casibus ac infortuniis, tristissimisque vicissitudinibus jactari, egentes vagique miserias ingentes tolerare ac vitam ipsam impendere maluerint; quo factum, quod Capitulum inclytum a Regibus, Imperatoribus Pontificibusque Romanis titulo singulari insigniretur, ac jure ac merito insigniatur hodieum: *Capitulum semper fidele*.

Cooptandus consisto in atrio hoc sacrosancto gremio spectabili virorum gravissimorum de Ecclesia Sancta Dei ac republica optime meritorum, clarissima doctrinae fama ac virtutibus singularibus conspicuorum.

O quanta mihi gratia, quantus honor, iterum iterumque exclamo, quam gloriosa dies hodierna, quam mihi fecit Dominus! Quidni gaudeam, exultabundusque cantem: Magnificat anima mea Dominum, quia fecit mihi magna, qui potens est!

Ast quas quaeso atque obtestor, referam grates Vobis, Domini, Domini Gratiosissimi, pro singulari, qua me amplexi estis, benevolentia? Qui me reddam dignum favore Vestro mihi inopinato, quo me in coetum Vestrum gloriosissimum suscipere, honoreque tam sublimi decorare dignamini?

O, utinam mihi in dignitate canonicali, ad quam hodie installatione solempni sum elevandus, contingat, in Vestram Reverendissimi ac Amplissimi Domini consolationem, in Ecclesiae Sanctae Catholicae incrementum, ac in hujus Sacrae Metropolitanae Ecclesiae honorem proficere! Et cum principale mihi incumbet officium, praedicandi verbum divinum, e cathedra illa gloriosissima, e qua tanto temporis decursa tot tantique viri e-

minentes, quos inter sideris primi ordinis instar Sanctus refulget Joannes Nepomucenus, doctrinam Domini nostri Jesu Christi illibatam praedicarunt, utinam in hacce vocatione sancta ad salutem fidelium meamque proficiam propriam! Utinam officiis omnigenis meis ad amussim faciam satis, votisque ac expectationibus Vestris de me conceptis respondeam!

Hae etenim sunt preces meae ardentissimae, haec sancta desideria firmaque proposita, adjuvante gratia divina, in sancta conversatione Deo pie devoteque serviendo placere, pacem servare cum omnibus, praevenire humanitate ac reverentia quemque, fidei populo fieri utilem maximeque proficuum, atque sancte servare omnia et singula, quae vel Superiorum auctoritas, vel Reverendissimi, Illustrissimi ac Amplissimi semperque fidelis Capituli statuta consuetudo et observantia provida statuerint dispositione, firma fide credens, Dominum me debilem roboraturum viresque additurum ad perficiendum, qui ad velle gratiam largiri est dignatus.

Jam igitur his grati animi sensis ac affectionibus devotissime adaptatis ad Te, Reverendissime, Eximie, Magnifice, Perillustis ac Amplissime Domine, Domine Decane Capitularis! humillimam converto orationem meam, reverenter enixeque rogans, ut pro Tua eminenti, ad quam confidentia Collegii hujus gloriosissimi sublimatus es nuperrime, dignitate, pro Tua singulari, quam expertus sum ego, experiunturque omnes, comitate affabili benevolentiaque insigni, ad installationis meae actum gravissimum gratiosissime procedere, quae porro mihi agenda observandaque sint, sincere significare, meque qua Canonicum Sacrae Metropolitanae Ecclesiae, ac Reverendissimi, Illustrissimi ac Amplissimi semperque fidelis Capituli benignissime inaugurare ac installare digneris. — Dixi.

Když kandidát svou prosbu skončil: odpovj gemu kapitolnj děkan ve zvláštnj řeči.

Klademe zde opět příklad řeči, kterauž v též příležitosti měl *wysoce důstojný kapitolnj Děkan, p. t. P. a p. Wáclaw Wiljm Wáclawjček, doktor sw. Pjsma, cjs. král. guberniálnj rada, a téhož času rektor magnificus university Pražské.*

O R A T I O,

qua A. R. D.

P e t r i K r e g e J.

Decani Turnoviensis, electi S. M. E. Pragensis Canonici, die
12. Novembris a. 1837. inaugurandi, alloquio respondetur.

Quam disertis splendidisque honoris et gloriae encomiis antiquissimam hanc Divi Viti metropolitanam Ecclesiam, et Reverendissimum celebraveris semper fidele Capitulum nostrum, A. R. D. Candidate, laudum tamen numerum Te haudquaquam absolvisse facile dabis reminiscens, his rite concinnandis latissimum patescere campum; quippe, quum ab illius origine prima ad nostra usque tempora novem saecula exacta eventuum factorumque summam immensam offerant verecunda memoria perlustrandam. At recte commemorasti singularis fidei atque constantiae specimina, quibus Canonico- rum in castro Pragensi collegium legitimis suis Principibus, iisdemque fundatoribus ac benefactoribus suis, ecclesiae ac Deo se inviolabiliter devinctum nullo non tempore probavit, quae paucis confirmare a re alienum haud esse videtur.

Jam Přemyslio - Libušina principum familia cum rege Wenceslao III. (a. 1306.) extincta, atque genus Lucemburgicum Přemysliam post gentem regni nostri diademate potitum eximio semper singularique studio fidem a Capitulo nostro intemerate sibi exhibitam agnovit; in quibus magnus ille patriae pater, *Carolus IV.*, ecclesiam suam Pragenam, quae eandem ob causam ejus munificentiam mirum quantum experta est, gratiis, privilegiis, libertatibus et indultis sane maximis donatam, accedente summi Pontificis, *Clementis VI.* (a. 1341.) consensu in *Metropolitanam* evexit, ejusque Praelatis et Canonicis in regni diactis seu comitiis *loci et suffragii ferendi jus* et facultatem est impertitus.

Qui vero masculae regum seriei haec extinctae successit *Wladislaus II.* Jagellonum de gente, magis securum tutioremque vitae suae facultatumque locum reperit nuspiam, nisi medios inter Canonicos in castro S. Wenceslai. Quibus omnibus augustissima domus Habspurgica-Austriaca nullatenus cessit; vivunt gratis in

pectoribus nostris nomina *Caroli IV., Ferdinandi I., Ferdinandique II.*, quem, licet electum et coronatum Bohemiae regem, haeresis tam horribili petiit seditione, ut omnis, qui Pseudo-regi Friderico Palatino se subjicere genua flexa renueret, proscriptionis atque adeo vitae periculum subiverit. Ast medios inter hos patriae tumultus periculosos Regi suo fidele perstitit Capitulum, genorosa fortitudine despiciens honorum reditumque jacturam, ipsamque mortem nihil expavescens. Quam tristis vero et deploranda Praelatorum atque Canonico-rum Metropolitanae ecclesiae Pragensis iis temporibus fuerit conditio, vel inde apparet, quod Reverendissimae Amplissimi Praepositus et Decanus, *Simon Brosius Horsteynius*, et *Casparus Arsenius Rodbuza* jam quaeritabantur a Calvinistis, ut equulei tormentis excruciantur, quae Dei solum auxilio protegente evitaverunt.

Haec et alia plura, in quibus annales nostri exsultant, felicissimae recordationis Imperatorem ac Regem Carolum VI. (a. 1714.) induxerunt, ut Capitulum nostrum hac intemerata fidelitate nullo non tempore conspicuum posteris commendaturus honorificentissimo titulo, *Capituli semper fidelis*, ab omnibus magistratibus et officiis publicis in omne tempus statuerit appellari.

Quibus omnibus si jure meritoque gloriamur posteris, tantumque honorem nostris utique virtutibus promereri atque tueri satagimus; omnino venerabundi praeclara suscipimus illa, quae idem Capitulum Deo, quae Ecclesiae, quae Sedi Apostolicae non minori constantia ac fidelitate praestitit. Fulget illustre sidus e Capituli nostri sinu ortum, integerrimus sigilli sacrae poenitentiae custos et martyr, *S. Joannes Nepomucenus*, cujus mira facta gloriosaque merita universus decantat catholicus orbis; fulgent sequentibus temporibus, funestissimo praesertim Žizkianae rabiei aevo, quo religio catholica in regno mille modis in discrimen vocabatur; fulgent viri singulari constantia et fortitudine in servanda tuendaque avita fide insignes, quos divina providentia imperterritos catholicae fidei athletas conceitavit, ut sacrum fidei ignem intemeratum custodirent. Hos inter triumphantes Capituli nostri annales referunt Praelatos et Canonicos ecclesiae Metropolitanae, qui ejus capite ultra centum et quadraginta annos orbat, invictum generosi animi spiritum retinentes, et inter ferrum flammamque Deo et Ecclesiae fideles persistentes, per cun-

cta rerum pericula et infestationes manus continuo victrices fortiter pretenderunt. Nemini inde mirum videbitur, quod ecclesia et capitulum metropolitanum, ut Regum et Imperatorum, ita summorum quoque Pontificum beneficentia et liberalitate, atque eximiis privilegiis condecoratum illustratumque sit.

Quas denique ingenii et virtutum, doctrinae et pietatis meritorum laudes ex eo tempore sine intermissione sibi collegerit Reverendissimum semperque fidele Capitulum nostrum, longiori contexere filo supervacaneum videtur.

Cum vero honos et gloria omnis Majorum virtute, meritis, atque praeclare gestis parta vana sit et inanis, nisi posterorum animi ad efficienda similia, eorumque laudibus digna incitentur et inflammentur: Te, A. R. D. Candidate, quem vitae integram, ingenio pollentem, studio multo, doctrina sana, veritatis amore, atque indefesso amplificandae reipublicae christianae ardore praeditum esse cognovimus, commemorata Majorum nostrorum vestigia, semitas nimirum scientiarum atque virtutum, quibus tantas promeruisse laudes, non nosse solum, sed constanti zelo tenere oportere memineris.

Sed omnium, quot quantisque tam summorum ecclesiae Pastorum, tam augustissimorum Imperatorum Regumque favore Amplissimum nostrum Collegium splendet ornamentis, nullum omnino cura magis vigili et acriori studio per cunctas rerum vicissitudines sibi tuendum custodiendumque censuit, quam quod SS. Religionis nostrae veritatibus morumque praeceptis de suggestu sacro docendis et exponendis, munere suo pergrato et haereditario, est consecutum. Haec est gloria apostolica, quam nullo unquam aevo sibi praeripi aut diminui passum est antiquae religioni, verae Christi ecclesiae, legitimisque Regibus semper fidele Capitulum! Quocirca hunc sacrum suggestum sive cathedram, quae est Canonicatus janna, Tibi, admodum Reverende et perquam dilecte Frater, prae ceteris officiis a sacrae Metropolitanae Ecclesiae Canonicis servandis, quae simul studiose implere conaberis, iterum iterumque commendo.

Sacrorum sermonum Tuorum argumenta, ut solis radii, concurrant et confluant in unam omnis religionis scientiae summam, quae est: *dignitas divini Magistri*, et *doctrinae*, quam e sinu Patris aeterni terrae gentibus intulit, *praestantia divina*.

Jesum Christum praedica, non hominem quidem in deserto esurientem, sed coeli terraeque Dominum aliquot panibus millia hominum saturantem nuntia et repraesentata. Siquidem talia ac tanta, quanta religionem Christianam effecisse miramur, sine ulla dubitatione nunquam effecisset, si dignitate magistri vere divini, si auctoritate ipsius Filii Dei incarnati destituta, ex humani tantum doctoris, utut sapientissimi et praestantissimi ore emanasset.

Jesum praedica, scilicet *Verbum, quod erat in principio, erat apud Deum, erat ipse Deus, et caro factum est.* (Joann. Cap. I.) Jesum praedica, ejusque doctrinam doce fideles, non practicam solum, sed theoreticam quoque. Moralia enim praecepta promulgat etiam synagoga, Witteberga et Geneva; Roma vero i. e. ecclesia Petro-apostolica populo Christiano revelationis divinae veritates proponit omnes, non morum tantum sed et fidei normas, probe gnara, e dogmatibus fidei veram scaturire animorum quietem, iis solis firmum et necessarium constitui praeceptorum moralium fundamentum, horumque adeo contineri argumenta moventia, ut iis posthabitis lex omnis languescat, et efficacia careat omni. Meris itaque exhortationibus ethicis populum nostrum ad meliora dirigere, atque ad virtutem vitaeque sanctitatem formare frustra conitumur.

Pari autem cura sollicita, pari studio et diligentia cave alterum aevi nostri errorem longe lateque grassantem, quo ea tantum dogmata gregi pretiosissimo Domini sanguine redempto proponi solent, quae sola ratione humana inveniuntur, concipiuntur et declarantur. Etenim non sumus vocati et missi ab antiquis recentioribusve Philosophis, ut naturalismum disseminemus: verum vocati sumus et missi ab ipso Salvatore, et ejus Ecclesia, ut verbum revelatum atque Dei mysteria populis annuntiemus ad obtinendam salutem aeternam; prohibentes, ne aut solius rationis nunquam satisfaciens, passimque philantiae dictamina sequentis: aut solius sensualitatis, quae corporis, non spiritus lex est, turbine susdeque vertantur, cadantque in obscurum.

Hisce monitis morem gerens, charissime in Christo Frater, Ecclesiastis muneri aequae sancto ac magifico satisfacies. Dei enim, rerumque divinarum atque proximi amore accensus hac ratione sublimes et altas mentibus audientium inseres cogitationes, pietatisque homines ad

coelestia elevantis sensus excitabis; mysteria revelabis coelo delapsa, animosque piorum efformans imagines Dei, sanctae fidei dogmata confirmabis; verae sapientiae praecepta trades, et officia Deo, sibi et proximo, imprimis legitimo Principi, magni gentium Apostoli ex mente praestanda docebis; bona commendabis opera, venustam depinges virtutum dignitatem, atque deformem peccatorum turpitudinem, quo deterreas magis insontes, lucreris pervicaces; mercedis ac praemii laborum spem praebebis, libidinis metum injicies, sortem utramque, electorum quidem prosperrimam, reproborum autem miserrimam funestissimamque repraesentando; piis probisque altera manu hujus vitae salutem, altera aevi sempiterni offeres beatitudinem; gaudia humana geminabis, calamitates ac dolores lenies, rigida flectes, aspera complanabis, dura molles, horrida placabis; quin et dirae morti adimes arma, tristem vitae terminum in placidum novae sortis melioris exordium commutando, ipsamque mortis compellationem de medio tollendo. Haec autem si sancte ac religiose praestas, non modo fidelibus, sed et Tibimet ipsi optime consulis; habebis enim, quae animum sive senectute, sive morbo, sive aerumnis fractum a terrenis caducis avocant, ad coelestia dirigunt, regni Dei felicitatem docent, sedes Beatorum ostendunt, veramque Tibi Tuisque gloriam parant immortalem.

His praemissis Te jam Collegio nostro Amplissimo, Ecclesiaeque huic Metropolitanae, venerandae Matri nostrae, jungere, legitime adscribere, et solenniter desponsare non cunctabor, quam primum ea, quae ad hunc officii et dignitatis gradum capessendum sacris canonibus et statutis nostris praescripta sunt, rite praestiteris.— Dixi.

Načež kandidát klekne před kapitólnjm děkanem a skládá vyznání wjry dle předpisu sněmu Tridentského, a přísahá na všecka statuta kapitólnj. Po skončení přisaze prohlásj děkan, že zwolený gest přigat do počtu kanownjkůw, obláčj ho kanownickau kappau, podává mu prsten na znamenj zasnaubenj geho s chrámem Páně a wždy wěrnau kapitolau, a stawj na hlavu biret, na znamenj powinnosti kazatelské; a wede ho, sám pod infulj a s berlau, na mjsto genu wykázané, kde mu uděluje práwa seděti; při čemž celá kapitola stogj.

Na to zpjwá děkan chwalozpěw sw. Ambrože, a

skončj celau slawnost pontifikálnjm požehnánjm. Po tomto požehnánj konagj se teprwa hlawnj služby Božj.

Po wykonaných službách Božjch wedau dwa neymladšj kanownjci nowě uwedeného ke knjžeti arcibiskupowi, by geg předstawili; on ale žádá o požehnánj, a o rozšjřené užjwánj pontifikalij také po arcidioecesj.

Druhý den na to předstawuge mladšj kanownjk nowě uwedeného všechněm wysoce důstog. présidentům cjs. král. úradůw.

Obraz Ukřižowaného Spasitele na Pražském mostě.

Giž za starodáwna pražský most, toto mistrné djlo uměnj stawitelského, obrazem Ukřižowaného byl ozdoben. Půwodcem nábožné této ozdoby sám bohomyslný Karel IV. býti se pokládá. Obraz ten byl gen dřewěný, patřejcjo však naň křesťana, gakož obyčegně, nábožnostj zanjmal, wzbuzugje k wzywánj Toho, genž krwj swaté smławuwy drahé smjřenj naše na křjži wykonal.

Ledwa že král Wáclaw IV. na druhý swět se odebral, zbaurená luza, neobáwagje se žádného giž trestu, gala se všelikých ohawnostj páchat. Wečernjm saumrakem, na den úmrtj králowa (16 neb 17. Srpna 1419.) přeplawila se plachá sběř ta, za nedostatkem lodj, na prámjch z Nowého Města na Malau Stranu; a wybrawši Kartuziánský klášter na Augezdě, brala se, při plápolagjcjm kláštere, s krwawau kořistj, w ljtém burácenj přes most domů, a bauřenj geště nenabažená obraz ukřižowaného Spasitele do Wltawy srazila.

Tak byl na dlawý čas most této nábožné ozdoby zbawen, spolu i křesťanská duše potěšitedlného pohlednutj na swého Spasitele, u něhož za smutných dnů se modlje, wzdycháwala, a potěšenj nabywši odcházela.

Wje než půl druhého stoletj minulo, než se Staroměstská rada na tom usnesla, aby podlé obyčege katolické ejrkwe k wzbuzenj pobožného aumyslu na témž mjstě opěť křjž swatý byl postawen. Však zle se dalo i s tjmto swatým obrazem. Gak mile zimnj král, *Fridrich Falcký*, do Čech byl wyzwán, obořili se nepřátelé katolictwj na oltáře, obrazy, křjže a hrobky, tak že pod gegich kladiwy, háky a bořicjmi nástrogi swaté sjně se rozljhaly, a ořásagje se tyto obrazornšitele zděsily.

Tehdáž wyšel také královský rozkaz, aby i kříž sw. na mostě byl swržen, předkládaje gakausi chaulostiwość aneb žilnj slabost králowny Alžběty, které přý se wnitřností kormautj, když na toho nahého kaupče popatřj. *) Ale rada rozgřěna gsane giž *prwněgšjmi* urážkami, upamatowala přiwběného krále na geho zázawek, wedlé něhož we věcech týkagjejch se náboženstwj ničehož změnití se nemělo; a negen tomuto neslušnému nřjzenj se protiwila, nýbrž i stráž u kříže postawila, k uwarowanj Istiwého a násilného počjnánj.

Za osudných dnů šwedského obleženj, kdežto obywatelé, zvlášť pak akademická mládež nesmjrně důkazy udatnosti wydáwagjce, wěrnau oddanost k rakauské wládě swau a swých djtek krwj zpečetili, obraz ten nepřátelskau střelbau sražen padl i se sochau Rodičky Božj na most; socha pak sw. Jana Ewangelisty do řeky se skácela.

Slavné paměti Ferdinand III., kterýž rekowstwj obywatelům královsky odplatil, dal nowý kříž postawiti; obraz pak Spasitele w Hamburce z kowu ulit a silně pozlacen byl.

Když pak tento postawen byl, osmělil se žid (1696) weřegně Ukřižowanému se rauhati.

Aby se gemu i ostatnjm synům Israelským k obrazu tomu uctiwość wštjčila, byl od královské appellačnj rady k peněžitě pokutě odsauzen. Tato obrátila se na zhotowenj hebrejského nápisu, genž až podnes okolo kříže se spařuge. קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות i. g. Swatý, Swatý, Swatý Pán Bůh všehómjra (zástupů, gak ginj čta.)

Tento rozsudek královské appellacj zwěčňugj pod křížem položené nápisy. U prostřed: *Trisagium Christi Crucifixi Honori, ex multa in sanctam crucem blasphemi Judaei positum a Regio Tribunali Appellationum, Anno Domini MDCXCVI.*

Wprawo: Trognásobně Swatý, Swatý, Swatý ke cti Krista Ukřižowaného z pokuty proti swatému kříži rauhagjejcho se žida od slavného kralowského tribunálu appellationum založeno. Léta Páně 1696 dne 14. Zářj.

*) Anno Domini 1619. 27. Dec. emanavit ad senatum Pragensem decretum, quo jubetur statua Crucifixi in ponte erecta dejici, eo quod regina Elisabeth . . . denudati istius Balneatoris . . . praesentiam nequeat amplius tolerare. Hammerschmid Prodr. Glor. Prag. p. 599. Byla rodem Angličanka, kalwinského wyznánj.

W lewo: „*Dreimahliges Heilig, Heilig, Heilig zu Ehren Christi des Gekreuzigten, aus dem Strafgelde eines wider das heilige Kreuz schmähenden Juden, von Hochlöblichen königl. Appellations-Tribunal aufgericht, im Jahre 1696 den 14. Tag im Herbstmonat.*“

Časem wzal opět kříž ten zkázu, až geg konečně násilný a bauřliwý wjtr srazil. Napotom gest ulit kříž z kowu, a na něg obraz Spasitele i s hebrejským nápisem přibit, gakž nápis pod orlem osvědčuje: „Renovatum MDCCVII.“ Sochy matky Božj a sw. Jana podlé kříže, z olowa gsau ulity, a gako božské s nebeským snaubjee krásné wyobrazenj působj.

Wěčné swětlo n sw. kříže na mostě, gakož i každodennj obět mše swaté w kapli sw. Wáclawa w hlawnjm chrámě sw. Wjta nadal Karel Adam swobodný pán z Řičan. Tak osvědčuje následogcej nápis, kterýž Jan Fridrich hrabě z Waldšteyna, arcibiskup Pražský, na podstáwku wedlé znaku wryti dal:

Carolo Adamo Baroni de Riezian, qui perpetuum hoc lumen et sacrum perpetuum in Metropolitano sacello Divi Wenceslai fundavit, legato Bono Launowitz sedi Archiepiscopali, Joannes Fridericus Archiepiscopus Pragensis hoc monumentum posuit A. D. M.DLXXXI.

J. Černý.

Chrám Páně hrobu Božjho w Jerusalemě.

Od Wáclawa Pešiny, redaktora.

Že zpráwy o tomto swatém městě do Časopisu našeho zwlášť přináležej, přiswěďj mi ze wzácných čtenářů našich, gak daufám, každý, a každý žádostiw bude, dočjsti se zde zagjmawých wědomostj. Ma-ge před rukama popsánj Woldřicha Prefáta z Wilkownowa, od roku 1546, Haranta z Polzie, od roku 1598, a francauzského trapisty, Geramba, od r. 1831, 1832, 1833 nemel bych nedostatku w zásobách, z nichž bych gako z pokladu wynášeti mohl *nova et vetera*: mně ale samému nedostává se času, abych to učiniti mohli, scházj mi pomocnjkůw, kteřj by k práci té roku podali, a nedostává se i mjsta, gelikož gsme obmezeni na swazky 10 ti archowé. Rozmnožený počet odbjratelů gest gediné s to, každým swazkem i počet archu rozmnožiti, an dosawáde náklad wět-

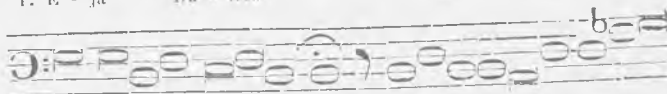
šj gest, nežli přjgem. Protož buď gen skrowný výgimek tuto mile přigat, genž záležj we zpěvjej, které pautujci s welebuými Františkány*) u swatého hrobu, po swatých mjstech zpjwagj. Z těch tedy w každém letošnjm swazku něco podáme.

I.

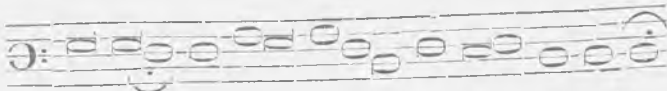
We swazku přjtomném stúgtež *hymny* zpjwani w *chrámu Božjho hrobu*. U gednoho výklenku we zdi chrámowé w kapli Rodičky Božj, (genž gest asi w tu stranu ga-ko w chrámu sw. Wjta w Praze, sakristie w kterém za hustau zelenau mřjžj s okénkem, před niž wěčná lampa hořj, založen gest kus, těj pjdj dlouhý, kameného slaupu, při němž *Kristus Pán mrskán byl*, zpjwá se následugjej *hymnus* podlé tuto wysazeného nápěwu:

1. E - ja fra - tres cha - ris si - mi. Chri - sti

mor - tis My - ste - ri - a Caenam & ve - sti-

gi - a, Se - qua - mur cor - de il - li - ti.

2. Qui poenam primi criminis
Delet vigore sanguinis;

Hunc ad columnam acriter
Caedit Pilatus pessime.

3. Cur sic, o crudelissime,
Flagellis eum percutis,
A quo vitam acceperas,
Vitam conaris rapere?

4. Cum tu Columna solvere
Tunc noluisti Dominum,
Cum te crudeles milites
Rigassent ejus sanguine?

5. Cur non fregisti illico,
Tunc te Columna impia,

Dolore Christi nimio,
Flagellis tantis languidi?

6. Jam orans fudit sanguinem,
Qui potuit sufficere:

Nam gutta hujus sanguinis
Thesaurus fuit omnium.

7. Nos ergo, qui diligimus
Hunc flagellatum Dominum,
Rogamus, ut criminibus
Suis ignoscat meritis.

8. Gloria tibi Domine
Pro tanto fuso sanguine,
Et alaparum copia.
Vultui sacro rigida. Amen.

*) Gich pater Quardian má práwo iufule, berle, a swátost birmowáj udělowati.

Antiphona.

Apprehendit Jesum Pilatus, et ad Columnam ligatum fortiter lagellavit.

V. Vere languores ipse tulit.

R. Et dolores nostros ipse portavit.

Oremus.

Adesto nobis Christe Salvator per tuam poenalem flagellationem, et per tuum stillantem, et aspersum sanguinem praetiosum: ut omnia peccata nostra deleas, nobisque tuam gratiam tribuas; ab omni periculo, et adversitate protegas, et ad vitae aeternae gaudia nos perducas. Qui vivis, et regnas cum Deo Patre.

II.

Asi 37 kroků od města slaupu, w okresu dále, (tak asi gako w Praze u sw. Wěta Nostická kaple, neb kaple sw. Anny,) gest we skále wytesaný výklenek, w kterém *Kristus Pán před svým ukřižováním držán byl*. Tu se zpěvá hymnus:

1. Qui lucem dedit patribus,
Cum illos ab his tenebris
Eduxit, et coelestibus
Ornavit donis gloriac.	5. Suffecerat jam tradere,
Cum Judas ille voluit
Denariisque vendere,
Pro tali brevi numero.
2. Qui est salvator seculi,
Ac vitam propter hominem
Morti paratus tradere,
Obscuro datur carceri.	6. Solve tu Jesu animas
A criminum contagiis,
Quae pietate corporis
Tui sacri deficiunt.
3. O dolorosa vincula,
Quae Dei patris filium
Tenetis velut pessimum,
Ut mortem detis corpori.	7. Ob peccatores talia
Tulisti in te Domine
Ut tuam lucrifaciant
Et mereantur gratiam.
4. Dimittite hunc, solvite
A Judaeorum vinculis,
Qui delictorum vincula
Solvit amore morteque.	8. Ingnosce nobis Domine,
Qui peccatorum pondere,
Gravamur hic quotidie,
Ut detur tibi gloria. Amen.

Antiphona.

Ego te eduxi de captivitate Aegypti, demerso Pharaone in mari rubro: et tu me tradisti carceri obscuro.

V. Dirupisti Domine vincula mea.

R. Tibi sacrificabo hostiam laudis.

Oremus.

Domine Jesu Christe, Angelorum decor, gaudium, et libertas animarum, qui pro redemptione mundi capi, ligari, carcerari, alapis coedi, flagellari, et conspui voluisti: fac nos quaesumus, indignos famulos tuos poenas et contumelias pro tui nominis gloria laetanter suscipere: ut ad tuae pietatis consortium mereamur feliciter pervenire. Qui vivis, et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen.

III.

O několik kroků dále, (co gest u swatého Wjta kaple hrabat Kinských, ss. Crhy a Strachoty,) gest mjesto, kde dali Kristu Pánu z hauby woctě omočené pjtí. — Zde se nezpjwá, ale dále 65 kroků od kaple *Carceris Domini*, (tak gako bych řekl u sw. Wjta kaple swatého Jana Křtitele,) kde *Krista Pána z raucha swékli, a o oděw geho metalilos*, kterýžto oděw prý se geště celi- stwý nacházj w Triern, kam ho sw. Helena, matka cjsaře Konstantina Welikého, matrona 80tiletá, z Triern rozená, přinesla. Tu se zpjwá:

1. Canamus modo canticum	Suis privatur tunicis,
Ad salvatoris gloriam,	Sicque nudus relinquitur.
Dicamusque injuriam,	7. Qui vestis volatilia,
Quam passus est ab impiis.	Diversisque coloribus:
2. A patre qui est genitus,	Ac ornat agros roseis,
A quo semperque gignitur,	Ipsē privatur vestibus.
Sed idem in essentia	8. O ! gens iniqua pessima,
Patris atque paracliti.	Quis te ditavit crimine,
3. Qui a coelorum sedibus	Ut sortem in has ponerēs
Descendit huc obediens,	Vestes, atque divideres.
In habituque hominis :	9. Hic super sacratissimas
Proprietate moriens.	Vestes miserunt milites
4. Qui coelos implet lumine,	Dantesque sortes omnibus,
Ornataque sideribus,	Ut unusquisque raperet.
Et quem adorant Angeli,	10. Hic locus est sanctissimus,
Vestitu privant milites.	Ubi David oraculum
5. Qui vitam dedit mortuis,	Completum est in sortibus,
Donatque sanctis gloriam,	De Christi sacris vestibus.
Amore motus fervido,	11. Precamur ergo cernui,
Et charitate opere.	Te creatorem saeculi,
6. Qui vinum fundit vineis,	Jam sic privatus vestibus,
Fructusque dat arboribus,	Nos indue virtutibus. Amen.

Antiphona.

Milites postquam crucifixerunt Jesum, acceperunt vestimenta sua, dantes unicuique militi partem.

V. Diviserunt sibi vestimenta mea.

R. Et super vestem meam miserunt sortem.

Oremus.

Benigne Jesu Christe, qui pro nostra redemptione, ab indignis peccatorum manibus, non solum in cruce nudus suspendi et mori voluisti, sed etiam tua sacratissima vestimenta parti et donari permisisti, concede: ut spoliati vitiis, virtutibusque adornati, tibi Deo vivo, et vero in coelesti gloria praesentari mereamur. Qui vivis, et regnas cum Deo Patre etc.

IV.

O šest kroků dále (gako u sw. Wjta Berkowská kaple, proti oltáři sw. Wjta) dogde se k velikým dwe-řjm, kde wlewo gdau široké, we skále wytesané schody, 29 stupňů magjejs; těmi se přigde do prostranné, lampami osvětlené kaple, kaple sw. Heleny nazwané. Přes ni se učinj 11 kroků a přigde se ke schodům 11 stupňů magjejm, a po nich do giné w skále wytesané kaple, u které w středu oltářjek stogj, okolo kteréhož se choditi může. Z lewé strany spatřuge se řjmsau uzavřený výstupek lampami osvětlený, *na kterém mjstě sw. Helena kříž Krista Pána s nápisem nalezla.* Tu se zpjwá hymnus :

1. Ad Crucis locum pergere
Dehemus et hanc quaerere,
Velut gesserunt martyres,
Qua meruerunt gloriam.	5. Haec illa est altissima
Scala, quam jam sanctissimus
Jacob vidit in somnio,
Per quam pergebant Angeli.
2. O crux miranda, gloriae
Scala, ad coelos elevans,
Per quam ascendit Dominus
In ea fuso sanguine.	6. O Crux sic admirabilis,
Ornata Christi sanguine,
Quae cum sanctorum agmine
Mundum illustras lumine.
3. O crux arbor dignissima,
Qua mediante animae
Ascendunt ad coelestia
Et beatorum praemia.	7. O Crux arbor dulcissima,
Quae mortis das mysterium
Christi, et nobis pretium
Donasti atque gaudium.
4. O crux scala excelsior
Cunctis altis arboribus,
Adjuva nos ab infimis
Ad coelos usque scandere.	8. O Crux ave spes unica,
Inventa hic ab Helena,
Per te sic nobis gratia
Detur, et sursum gloria ! Am.

Antiphona.

Orabat Julius dicens: Deus, Deus meus ostende mihi lignum sanctae Crucis, cumque ascendisset de loco, perrexit ad hunc locum, ubi jacebat sancta crux.

V. Hoc signum crucis erit in coelo.

R. Cum Dominus ad judicandum venerit.

Oremus.

Deus, qui hic, in praeclara salutiferae crucis inventionem, passionis tuae miracula suscitasti: concede, ut vitalis ligni pretio aeternae vitae suffragia consequamur. Qui vivis et regnas etc.

(Pokračovánj bud.)

Ecce lignum crucis etc. na veliký pátek.

Toto uctěnj swatého kříže wzalo swůg počatek w Jerusalemě při wynalezenj téhož sw. kříže skrze matku

cjsaře Konstantina Welikého, Swatau Helenu, r. 426 po Kr. P. tehdáz giž 97 let starau. (Přjbeh wynalezenj gest z breviáře známý.) — Když po náramném namáhánj, mjsto hrobu sw. a pak něco opodál, hlaub w zemi, i ty tři křížže, s hřeby, a nápis křížže nalezen, a když byla nábožná cjsařowna, plynauo w radosti, s přítomnými neywřelegi ho uctila, odeslala rychle gedem djl z křížže Krista Pána de Konstantinopole, cjsari, synu swému; druhý djl pak dala wložiti do stříbrné skřjně, a odewzdala sw. Makariusowi, tehdegšjmu biskupu Jerusalemskému, by po wšecy časy na weliký pátek lidu ukazowán a od weškerých wraucně uctěn byl. — Od toho času počalo se uctěnj sw. křížže, kde biskup, na weliký pátek před shromážděnými nábožnými skřjni tu otewřel, a gim ten předrahý pozůstatek okazowal a wolal: „*Ecce lignum crucis, in quo salus mundi pendit, venite, adoremus*“ a padna na kolena, klonil se před sw. křížžem, ljal ho, po něm weškeré duchowenstwo, a pak ostatnj lid; až tento nábožný způsob sw. cirkew do swého obřadu na weliký pátek přigala, a po celé cirkwi powědomé uctěnj sw. křížže zawedla. — (Nynj se to w Jerusalemě skrze tamnjho P. Quardiana stává.) — Od toho času zapowěděl cjsař Konstantin W. zločincu wjce ukřižowánjm utráceti.

Kapitola hlawnjho chrámu Páně sw. Wjta w Praze za času swatého Jana Nepomuckého.

Od Wáclawa Pešiny.

Uwedenj w známost wšech mužů, kteří se swatým Janem Nepomuckým w pražské kapitole byli, gisté wšem ctitelům Swatojanským nemálo bude wjtané: ano může se říci, že každý nad tjm potěšen bude dozvěděw se gimen těch, kterým osud přál s swatým patronem našjm w kanownickém spolku býti.

Wypsal gsem wědomost tuto ze wzácného rukopisu Jana Michala Warlicha z Bubny, býwalého kanceljře a archiwáře wysoce důstogné wždy wěrné kapitoly, pak děkana a generálnjho vikáře, který 1789 kustosem neb strážným chrámu Páně sw. Wjta učiněn, gak z rukopisůw wzácného kapitolnjho archiwu, gegž zcela byl uspořádal, tak též z mnoha tiskem na swětlo vydaných kněh, wšech biskupů, arcibiskupů a kanownjků, od času prwnjho

pražského biskupa *Ditmara*, r. 973, w nepřetržené poslaupnosti, až do wěku swého sestawil. Rukopis ten wede následugjej nápis: *Canon, seu cathalogus, aut album Capituli Ecclesiae primum collegiatae, demum cathedralis, postremum Metropolitanae Pragensis conscriptum Anno 1789.*

Použil pak gsem spolu také Balbinowa spisu *Vita Arnesti, Weleslawjna, Paprockého, Pešiny, Pubičky*, pak *Hammerschida, Beckowského a Schallera*, a několika rukopisů rodiny swobodných pánů Malowcůw.

Až do času Karla IV., do roku 1346 záležela kapitola pražská obyčegně gen z probošta, děkana, arcijahna, skolastika a dwau geště kanownjků. Karel IV. gi ale na 36 rozmnožil, kterj ale nikdy všickni residentnjmi nebyli, nýbrž na skutečné, neb při chrámu Páně w Praze obýwagjej, pak praebendátuj, na farách geště žigjej, na polopraebendátuj, na kanownjky cum spe obtinendae praebendae, a na čestné kanownjky bez wšj praebendy, (kterj snad s oněmi cum spe praebendae gedui a titjž byli,) se dělili.

Uwádjm poslaupnost wšech 40, příkládage i rok wstapenj gegich do kapitoly, a pak rok gich úmrtj. Ale i tu pozorowati musjme, že wšech těch 40 se swatým Janem nagednau nežilo: nýbrž, že se gich od geho wywolenj až do geho swatomučednické smrti (tedy od roku 1375 až do roku 1383, během 8mi let,) co gich z geho spolukanownjků wymřelo, a na gich mjsto zase nastapilo, 40 počjtá.

Dřjwe ale, nežli kapitolu tu uwedu, za slušné a řádné uznáwám, abych také těch trj arcibiskupů gmenowal, pod kterými swatý Jan, na kněžstwj byl wyswěcen, do kapitoly wywolen, a mučednictwjm oslawen.

Krátký žiwotopis gich gest následugjej:

1. *Arnošt z Pardubic a ze Skáry*, pokrewnj swobodných pánůw Malowců, pocházel z urozených rodiů slawné powěsti, kterým město Český Brod, a od něho s Knětickau horau, až ku Glacku mnoho statků přináleželo. Otec geho, miláček při dvoře králowském Karla IV., učiněn byl nejwyššjm ředitelem w Glacku, kterýžto, gak Balbinu uwádj, u sw. Wjta w Praze zakristii a weyš po sobě čtyři kaple na swůg náklad wystawěl, a

protož i u Cjsaře u weliké milosti stál. Kde se právě *Arnošt* narodil, newj se gisté; někteřj saudj, že u Českého Brodu w zámku Hostjně, neb na zámku Skarech bljže Hostjna, ginšj že něco dále od Brodu w zámku Chotúnském, (w kterém mjstě i swatý Prokop se narodil,) a to sice ke konci třináctého stoletj. Byltě prý zrůstu vysokého a přewelmi spanilého; mrawů wysoce wzdělaných, přeušlechtilých; ljbězný, a we všem počjnanj milostiwý. Od mladosti neywýš pobožný a zwlaštnj etitel Rodičky Božj. Prwnj liternj cwičenj měl we škole Česko-brodské. Malé latinské školy studowal w Glacku, dále u Benediktinů w Braunowě, pak vysoké školy w Praze. K wyššjmu wzdělanj odebral se do Wlach, a tam dříwe w Bononii, pak w Padui vysoké školy nawštěwował; posléze i do Řjma se odebral. Po několikráte při papežském dworu w Aviñonu, we Francouzjch se zdržuge, přigal tak lepě mrawy, že se gak u papežského dwora, tak u dwora královskeho w Praze miláčkem stal. Od Jana IV. pána z Dražie, biskupa pražského, na kněžstwj poswěcen, brzy za kanownjka zwolen. Co kazatel, byl nad mjru wýmlwný, a proto od krále i od lidu neywýš milowaný. Wj se, že před Karlem IV. kázal o těchto věcech a) „Gak Bůh dobré krále chránj, zlé pak pomstj. b) Králowstwj že Bůh rozdáwá, zase ale i také odgjmá. c) Že Bůh krále i nesnázemi zkaušj.“

Brzo byl za kapitolujho děkana wywolen, a giž r. 1343, na žádost Karla IV. u papežského dworu w Aviñonu, na biskupstwj poswěcen; rok pak na to od Urbana V. dle žádosti králowy, za prwnjho arcibiskupa Pražského gmenowán. W den swé arcibiskupské intronizacj položil s cjsařem a králem Janem Lucemburským, a synem geho markhrabjm morawským, brzy na to cjsařem řjmským a králem českým Karlem IV., základnj kámen nyněgšj nádherné stawby chrámu Páně sw. Wjta, ku kterémuž 8000 marek stříbra přispěl; pro kteréžto zásluby Karel IV. w klenutj chodby před kaplj sw. Amny, na věčnau památku znak Pardubických a Malowců, půl bjlého koně w modrém poli, powýšiti dal, a gemu nad vše, město Pějbram s 45 wesnicemi k užjwánj wykázal, kdež Arnošt hornietwj welice pozdwyhl. Držel sněm na zlepšenj práv a mrawů Duchowenstwa, dal swé kapitole pražské maudrá statuta, a kázal w 13 knihách sepsati libros erectionum všech kostelůw,

klášterůw, far a oltářůw w Čechách, které knihy na neyweyš gsau důležitě, wzácně, a před každým právem wšecku wjru magj. Děkana Cosmasa kroniku českau dal několikrátě bedliwě opsati; kterau kapitola 1783 tiskem vydala.

W Glacku založil probošstwj; gak milé kostel sw. Gilgj u Dominikánů w Praze dostawěl, obnowil na Sadské, w Jaroměři, w Rokycanech a w Glacku kláštery. W Českém Brodě, w Přibrami, w Libáni špitály pro chudé zřjdił. Na sw. Hoře, r. 1198 od Pánů Malowců ke cti Rodičky Božj wystawený kosteljček u weliký chrám Páně přestawěl. Tamnj malá zázračná socha od něho prý gest řezaná. Založil arcibiskupskau knihownu. Města swá, Český Brod, Raudnici a Teyn Horšůw zdmi obehnal. Denně 12 chudým oběd poskytoval. U Papeže wygednal, by Karel IV. za cjsaře zwolen, pak za krále českého potvrzen byl. Obdržel práwo cjsaře a krále korunowati.

Na universj, Karlem zřjzenau, přemnoho obětoval, proto pro swau osobu kanceljřem a ochráncem studij od něho zwolen a titulem knjžecj m počten byl. Pro chudé studenty platil zwlášt nj učitele, nač statek Zlatnj k bljže Prahy odkázal. Sektumrskačů z wlasti wypudil; mučidlo, (žhawým kotljčkem zkaušeti newinnost obžalowaného, což Břetislaw I. r. 1040 zawedl,) za Karla IV. zrušil. Pánwici tu we zdi kaple sw. Wáclawa dosawáde widěti gest. Pokuty na chudé obracel. Zamezil zasnanbenjm Karla IV. s Alžbětau Štětinskau hrozjey krtau wálku. R. 1338 do Litwy, na obrácenj tamnjho lidu na wjru křesťanskau, se odebral. W čas moru 1459 o lid swůg milostně pečowal a se postaral. To zpěwnj *Rorate*, které se po králowéhradecké, djlém i litoměřické a buděgowické diecesj po 500 let držj, w Praze ale před několika 150ti lety ochabowati počalo, (gež gsme ale lonského adventu w kapli sw. Wogtěcha zase obnowili,) pak i také *Salve Regina* w českém gazyku, gak Králowéhradecký biskupský kostel ge dosawáde zpjwá, Arnošt w Praze zawedl; a tak se i obljbená pjeň: „*Swatý Wáclawe, patrone české země*“ gemu připisuge; a i zpěw „*Narodil se Kristus Pán*“, pak „*Wstali gest této chwjle*“ z času geho pocházj. Sepsal krásnu pobožnost k Rodičce Božj, *Mariale* nazwanau, která se w knihowně národajho Museum za wysokau wzácnost chowá. Pod gehu rukama stal se zázrak s hlawau sw. Wáclawa. I duchem proroekým nadal ho

Hospodin. Obdržel důstojnost primasa královstwj, pak i za kardinála zvolen byl. Při wolenj *Imocence II.* za papeže, málem on by byl zvolen. O něm šlo u dwora římského přislowj: *Non habere totam Ecclesiam Dei talem Praelatum, qui conservaret legem Excelsi.* Muž plný čisté pokory, který z té samé příčiny i arcibiskupstwj složitě chtěl. Rok nato, roku věku jeho 64, když byl před dworem Karla IV. překrásné německé kázanj držel, zimnicj zachwácen, w Raudnici, w zámku swém, w powěsti muže swatého zemřel, a dle poslednj wůle své w Glacku pochován byl; wysoce slawně wedeného arcibiskupstwj 21 let počjtage. W kšaftu geště 1000 marek stř. na kostel odporučil. Slawný Balbin tento hrobnj nápis mu napsal:

*Marie devOtissimus venerabilis Arnestus,
Primus Archiepiscopus PRagensis Ecclesiae,
Summus Caroli Quarti Minister,
Primus Bohemiae, Princeps, Cardinalis,
Summi Pontificatus Romae Candidatus.
Omnibus intulit nomina MORTIS habet.
Anno Domini 1364 ultima mensis Junii mortuus est.*

Tento muž Božj sw. Jana Nepomuckého na kněžstwj posvětil.

II. Jan Očko, swobodny pán *z Wlasjma*, byl Cjsařem Karlem IV. zvolený nástupce Arnoštůw. Pán učený, mandrý, opatrný, horliwý, wysoce vzdělaný, nábožný i dobročinný.

Karel IV. wzal *Jana* co ginocha k sobě za průwodějho na cestowanj swá; gmenowal ho swým tagemnjkem a rádcem. Z děkana pak a probosta u Wšech Swatých w Praze byl r. 1353 od *Arnošta* za biskupa olomauckého posvěcen, při tom od Karla IV. z olomauckých biskupů prwnj, hrabětem české kaple u Wšech Swatých gmenován; gsa spolukanownjkem Wratislawským. Po smrti Arnoštowě wywolila ho kapitola pražská 1364 gednohlasně za nástupce jeho w arcibiskupstwj; načež od Urbana V. r. 1378 za kardinála zvolen, a nad biskupstwjmi, Pražským, Olomauckým, Litomyšlským, Bamberským, Rezenským a Mjzenským, právem pro nástupnjky ustawičným, papežským wyslancem ustanowen; při čemž od Urbana V. skrze ruce Karla IV. pozlacený stříbrný kříž, gaký se před arcibiskupem nosj, obdržel.

Kapli sw. Erharda a Otilie, proti hrobu sw. *Jana*,

nynj také *Swatojanskau* nazwanau, gestě jako biskup olomaucký na swůg náklad wystawěti dal; kamž aby po smrti swé uložen byl, ustanowil.

Byl weliký ctitel swatého Wáclawa, kterému ke cti we Slezku a Mjšni zvláštnj pobožnost festi dupliceis wymohl a zawedl. W čas moru r. 1369 okázal se oweč-kám arcidioecesi swé býti prawým otcem. Od něho pocházj w metropolitnjm kostele, po každý den o 7mé hodině, ke cti Rodičky Božj zpjwaná mše swatá *Matura* nazwaná. Na Hradčanech, u sw. Antonjna, pro churawé kněžj špitál, takž i druhý u Alžbětinek pod Wyšehradem pro chudé založil. Wyswětil r. 1365 oltár sw. Wjta, též i r. 1365 kostel karšteynský. Wymohl kapitole užjwati inful bjlých, a pak arcibiskupowi, by po celé dioecesi, wždy dva kanownjci w infuljch assistowali. Zemřel gsa 77 let stár, r. 1380, w powěsti blahoslaweného, a w kapli od něho wystawěné, w nákladné mramorowé hrobce pochowán.

Za něho sw. Jan Nepomucký za kanownjka zwolen.

III. *Jan z Genzenšteynu*, třetj arcibiskup pražský, byl od Wáclawa IV. (gsa biskup Mjšenský,) r. 1379 zwolen, a od Urbana VI potvrzen. Byl pán nábožný, štědrý, w powolánj swém horliwý, práw ejrkwe, práw swých a duchowenstwa bedliwý; a že gich proti Wáclawu IV. statečně hágil, proto od něho w nenáwist wzat a pronásledowán, ano i ukrutně zlaupen a zteyrán byl. Mimo tělesné trýzněnj, poškozenj swé na 560,000 zl. na str. počítal. Pro obhágenj práw a zlepšenj mrawů duchowenstwa, r. 1381, 1384 a 1392 ejrkewnj sněm držel. Dostawěný kostel sw. Wjta r. 1385 wyswětil, při které slawnosti 600 chudých obědem občerstwil. Nemoha ukrutenstwj Wáclawowa snesti, od něho giž několikráte z Prahy wypovězen byw, do Supj hory se utekl, pak i 1394 do Řjma se odebral, tam autořiště, zastánj a ulehčenj hledage. — Nemoha ale, i po nawrácenj swém, nátiskůw wjce sněsti, poděkowal se, po 17 letech (k prospěchu sestřence Wolframa ze Skworce, děkana u sw. Apolináře w Praze, býwalého kancljře Jana z Hořelice) z arcibiskupstwj, a zase do Řjma se odebral, od Benedikta IX. titul patriarchy Alexandrinského obdržew, kdež r. 1400 u weliké chudobě zemřel.

Za něho sw. Jan Nepomucký mučen, a utopen byl.

Nynj následuge kapitola nebolíž saudruzi w kanownictwju se sw. Janem Nepomuckým.

1. Probošt. *Petr z Janowic*, (auřednjk arcibiskupského kanceláře, r. 1358 kanownjkem učiněn, 1379 za probosta zwolen, 1397 zemřel.
2. Děkan. *Přibyslaw z Pořesina*, syn Markwarda, maršálka Wáclawa IV., 1380 zwolen, 1386 děkanstwju se odřekl.
3. Arcijahen. *Pawel z Janowic*, Doktor, žil od roku 1378 do 1384.
4. Skolastik. *Woglěch Rankonis z Emičiny*, studowal na vysokých školách w Paříži, tam Doktorem pjsma učiněn, muž wysoce učený a kazatel wýborný, od Karla IV. wážený. Mnoho kněh sepsal, gež klášteru břewnowskému darowal. Užjwal prehendu Wysočanskau a Nedwězy u Prahy. Žil w kapitole od r. 1378 do 1388.
5. Kanownjci. *Přibyslaw*, býwalý arcijahen w Hořowicich, od r. 1343 do 1387.
6. — *Beneš Krbice z Weitmile*, arcijahen Žatecký od r. 1355. Dohlžitel při stawěnj nynějšjho kostela sw. Wjta. Muž wysoce vzdělaný, spisowatel znamenitý, w auřadě swém horliwý. Žil w kapitole od r. 1340 do 1384; lež před kaplj sw. Wáclawa.
7. — *Machek z Mutiny*, doktor, arcijahen litoměřický, od r. 1378 — 1384.
8. — *Ondřej Kottjk*, od r. 1376 dohlžitel nad stawěnjm kostela, pak viceděkan od r. 1379 do 1386.
9. — *Ulrich ze Sulzbachu*, doktor, děkan u Wšech Swatých, od r. 1378 do 1348.
10. — *Wjt z Černěic*, dktr., arcijahen Bělinský, od r. 1378 do 1383.
11. — *Fridmann z Usk*, dktr. swob. um. a bakalár; arcijahen Bělinský, kanownjk u Wšech Swatých a u sw. Christofora Týnského. Žil w kapitole od r. 1378 do 1389.
12. — *Jan* urozený z *Geřan*, bakalár, farář w Mašowě. 1378 do 1389.
13. — *Wáclaw z Rudec*, bakalár, arcijahen Rezenský, arcijahen Boleslawský, děkan u sw. Apolináře, kustos, dohlžitel při stawěnj kostela sw. Wjta, po arcibiskupu Zbynkowi administrátor arcibiskupstwju od r. 1379 do 1389.
14. — *Beneš z Chobolic*, od r. 1374 do 1384.
15. — *Wáclaw z Morawec*, farář z Benešowa, od r. 1378 do 1389.
16. — *Heřman z Merowa*, ginák z *Ugezdce*, farář z Hnstopěče u Mikulowa na Morawě, od r. 1380 do 1389.
17. — *Oldřich Hložek z Hložowa*, kaplan a pruwoděj Wáclawa IV., farář Srbský w Praze, od r. 1379 do 1388.
18. — *Jan*, arcijahen Hradický, od r. 1380 do 1384.
19. — *Mikuláš*, farář z Wrbčan, altarisista u sw. Anny od r. 1380 do 1383.

20. — *Mikuláš*, farář u sw. Wogtěcha w Podskalji, od r. 1380 do 1384.
21. — *Wogtěch z Otaslawic*, kanownjk Olomaucký, od r. 1380 do 1384.
22. — *Kuneš z Třebowle*, doktor, 1364 kanownjkem učiněn, pak Custosem, a Generálnjm vikářem, od r. 1380 do 1395.
23. — *Hawel*, neb *Haško z Kněžic*, farář z Choděgie, děkan u sw. Apolináře, 1380 do 1388.
24. — *Jan Wáclaw*, z Prahy, bakalář, a doktor swob. uměnj. Žil w kapitole od r. 1380 do 1389.
25. — *Oldřich Medek*, farář z Augezda w arcidioecesj, od r. 1381 do 1389.
26. — *Jan Hasil z Nepomuku*, doktor cjrkwnejch práv. 1375 za kanownjka zvolen, 1381, 24. Máge přišel do porej. Akta kapitolnjho archiwu uwáděgj ho čtyřikráte. 4. Máge, na sw. Gottharda, we swatwečer před na nebe wstaupenjm Páně, r. 1383, od Wáclawa IV. pro mlčeliwost zpowědnickau s mostu do Wltawy shozen a utopen.
27. — *Wjtek z Černčic*, probošt u sw. Gilgj w Praze, od r. 1381 do 1389.
28. — *Martin Fridolin*, z Olomauce, od r. 1381 do 1387.
29. — *Martin Bor*, Špaňhel nazwaný, od r. 1381 do 1389.
30. — *Petr z Wserob*, dktr. swob. uměnj, arcijahen Hořowický, spolu kanownjk Wratislawský, Olomaucký a Wysehradský, od r. 1381 do 1408.
31. — *Berthold z Homole*, farář z Hlohowa w arcidioecesj, od r. 1382 do 1389.
32. — *Mikuláš Collecta*, od r. 1382 do 1387.
33. — *Ondřej z Usk*, farář z Čáslawi, od r. 1383 do 1389.
34. — *Wáclaw*, probošt od sw. Kristofora w Týně, od r. 1383 do 1387.
35. — *Matěj*, dktr. probošt Olomaucký od r. 1382 do 1386.
36. — *Mikuláš*, ginák *Jenko*, z Nowého Kolina, viceděkan 1382 do 1387.
37. — *Kuneš z Witic*, byl w kapitole 1383.
38. — *Wáclaw z Knoblochu*, probošt Mjšenský, od r. 1383 do 1389.
39. — *Wolfram z Prahy*, byl w kapitole r. 1383.
40. — *Wogtěch* zwaný *Hering*, byl w kapitole od r. 1383 do 1384.

Wjce se o poslednjch newj.

Na chodbě kostela, kolkolem, nacházegj se poprsnj wypuklá wyobrazenj, gak zde uwedených třj arcibiskupů, tak též i kanownjků, kteří při stawěnj kostela autrad dohljženj zastávali.

K Dědictwí sw. Jana Nepomuckého přistoupili :

W měsčich Listopadu a Prosinci 1837. P. T. P. a p.	zlatý	trýda	wýt. d. pod.
Jan Johánek, far. w Radešicích, Buděg. dioeces.	10	III	1
Wáclaw Štule, arcibiskupský alumn. w 3. roce.	10	III	1
Karel Buljk, wrchno. pjsař w Němč. Bud. dioec.	10	III	1
Matauš Kregčj, poklas. w Němč. Bud. dioecesj.	10	III	1
Škola města Hořic, p. Aloysem Hanlem Děkan.	20	III	1
Jos. Hřebačka, koop. w Krasensku, Brněnské die.	10	III	1
Frant. Maljk, farář w Gilowě, Buděg. dioecesj.	10	III	1
Tadiáš Scheller, kaplan w Buděgovicích.	10	III	1
Frant. Hanke, chalup. w Rochowě, w Litn. dioec.	10	III	1
Martin Pitro a Rozalie manž. kupec w Radmou.	10	III	1
Frant. Nausch, školnj učitel w Getišowě.	10	III	1
Maria Kom, roz. Natalie, měšťanka w Praze.	10	III	1
Matěg Günner, měšťan a woskář w Gjdině.	10	III	1
Jan Gruss, kaplan w Peruci, w arcidioecesj.	10	III	1
Jan Záweský, kap. w Charwatci, w též.	10	III	1
Matěg Srb, kaplan we Wraném w též.	10	III	1
Tomáš Zrzawý, kaplan w Nedvědicích.	10	III	1
Škola w Nedvědicích, w Brněnské diécēsj.	20	III	1
Jan Křeček, bohoslawec w Králowě Hradci.	10	III	1
Frant. Budešinský, far. w Těchonic. Bud. dioec.	10	III	1
Wšeho .	220	20	20
Z prwněgšjch 10ti měsčů.	1323	100	114
Celý přjrostek w roce 1837 .	1543	120	134

Na tento přjspěwek s přjloženým strženjm za wypro-
dané knihy, vydalo se tiskem :

Náboženstwj w rozmluwách, od Wrány, po 24 kr. 4000 wýtisk.
Rodina Bohowěrných, od Pohořelého, po 30 — 4000 —
Swatodennj pořádek, od Kamarýta, po 5 — 4000 —

P ř i p o m e n u t j .

Wšech p. p. spoluaudůw Dědictwí Swato-Janského žádáme, by 16ho Máge t. r., statut ústawu našeho paměťliwi gsauce, *duchownj* w oběti mše swaté, *swětšj* w modlitbách swých, na blaho panugčejho domu Rakau-
ského, na milost Božj pro všecky žiwé audy, a na spa-
senj všech giž w Pánu zemřelých spoluaudů wraucně
pamatovali; což též redaktor sám o 6té hodině rannj,
při hrobu swatého Jana Nepomuckého wraucně učinj.

Žádáme, by dle možnosti oni páni spoluaudowé,
kterj Časopis držj, těm, kterj ho nedržj, laskawě při-
pomenutj toto sdělití sobě neztžjili.

*Platj-li důwod wážený z přistapenj k gisté
wjře, kde gest silněgšj?*

Že w těchto poslednjch letech mezi ginými i některj z katolických kněžj zapřeli wjru swau, a stali se nekatoljky, nese katolická strana bolestným srdcem, pro pohoršenj, kteréž tjm wzniklo mezi prawowěřejm lidem; ti ale, k nimž se odpadlei tito pouchýlili, radugj se gako z něgakého wjtězstwj nade swatau cjrkwj Páně. Že se ale radugj, to gest wěc docela přirozenā, neboť se i my radugeme, když buď Israelita poznal Spasitele swého Krista Ježjše, buď Mahomedān se odřekl bludu swého, buď nekatoljk do lůna swaté Cjrkwe se nawrátíl. Genom ten gest rozdjl mezi námi a stranau nekatolickau, že se my radugeme proto, že *nowě obrácený* zjškā, bude-li swědomitě žiw podlé wjry, kterauž přigal a wyznal: strana pak nekatolická, dobře-li rozumjme gegjmu počjnanj, že se raduge proto, gako by *sama* nowým proselitau byla čehos zjškala. Zjškala-li čeho, přegeme gj nepřjmným srdcem, wědauce, že gsme ziskem gegjm ničeho neztratili. Trpj-li ale ona kdy gakan ztrátu nawrácenjm audůw swých do lůna Cjrkwe katolické, neradugeme se z žalosti gegj, wědauce, že gsme tjm ničehož nezjškali; zjškaltě toliko, kterýž se nawrátíl, a protož genom z duchownjho zisku *geho* se radugeme. Tolik aspoň gisto a bezpečno, že pauhým toliko přistupowánjm k wjře a odstupowánjm od nj, buď si sebe četněgšjm a častěgšjm, prawost gedné a neprawost giné wjry ani w tom neymenšjm nemůže býti dokázána. Dalo by se tjm co dokázati, kdyby we všech gednotliwých přjpadnostech patrno bylo, že proselita z žádného přinucenj, z žádných časných prospěchůw, z žádných giných nešljčných úmyslůw, nébrž gediné z úplného přeswědčenj o prawdě, wjru, w kteréž se zrodil, opauštj, a ginau přigjmā. Wšak wygma přinucenj, kteréž také někdy skryto býti může, komu gest powědom proselitůw úmysl, leč tomu, kterýž ledwj a srdce lidské skanmā? Nikdo neřekne o sobě, že z nečistých a nehezkyých aumyslůw wjru swau opauštj, a kdo se w přetwařowánj znā, lehko podwede a oklame giného člowěka. A protož nezapjráme, že se mnohý katoljkem stal, poněwadž tjm gistých prospěchůw dogjti obmcyšlel, což pozděgi teprwa na gewo přišlo; následowně stegným právem dokládati můžeme, že se nestali všickni protestanty z prawého přeswědčenj.

Wšak Cjrkew katolická může si dáti před Bohem i před světem to svědectwí, že nikoho nepřigala do počtu věřících, kterýž buď neslýšený swůg aumysl sám dal na gewo, neb o kom důwodně pochybowala, že upřímným a bezelstným srdcem k nj přicházej. Zdaž i protestanti se tak zachowáwagj w přigjmanj swých proselitůw, newjme, aniž toho přjliš gsme žádostiwi. Neboť gestliže z *upřímného* gednánj gegich nám žádná škoda nepocházej, tjm méně z *neupřímného*. Kdyby se tedy i množil počet uběhlcůw, a na gegich mjsto se nikdo newracel do lůna swaté Cjrkwe našj (ač nás každoročnj zkušenost přede o giném přesvědčuje)*): nikdy přede nebudeme pochybowati o prawosti wjry swé, aniž se budeme báti, že snad kdy klesne katolická Cjrkew, wzdělaná gsaucej na pewné skále, tak že ani pekelné brány gj nepřemohau : aniž se rozlaučjme s tau naděgj, že Pán Ježíš, dobrý pastýř i tyto owce, kteréž z tohoto owčince negsau, časem swým do něho přiwede, o že i oni slyšeti budau hlas gehu, a že bude gedn owčinec a gedn pastýř.

Že ale tento nebeský pastýř skutečně gest při swém stádu, a že čas od času z oněch giných owce wždycky něgakau přiwádj do owčince swého, toho gest swědkem každoročnj zkušenost ; a že mezi těmito do Cjrkwe katolické nawracenými též mnozj gsau, kteréž si wywolil Kristus Ježíš, kterjžby na způsob sw. Pawla nosili gména gehu před pohany a *králi* a syny Israelskými, a tak se negenom starali o spasenj dušj swých, nébrž i znamenité zásluhy sobě získali o sw. Cjrkew : widjme na mnohých slawných a duchem prawé maudrosti oswycených mužjch, kterjž se katoljky stali, a toho, kterýž ge obrátil, welebíme, Ježíše Krista.

Ostatně ať wšecko giné pustjme stranau : stane-li se katolický kněz protestantem, anebo nekatolický učitel wjry katoljkem, a docela i knězem : o kom se wětšjm právem řjci může : „Každý, kdož *opustj* dům neb bratry, neb sestry, neb otec, neb matku, neb *manželku*, neb syny, neb pole pro gméno mé, stokrát wjee wezme, a životem wěčným wladnauti bude,“ Mat. 19, 29. a „Chce-li kdo přigjti za mnau, zapřiž sebe sám, a wezmi kříž swůg a následug mne,“ Mat. 16, 24. — nechat každý sám nestranně saudj.

*) Viz přiloženau tabeli.

Co ale pohnulo ty kněze, kteříž wystaupili kdy z katolické Cjrkwe, zapřeli wju swau před swětem, o gegjžo prawosti nemohli býti nepřesvědčeni, a stali se nepřátely matky swé, kteráž go porodila, a pěstowala upřjmnau láskau, co ge pohnulo k takowé newěrnosti a zradě, nechceme wyšeřowati, poněwadž by se mohlo řjci o nás, bybychom toliko prawdu powjdali, že gim křiwdu řinjme; však Pán gednau přiwede na gewo wšecku myšlenj, a zgewj rady srdce; a w něho swau důwěru skládáme. — Kdyby se však někdo na tyto odštěpence odwoláwal, a z newěrnosti gegich na nepodstatnost katolického náboženstwj zawjratl chtěl: toho stegným důwodem o giném přesvědčjme, uwodjce gemu neyslawněgšj muže protestantské, kteříž se nawrátili do lůna Cjrkwe Kristowy. Ať porowná gich množstwj, gegich wzdělanost a bezauhonný žiwot, kterýmž slynuli před swým obráćenjm i po obráćenj, s počtem a slowůtnostj oněch newěrných katolických kněžj, a napotom nechť sprawedliwě sandj.

Berauce však toliko ohled na kněze katolické, kteříž se stali nekatoljky, uwedeme naproti tomu gen kazatele, pastory a duchownj správce wyznánj nekatolického, a to gen ty neyznamenitěgšj, kteříž se do lůna Cjrkwe katolické nawrátili, ostatnjch mlčenjm zde pomjgegje. — Gsaut tedy:

Gjřj Wicelius, kazatel w Němcjch, nawrátíl se roku 1531.

Dr. Jan Krotus, professor východnjch gazykůw a rektor w Erfurtu, mnoholetý přjtel samého Luthera, nawrátíl se r. 1531.

Wjt Ammerbach, professor bohoslowj w Ingolstatu, nawrátíl se mezi rokem 1533 a 1540.

Štěpán Agrikola, lutheranský kazatel w Naumburku; w těchže letech.

Theobald Thamer, professor bohoslowj a luth. pastor w Marburku, nawr. se 1549.

Bedřich Stafylus, neyslawněgšj professor bohoslowj w Králowci, nawr. se 1553.

Dr. Martin Eisengrün, vicekanceljř university Ingolstadské, r. 1560.

Stanislaw Ořechowskyj, polský historik a bohomluwec, neywěborněgšj kazatel swého wěku, nawr. se 1561.

Jacques David du Perron, geden z neyslawněgšjch doktorůw protestantských, roku 1578. Stal se pozděgi biskupem a kardinálem we Francii.

Richard Stanjhurst, írský bohoslowec, historik, filosof, filolog, kazatel, básnjk a spisowatel, r. 1578.

Edward Kampion, anglický jáhen, doktor w bohoslowj, r. 1578.

Jan Nikolls z Walissu, kazatel protest. r. 1582.

Timoteus Laubenberger, lutheranský kazatel w Rentlinu, r. 1583.

William Rainolds neb *Gifford*, luth. pastor, důkladný filosof a disputator, 1590.

Jan Zehendner, dworský kazatel w Markrabstwj bádenském r. 1591.

- Jan Herrmann*, kazatel w Antwerpě, rok. 1591.
Petr Viktor Palma-Cayet, 70 letý kalwinský kazatel a přítomnosti university Pařížské, rok. 1595.
Viktor a Petr Le Noir, bratři a kalwinští kazatelové 1596.
Arnaut z Genfu, kazatel kalwinský, rok. 1600.
Štěpán Foverque, kazatel kalwinský, rok. 1601.
Téhož času Dolet a Ocala, rovněž kazat. kalw.
Jan Plantavit de la Pause, kazat. kalw. rok. 1604.
Gňř Stribl, luth. kazat. ve Wirtenbersku s celou rodinou r. 1611.
Jeremiáš Ferrier, kalw. kaz. a prof. bohosl. w Nismesu r. 1615.
Filip Caesar, kalw. kazat. u dworu wévody Jana Adolfa z Holstein-Gottorpu, rok. 1614.
Juda Thal. Hüffner, menonitický kazatel, rok. 1614.
Marocha de Pras, kalwinský kazatel, rok. 1618 w Rouenu.
Tobiáš Mataus, anglický arcibiskup w Yorku, okolo téhož času.
Petr Bertius, prof. filos. a rektor kollegium theol. w Leydenu r. 1629.
J. Petit z Genfu, *Mikuláš Vignier z Blois*, *J. Cotelier z Nismesu*, kalwinští kazatelové, rok. 1628.
Mauric Gudenus, luth. superintendent, a kazat. w Abterodu, r. 1630.
Bartoloměj Nigrinus, kalw. kazat. w Dansku.
Jakob Shirley, kazat. angl. w Londýně.
Dawid Martin, 70 letý kalw. kazat. w Bearnu, rok. 1639.
 Okolo roku 1640 *Simon Krozel*, *Jan Chalier*, *Josef Rudolphe*,
Wiljm Gasteron, *Gaudenc Paganinus*, kalwinští kazatelové.
Theofil Brachet de Milletière, starší gednoty kalwinské w Paříži, rok. 1646.
Jan Arnold Corvin, luth. kazat. w Amsterdamě, roku 1649.
 Mezi rokem 1650 a 1660 dweř kazatelůw, djelem lutheránských, djelem kalwinských, djelem anglickánských k Cjrkwi katol. se nawrátilo.
 W následujících desíti letech bylo gich šest.
 Mezi rokem 1670 a 1680 z pěti giných paměti neyhodněgš gest
Tannequil le Peire, kterýž gsa 30 let kazatelem protestantským, konečně wyznánj wjry učinil.
 *) Mezi rokem 1680 a 1690 přistoupilo 18 nekatolických kazatelůw k Cjrkwi katolické.
 Mezi rokem 1690 a 1700 bylo gich sedm
 — — 1700 a 1710 byli dwa.
 — — 1710 a 1720 byli opět dwa.
 — — 1720 a 1630 byli čtyři.
 — — 1740 a 1750 byli tři.
 — — 1770 a 1780 byli čtyři.
 — — 1780 a 1790 byli tři.
 Před koncem 18. stoletj padá geště nawrácenj se luther. superintendenta z Heerdu, a kazatelůw *Junkurta* a *Engelse*.
 Mezi rokem 1810 a 1820 byli tři.
 — — 1820 a 1830 bylo gich šest.
 Od roku 1830 až do 1837 bylo gich šest.

*) Bychom neobtěžowali čtenáře paulými gmény, odwoláwme se na „Chronologisches Verzeichniss der denkwürdigsten Bekehrungen vom Protestantismus zur kuth. Kirche v. D. J. V. Honighausen, Aschaffenburg 1837.

Za tři sta a sedm let nawrátilo se tedy 123 kazatelů a učitelů bohoslovných do lůna Cjrkwe katolické, nepočítaje tisíce jiných, kteříž gegich příkladu následovali. Paměti hodno, že mnozí z těchto nekato-lických učitelů po swém nawrácení veřejně před celým světem aumysl a pohnůtku swau we zvláštních spisech oznámili a osprawednili, mnozí i do tuhých řeholj wstaupili, a z těch ze všech ani jeden se nestal opět nekatoľjkem; kdežto mnozí z oněch katolických kněžj, kteříž odpadli, když se nabažili swobody nedowolené, u neywětšjím srdce skormaucenj a s ljtostí přebolestnau opět se nawrátil, od sebe sám přjsné pokánj konal, a co žiw řjkal, že zkusil na sobě sám, že nemůže mjtí Boha za swého Otce, kdo nepowažuge sw. Cjrkew za swau matku. Zdaž ale ti, genž se nenawrátili, úplně spokogeni byli po celý čas swého žiwota a šťastni, musj teprwa býti dokázáno.

Hawránek.

P a m á t n o s t.

Lutherowi potomci.

Mezi zprávami Altonaiského Adreskomptoiru čteme 5. Listop. pod nápisem: „Lutherowi potomci“ toto: „Mj-
njmet tjnto nápisem praprawňuky Lutherowi, gichž Josef Karel Luther, w Erfurtu 11. Listop. 1792 rozený, do lůna řjmské katolické cjrkwe se nawrátil, a s rodinau swau w Čechách — w kterém kragi a mjestě? — trpkau nauzi třel. Děti geho našly se w zařazené sjni rodičowského bytu co w něgakém hnždě stěsněné. Za nalezenj těchto potomků Lutherových gest skaumánj pana Reinthalera, předstaweného ústawu Martinského w Erfurtě, založeného w Augustínském kláštěre ku památce Luthrowě co děkowati, gehožto zamilowanau myšlénkau to býwalo, aby chudobný kterýs prut Luthrůw, tutěž odpočinutj naleznauti, tu radost na slowu Božjm mjtí, a starožitné tyto klášternj zdi gen w tom úmyslu opustiti mohl, aby gako geho předeck, co powolaný služebnjk Kristůw, Ewangelium zwěstowal. Tak se dostalo giž 6. Kwětna 1830. we 325 letech po swém welkém pradědu, neystaršj z těchto dětj, Antonjn, nar. w Lednu 1821 do onoho kláštera w Erfurtě. Laskawým pěstowánjm důstogného předstaweného, zmocnil se w běhu

těchto pěti let na těle i na duši, a byw w slovu Božím podle učenj Luthrowa důkladně wycwičen, skládal o poslednjch welkonocjch wyznánj ewangelické wjry. Nemage ale žádného zdaru k wědecké zábawě — a byl přeco důkladně wyučen; — za to ale neobyčejnau obratnost w rukách, už se nynj s chutj truhlárstwj. Mezi tjm se po smrti otce, 26. Řjgna 1834 ndalé, na prosbu matky w nejwěšj hjdě zůstawené, také ostatnj čtyry dítky, a sice dwjčata Marie a Anna, nar. 1819., Jan Luther, nar. 1826., a Theresia, nar. 1831., na ústaw Martinský přigaly, w čemž se předstawený Reinthaler w pomoc Boží a křesťanskau lásku swých kraganů spolehal. Neystaršj dwě dítky, genž přišedše do ústawu malo řjsti a docela nic psáti neuměly, pěstugj se k stawu služebnému; mladši bratr Jan gewj schopnostj wjee, a hodj se snad k studijm; nejmladšj však děcko, Theresie, nenj gešř k učenj dospělé. Gakožto o zvláštnj okolnosti činj se i ta zmjuka, gakuže prý podobnost tyto w dewatém kolenně z heder Lutherowých pocházejcej děti s obrazem geho od Kranicha malowaným majj, tak že zvlášť z te strany ode všech znatelů za cos pamětného se poklada. K tomuto žiwému pomjku Luthera se až potud přjspěwky toliko z Frankfurtu na Mohaně a z Lipska sešly.“

Podáwagjce tuto zpráwu, od slova k slovu wřtaženau, zdržugeme se každé giné přjسادy, aby čtenárstwo o celé ndalosti samo wolně přemýšleti mohlo.

Sláma.

Drobnůstky z žiwota pastýrského.

Od

Dr. Mjchala Schönbecka,
professora pastorálky w Buděgowicjch.

Divné cesty prozřetelnosti božské.

Krwawá bitwa u města Lützen swedena byla, gak wůbec známo, na začátku měsjece Máge r. 1813., po kteréž přjměřj mezi tehdegšjm francanzským cjsařem a spogenými mocnáři učiněno bylo, kteréžto doby pon-žiwše mnozj wlastj wogáci, a následugjce přjklad kráte neapolského Mürata, wogsko Napoleonowo tagně opaušřřili a do wlasti své se wraceli. Stalo se, že 22. Máge

r. 1813., třj takowj wogáci, od našeho sprostého lidu tehdáž Taliáni nazwanj, až skoro na pomezj české k straně rakauské do lesa bljže městečka K. w buděgowickém kragi se dostali, a chtějce zde sobě za polednjho wedra odporinanti, položili se do hauštj. Potom wyprawowali sobě přjhody swého předešlého žiwota, těšjce se wespolek na budaucj swé domů se nawrácenj. Geden z nich, gménem Jean Ouberteau, 21 let stár, rodič z města *Ierée* w Sawoysku, wyprawuge swým spoludruhům, že dauřá s dvěma ludory, gež má w spodkách zašité, domů se dostat. Otom zwěděwše onino dwa, brzo magjce příležitost, umluwili se dotčeného Jana zavražditi a sobě penjze geho osobiti. Takt se i stalo; neboť geden z nich geg ze wšj sjly w lebku udeřil, druhý pak gemu kapesnjm nožjkem krk podřjznauti usilowal. Jean se bránil, a uchopiw nožjk rukau, byl do nj poraněn; poněwadž ale prwnj wrah neustále holj do hlavy mlátil, zůstal ubohý Jean brzo polomrtew a bez sebe, nač geg druhý geště nebezpečně w hrdlo ranil. Potom olaupeného hlaub do hauštj zawlékli a prehli, kdež on asi tři hodiny nic o sobě newěda ležel, a nepochybně by i byl zahynul, kdyby prozřetedlnost Božská prostředkem nerozumného twora, totiž, skrze slepici, geg ze stawu toho žalostného nebyla wytrhla.

Gistá dēwečka z bljzkého panského dwora wracugjcej se z K., nesla w nůši kwočnu, kterážto po celý čas pokogně w nůši se chowala, až po to mjsto, kde nedaleko w hauštj raněný Jan ležel. Zde nagednau ale z nůše vyskočila, a do hauštj utjkala; dēwečka chtějce gi chytiti, běžj za nj, až právě k samému tomu mjstu, kde raněný wogák w krwi ležel, ač geště sebau hýbal. Ustrašená dēwečka zpět do bljzké wesnice P. pospjchá, a co widěla, wyprawuge. Obywatelé spěchagj do lesa — a rychtář k wrechnostenskému úřadu do M., aby oznámil, co se stalo. Spisowatel těchto řádkůw, byw právě u wrechnostenského úředajka, a uslyšew o tom, co se bylo přihodilo, bez meškánj s ranhogičem do lesa se odebral, wezma s sebau Neyswětěgšj swátost, by, potřeba-li by se toho widěla a možnost, i duchownjm způsobem ku pomoci přispěl.

Přišedše my oba giž za sanmraku do lesa, widěli gsme, že přítomnj wesničané bljzko raněného weliký ohen udělali a geg oděwem přikryli, čekagjce, až by wrechnostenská komissj přišla, a gak by se dále z po-

ručenj s tjm člověkem naložiti mělo, kterýžto giž něco k sobě přicházeti počnal. Spisowatel přibljziw se k Janowi, ptá se ho : „Přjtelj, mluwjte po wlasku neb po francauzsku? *J.* Obogj; ale raděgi po francauzsku. *Sp.* Gste katoljkem? *J.* Gsem. — *Sp.* Gak gste sem do tohoto lesa — a k těm ranám přišel? *J.* Dwa kamarádi mne chtěli zavražditi, ranili mne a polomrtvého sem do hauštj zawlekli. — *Sp.* Wjte-li pak, gakým podiw-ným způsobem gste byl nalezen? *J.* To newjm. — *Sp.* Božská prozřetedlnost přelaskawě nad wami bděla, a to tak zřjčila, že gste skrze slepici nalezen byl. Tjm božským řjenjm se tedy též stalo, že gsem gá, kaplan z K., sem přišel, abych wám negenom sw. swátostmi poslaužil — ale i lékaře s sebau přiwedl, aby on rány waše skaumal, a o hogenj se staral. — Nuže žádáte-li přede wšjm sw. swátostmi zaopatřen býti, drjwe než se do blizké wesnice odeběřeme, a pan lékař vše k wašemu tam donešenj zřjdi? *J.* Za to snažně prosjm.

Na to Spisowatel raněného wyzpowjdal, gemu swátost Oltárnj per modum viatici podal, a též Poslednj pomazánj udělil. Zatjm dal p. lékař prostá nosidla připrawiti, na která útrpné sedlky swé swrchnj sukně prostřely, na ně Jana položili a prikryli, a pak geg sedláci do wesnice P. w průvodu mém, lékaře a mnohých giných sausedůw, donesli.

W domě rychtářowě na to lékař rány ohledal, wymyl a obložil. Zatjm se Spisowatel raněného na všechno tázal, a napsal, co očekáwané wrechnostenské komissj ku wyhotowenj protokolu wěděti bylo potrebj. Okolo půlnoci přigel úřednj k pjsařem — nalezna však k otázkám potřebné odpowědi hotové a zapsané, narijdi, by Jan do K. a do taměgšj nemocnice přiwzen byl; což se druhého dne ráno stalo. Zde p. úřednj protokol auplný wyhotowil, při kteréžto práci Spisowatel zatlumočnjka slaužil, Jan ony dwa wrahy, gegich gměna, wlast, a pluk, w kterém slaužili, zřegmě ual, i byli tehdaž weřegnými listy stjháni; zdali však postihli se, Spisowateli nenj powědomo. Spisowatel gsa toho času w K. kaplaneim, měl denně přjležitost Jana nawštjwiti, kterýž dobročinnostj obywatelůw K. za celých deset neděl byl žiwen, od lékaře G. darmo hogen, a od lékárnjka B. léky darmo opatřowan. Propuštěného konečně z nemocnice ošatili a hogně obdarili gsau některj měšťané; kragšký pak úrad dal mu průwodnj list, by

se zase do své vlasti nawrátiti mohl. Spisowatel geg před odchodem snažně napomenul, by nikdy nepustil z paměti, gak diwně geg prozřetelność božská od zahynutj ochránila; — by též se častěgi upamatoval na hogná dobrodinj, sobě od obywatelů K — ských prokázaná. Nawrátil-li se šťastně tento Jean Ouberteau do své vlasti, aneb w oněch-li wálečných časech kde zahynul, Spisowateli též nenj powědomo. Wšak ona prawda tjm přiběhem gistě se ziwrdila: že diwné gsau cesty prozřetelnosti Božj. Řjm. XI.

(Pokračowánj.)

Naučenj wjry křestanské obecnj o swátosti těla a krwe P. N. J. K.,

od kněze Hilaria, Litoměřického děkana, kapituly a kostela Pražského r. 1455 proti Janu Rokycanowi wydané.

Wierzim, zie Pan Geziš swatost tiela a krwe swe pod obuogi zpuosobu pro tajnost a obiet a pamietj wtieleńie a vmuczenie sweho a wykupenie našeho u-stawil gest, aby kniezie rziadnij podle kliczuow, rziadu zrzizenie a poslušenstwie swateho kostela Rzimského swieczeníj poswieczowali a obietowali za ziwe a za mrtwe.

Wierzim, zie po poswieczenie tiela a krwe buozie niez wiecze a podstaty *) a bytu chleba nezuostawa, ale chleba ten a wjno moezi bozskych slow wrukú knieze praweho podstatnie sie obraczuge a bytnie prawé **) tielo a krew buozie.

Wierzim, zie pod prwnij zpuosobu chleba gť czela a plna a dokonala swatost k dostateczności našeho spaseńie, a nenie puol swatosti ale gť czela.

Wierzim, zie czely, wešken, plny a dokonaly gť Kristus buoh a czlowiek se wšy swau moezj, swatostj, milostj a prawdu pod gednú zpuosobú a pod druhú tež, niez wiecez anij menie pod gednú než pod druhú.

Wierzim, zie wšeczky milosti, kterež od swatych doctoruow připisugi se krwi buozie sú pod prwnij zpuosobú gednostajnie a nerozdielnie; neb tu y tu gest gedna krew bozie w bytu a w poeztu niez wiecez anij menie,

*) Tak w rukopise: má bezpochyby státi: z podstaty.

**) Tak w rukopise, místo „w prawé“ Pozn. K. W—ý.

Wierzim, ze wierny krziestian prawie spasytedlnije vzitecznie a dostatecznie pod prwni zpuosobú pie krew buoži a gest genu tak vžiteczna, spasytedlna a sladka, iako kniezi poswiecenemu a przigimagicze-v tuz krew bozi pod zpuosobú wina.

Wierzim, ze zpuosoby wina a chleba niez neczinie milosti w duży ale tu nam sú zuostaweny pro naši krziehkost a wiery odpłaty.

Wierzim, ze przigimati pod obuogi zpuosobú chleba a wina lidu krziestianské-vnenie prikazanie buožé, ale ze czierkwi swate gť poruczeno, iak ma lidu rozdawano byti.

Wierzim, ze chwaly plny obychieg lidu prziegimanie pod gednú zpuosobú gť z wuole a skutku bozieho swateho pisma a z prikazanie czierkwe swate a ma -za zakou drziano byti.

Wierzim, ze swatoswate przigimanie pod gednú zpuosobú gť vziteczne a dokonale w czierkwi swate hodnie przigimagiczim k spaseni wiecznemu.

Wierzim, ze rziciezenie wšiech swatosti a gich platnost y vzitek gť w samé czierkwi obecnie krziestianske, genz gť Rzimska, kromie niezto swatosti wšecky y dane y przigate niez negsú platne k spasenij wiecznemu.

Wierzim, ze poslúchati oteze swateho papezie, nynie Pawła a potom gehu buduczeho, podle vstanowenie krziestianského zriczenie gť z potrebnosti spasenie lidskeho.

Tatof gť wiera krziestianska, gez sme sie w czierkwi swate nauczili, w niezto vmrzeti sme hotowj y s panem buohem žiwi byti.

Wšiak wzdy toto wšieczko naše psanie otcí swatemu dawame w oprawu a pochwalenie, co on przigima, my przigimamo, co on hyzdi a tupi, my hyzdime a tupime.

Z rukopisu Wysoce důstog. a W. W. metropolitnj kapituly Pražské wěrně přepsal

Karel Winařický,
farář na Kowani.

R o r á t e.

W III. swazku t. časopisu roku minulého podali gsme obšjrnau zpráwu o *Rorátnj pobožnosti* w zpěwch, kterauž dle svědectwj słowútného Balbjna, w nábožné Pra-

ze a po milé vlasti zawedl Arnošt, I. arcibiskup Pražský. Však co tato pobožnost wraucenostj předkůw našich se rozšjřila po celé vlasti, počala hyuauti, opět rozbrognjky husitskými a cizenjm se Čechůw katolického náboženstwj; tak že giž Balbjn na rok 1664 wzhledem pobožnosti této narjká: Utinam, dum nova, nescio cujus gloriæ cupiditate, consecramur, vetusta, tot sæculorum usu probata manifestaue in vulgus utilitate commendata, non negligeremus! — W Praze se držela tato pobožnost geště dlanho po časech Balbjnowých, až s počátkem osmnáctého stoletj omdléwala, a mezi rokem 1780 — 1790 cele zanikla. Gediný Králowé Hradec zachowal tuto pobožnost od prwního zawedenj, a konal gi s tjm wětšj horliwostj, když nákladem J. H. Pospjšila, impressora, r. 1823. celý pořádek tčhto zpěwů tiskem wyšel. Rozléhal se ale odtud nábožný zpěw staroslawného Roráte od dáwných let w kragině Králowé Hradecké, a odtad přes Kutnau Horu až w Pračaticjch, a na druhé straně přes Mladau Boleslaw až w Turnowě; ano i na Morawě w Blučině ljebezné tyto hymny byly zpjwány. *Genom sluchu Pražan nepotčšil po tu dobu welebný hláhol tento!* — A wšak minulého roku zawedena a konána byla opět tato *Arnoštowa rorátnj pobožnost* w kapli sw. Wogtčha.

S gakan wděcnostj přigata byla od lidu nábožného, tjm dosti oswědčeno bud', že se lid scházal sem ze wšech čtyř měst Pražských; nedělnjho casu i z dalekého Wyšehradu a okolj Pražského. Pozústává, aby tato pobožnost, kteráž po tolika letech na hradě Pražském obžiwla, i w giných kosteljch w Praze, i kromě Prahy měla přjstupu. S překážkami tu zápasiti nebude, nebo český národ k pobožnosti až posud gest welmi nakloněn; zwlášt, když se mu oznámj, že to, co se obnowuge, drahé a wzácné dědictwj gest po nábožných předcjej.

Deyž Bůh, aby tato staroslawná Rorátnj pobožnost po celém králowstwj Českém horliwých nacházela podporowatelůw! — A dey k tomu Hospodin swé mocné požehnánj!

Pešina.

*) Prodává se toto Roráte, we folio, s nápěwy za 2 zl., na pěknějšjm papjru za 2 zl. 24 kr.; bez nápěwů za 15 kr. na stjbjře.

Roráte w Polště.

W třetím swazku časopisu tohoto 1837, we zprávě o „Roráte čili zpěvch adventních“ praví důst. pan o-
znamovatel pěkně a obšírně o krásném tom obyčejí
zpěvného lidu českého, o jeho radosti a nábožné hor-
livosti, s gakužto ljbézně rovně gako welebně zpěvy
ony adventního času wykonáwá. Ale ne pauze po milé
wlasti naši známy a zawedeny gsau zpěvy tyto. Gsa r.
1834 w Haliči seznał gsem, že i tam w polském gazyku
Roráte w adventě se držjwá, kteréž tam nepochybně
osedlí češtj bratřj byli přinesli. Newjm ale, zdaliž
s našim českým se srownáwá. Podotknauti ale musjm,
že i tamějšj welmi nábožný lid na drženj „Roráto“
se těšjwá. *)

J. Pospjřil.

Památnjk Zahradnjka.

Několik pánů duchownjch z wikariátu Libereckého
složilo se ku přjspěwku na památnjk býwalému drahému
našemu spisowateli, křesťickému faráři *Vincencowi Za-
hradnjkowi*; kterýžto w summě 4) zl. na stjibře do
rukau redaktorowých odwedl se.

K e ř r o s m a r i n o w ý ze stjnu do weřegně za-
hrady přesazený. Od Marie Antonie. W Praze,
w knjžecj arcibiskupské knihtiskárně 1830. Stran
140. (mjsto 24 kr. stř.) za 20 kr. stř.

Že tento spis pochwaly a porańenj zasluhoge, giž
tjm patrao, že po swém wygítj walně se odebjral, aě
nebył téměř ani náležitě ohlášen. Při menšjm wydánj byl
by zagisté giž dávno rozebrán. Stalo se však wydánj
náramně weliké, neboť se bylo lze domnjwati, že i sebe
wěšj wydánj tohoto spisu pro jeho mrawnj cenu po-
stańowati nebude. Wšak práwě od tohoto času počaly
podobné spisy častěgi na swětlo vychazeti; ackoliw ale
gimi literatura w tomto článku swém utěšeně zkwělla,
nicméně nowějšj spjsek staršjmu, i méně užitečný,

*) Tak gistj i oni nábožnj Pražané, kteří ge, w minulém
adventě, na hradě w kapli sw. Wogtěcha zpjwali, že se gim
po něm stýská, žeby ge rádi po celý rok zpjwali, a že se na
ně do přjstjho adventu na newjše těšj.

na ugmu býti musel. To stalo se i s „*Keřem rosmarinowým*.“ Až ale poněkud w zapomenný přišel, (poněwadž každý wydawatel, kupující knihy, svým nákladem wydané, nemůže neschwalowati a neporaučeti,) netratí přede něčehož ze své ceny. Představuget w příběhu velmi dogjmwám, že člověk prudkými wlnami krutého osudu zmjtan, konečně genom we swatém náboženstwí prawé útěchy dochází; a byť by nešťestím tohoto swěta na bezcesty hřechu zaweden byl, že od zafalstwj ochráněn býwá, gelikož se swatého náboženstwí docela nespustil. Mimo to slauží tato kniha za příklad, gakým způsobem neysnáze a neylépe lze potěšiti zarmaceného. Řeč gest naskrze čistá, sloh velmi srdečný a gádný, a tjm samým neobsahuje nic lidu nesrozumitelného. Že i mládeži spis tento do rukau dán býti může, ručí gíž staw geho spisowatelky. *Marie Antonie* byla *klášternice sw. Alžběty* w Praze; duchowní, nábožná panna nemohla ani neduchowně, nenábožně psáti; až ale ani tak nazvaným bigotismem tento spisek nezapáchá, gak by snad někdo se domýwál. Konečně kdo zaprawil náklad téhož wydání? — Kdyby i zámožný kněhkupec to byl učinil, a neodprodáným spisu gakau škodu měl, dokonalý křesťan by nemohl se na to lhostegně djwati, a tjm méně duchowní. Kdo ale přinesl tuto oběť? — Chudý alžbětinský klášter w Praze. Veliká to byla oběť, ale k podporování a ušlechtění dobrých mrawů, a z lásky k vlasti předeť gi přinesl. Proto zasluhuje tjm wjce podpory, zvlášť welebného duchowenstwa. A pomoc tato nebude tak nesnadná. Počítáme 1553 *českých* škol w našem králowstwí, w každé škole se drží gedna slawná zkauška, při každé zkaušce podává se pilněgším djtkám něgaká odměna, ta záležjwá také w mrawných kněžkách. To wšecko když důstojní páni odměnitelové pilné mládeže u sebe laskawě uwážj, pogednuu přesazen bude „*Keř rosmarinowý*“ ze stjnu do weřegně zahrady mládeže, aby se ugal w autlých srdečích, a hogných užitkůw přinesl.

Kněžka tato gest k dostání w Arcibiskupské konsistoři, u redakci Časopisu pro katol. duchow., pak i we všech kněhkupectwích.

Scriptores rerum bohemicarum (antiquissimi), Tomi duo, 1000 paginarum, nowě wázanj prodávaj se po 1 zl. 20 kr. na stř.

Redakci.

Z p r á w a

o

Č a s o p i s u

pro katolické duchovenstvo.

K swazku čtvrtému, minulého roku, gakožto poslednjmu prwnjho desjtiletej připogeno gest : *α*) poznamenánj všech 78 spisowatelů s gich spisy, kterými od začetj tohoto časopisu, a sice od roku 1828 až do letošnjho 1837 roku, po celých 10 let, laskawě gsau k němu přispjwali ; *β*) pak poznamenánj všech 327 pogednánj, dle látek neb materij swých, z kterých těch 10 ročnjků časopisu tohoto sestává ; na to následuge *γ*) poznamenánj 45 letošnjch spisowatelů, *δ*) s připogeným, dle dioecesj a vikariatů, uspořádánj 1039 gmen letošnjch odběratelů.

Ke eti weškerého duchowenstwa poznamenati musjme, že počet prwněgšjch 634 odbjratelů w několik letch o 436 se rozmnožil ; což důkazem stogj, že české, morawské a slowácké duchowenstvo, které giž odbjranj četnjch německých časopisu wzdělanost swau rozmnožuge, u wřelosti a lásce k gazyku materskému pokročilo, a rozmnoženěgšjm odebjranj nezištným spisowatelům našim oswědčilo, že zde uložených gádrnjch pracj gich wděčně přigjmá a si wážj.

Kdo se s časopisem tjmto seznámil a předsudkem pogat nenj, wyznati musj, že se, co do věci a do slohu, wětšjmu počtu wenkowských časopisů wyrowná ; co pak do autlosti, auprawnosti a láce, všechny přewyšuge. — Přinášj ročně w auprawném wydánj neyměně 52 archy čistého tisku s přjlohy wzácných rytin, tabellj a nápěwů, a podává hognost tuto, w čtweru swazků, gen za 2 zl. na str. — A kdy také gedn neb druhý ročnjk w aršich geště silněgšj wypadá, neb na přjlohy wětšj náklad se činj : ročnj cena geho nikdy předce se nezvyšuge ; a to w té naděgi, že uznalé vlastenectwo rozmnoženým odbjranj učiněný weliký náklad zase wyrowná, a tak redakej pomůže, by se zpět kročiti nemusilo.

Po 7 let newědělo ani dosti blžké cizozemstwo, při newšjmawosti swé literatury našj, že u nás gaký bohomluwecký časopis vycházj; nynj ale giž gen s chwálaw o něm se zmiňuje, z pokroku geho se těšj, a wýtahy z něho činití se nezpěčuje.

I také následownjků má giž časopis náš, neb giž w halickém Přemysle a pruskopolském Inězdně bohomluwecké časopisy w řeči slowanské vycházegj.

Budtež djky maudrým a horliwým zakladatelům časopisu našeho! Budtež djky wzorné pilnosti četných spisowatelů! Budtež djky nennawené snaze předešlých redaktorů, a wěrnosti hogných odbjratelů: neb gen na základu takowé horliwosti bylo lze až k desátému ročnjku, ku 1000 odbjratelů, a k tak utěšené powěsti to přiwésti.

A zdaž i w tom časopis náš před jinými nemá swau přednost, že wšichni spisowatelé geho bez honoráru pracujj?

Co se přjštjho ročnjku, a to sice XI. týká, mnoho připowjdati nehudeme; ale raděgi, když se počet odbjratelů nezmenšj, wjce, než se právě očekáwá, podáme. — Gen to geđiné poznamenáno stůg, že powolenjm wysoce důstogné kapitoly, z gegj přewzácné biblioteky, k přjštjmu ročnjku z rukopisu kapitolnjho děkana Hilária o přjgjmánj pod obogj, proti Rokycanowi, od r. 1464 pocházegjegj, mnohé wýtahy přidáme; a připogowánjm kratšjch rukopisů z této přewzácné knihowny dle možnosti pokračowati chceme.

Na rytině kostela sw. Wjta, gakby wyhljžel, kdyby ho Karel IV. byl dostawěl, rytec náš bedliwě pracuge; ale práce tato, tak autlá, slunečnjch dnů potřebuge, a denně gen dvě neb tři hodiny pracowati dowoluge. Bude to sličnost nadewše pomyšlenj, kterau k čtwrtému swazku gistě připogjme.

Bychom na došlých pogeđnánjch k wolnému wybránj dostatečnan zásobu měli, giž w swazku III. letošnjho časopisu k důstogno-welebnému duchowenstwu gsme se obrátili. Kde tolik lásky k ejrkwi, tolik lásky k vlasti, a tolik lásky k bratřjm swým duchownjm w srdcjch wře: ginák se nadjti nemůžeme, než že z hogného obdarowánj těšiti se budeme.

NB. Weledůstogné vikariátnj aučady žádáme, by pro swazky časopisu, vikariátnjmu duchowenstwu u redakcej giž přichystané, vikariátnj posly swé záhy odesjlali.

Předplacenj pro běžej rok bére se, gak w předeslých letech, u arcibiskupské konsistoře, u redaktora, (bljže kostela sw. Wjta w čjsle 41,) a u prowisora w arcibiskupském seminári. Kdo wjce wýtisků u samé redakcej obgedná, na 10 odebraných geden wýtisk darem obdržj. Při wětšjm počtu žádané wýtisky we zwláštnjch bednách franco zasjlati budeme.

Přigjmá se ale také předplacenj we wšech kněhkupecwch, gak w Praze, tak i w kragjch, na Morawě, w Rakausjch, i w Uhřjch.

Kdoby ale z pánů předplatitelů wýtisk swůg w následnjemj témdni mjtí chtěl, gak swazek w Praze wygde: nechat na neybližšj poště s 3 zl. na stř. předplatj, a obdržowati ho bude každého čtwrléta journálnj poštou franco w tom neykratšjm čase.

Nebud' ale obtjžno žádnému o gměnu, stawu a obydlj swém gak se w českém pjše, nás záhy zprawiti, by registrjk odbjratelů co možná auplný vycházel. — Každé pochybenj, gak se nám oznámj, w přjštjm swazku opravjme.

Wděčné přigetj služebnosti našj dodá nám sjly k dalšjmu pokračowánj.

Dědictwj sw. Jana Nep.

k wydávánj, w lewné ceně, wzdeláwagjjejch knih w českém gazyku, oznamuje: že pro rok 1837, w spisu Rodina Bohowěrných čjslo Vtė, a pro rok giž 1838, w spisu Swatodennj pořádek nábožného Katoljka, čjslo VIťė vydalo; a wšech etihoduých pánu spoluandů žádá, by s přiloženjm ljsťku k odepsánj wytisky swé u redakcej sobě wyzdwihi.

O *Rodině Bohowěrných*, půwodně w němčině wydáné, wšecky časopisy celé řjše wyznáwagj, že nenj pro lid přiměřeněgšjho a na wšecky přjpadnosti rodin šjře se wzťahujejbo spisu nad tento přjtomný. — Wránowo *Náboženstwj w rozmluwách*, a *Rodina Bohowěrných* měliby w gedné každé křestánské rodině se nacházeti. To gsau knihy, gakowými slawné wrechnosti swé poddané a zwlášť školnj mládež podělowati by měly. To gsau knihy, za gegichž výbornost giž to ručj, že se wydáwagj redakcej wysoce důstogné

arcibiskupské konsistoře. Kamkoliw do rukau přigdan, gistě mocně a spasitedlně aučinkowati budau. *)

K nim se všjm práwem řislo VI., totiž *Swatodennj pořádek* se připoguge. — Knjžečka to sice gen skrowná, ale plná spasitelného gádra; která wyučuge, gak ten, který podlé srdce Božjho chce žiw býti, od ranjho powstánj až do večernjho ulehnotj den swůg stráwiti má, chce-li Bohu k ljbosti, bližnjmu k prospěchu, a sobě k spasenj geg stráwiti. — Spjsek tento gest přjhodný za dar mládeži ze škol wystupugjej, i mládeneům na cestowánj, dcerkám do služby se odehřagjej, a nowozasnaubeneům do stawu manželského wstupugjej. — Gest ale i nad to výborné Vade mecum i těm neystaršjm, proto, že cestu gistotnau k nebi ukazuge.

Náboženstwj w rozměracích obsahuge 446 stran, a prodáwá se po 24 kr. na střjbre.

Rodina Bohowěrných, s obrázkem, má 456 stran, a prodáwá se po 30 kr. stř.

Swatodennjho pořádku gsau 2 archy, a prodáwá se po 5 kr. Přjstupná tedy cena i tomu neychudšjmu. Naděgeme se hogného odkupowánj; a proto se i této knjžecky 4000 tisklo.

Auhrkem se ale w těch třech letech, co ústaw tento trwá, z přjspěwků dosawádnjch 280 spoluandů geho, giž 13ro kněh, w 25,000 wýtiscjch wydalo.

Připomenauti musjme, že wšecky knihy, gež *Dědictwj Swatojanské* wydáwá, za dotčenau cenu giž w tuhé wazbě se podáwagj.

Wšecky tyto knihy gsau na prodeg tam a s tjmže nádawkem, gak gsme s wrehu při časopise podotkli.

Pánů spoluzakladatelů a wšech spoluandů žádáme, by si to za swatau powinnost brali, o rozšřřenj spisů *Dědictwjm Swatojanským* wydaných laskawě se postarati; neboť redakcej gen tenkrát w dalšjm wydávánj nowých spisů pokračowati může, když se sklad dřjwe wydaných kněh odkaupenjm rozeběře.

Pak se musj také:

- a) počet spoluandů Swatojanských rozmnožowati,
- b) spoluandowé musegj z nižšjch řjzd do wyššjch postupowati,
- c) wšickni o rozšřřowánj kněh *Dědictwjm* horliwě se starati,

*) Na důkaz toho giž dwau utěšených dopisů máme.

d) w porjzenjeh swých na *Dědictwě Swatojanské* pamatowati: by se kapitál takowý založiti mohl, z gehožto giž auroků by se budaucně každý rok zvláštnj spis wydáwati mohl.

Wědomo gest, kam až wystaupilo někdegšj *Dědictwě Swato - Wáclavské*? — Na horliwosti vlastenské, na lásce k bližnjmu, a na pečliwosti o swé vlastnj spasenj záležj, by i *Dědictwě Swatojanské* tak slawného stupně došlo. — Čehožbychom tjm wjce nadjti se měli, gešto každý

za přispěnj	10zl.	(gednau pro wždy),	1 wýtisk
za —	20zl.	(gednau pro wždy),	2 wýtisky
za —	40zl.	(gednau pro wždy),	3 —
za —	100zl.	(gednau pro wždy),	4 —

každého wydánj, každé knihy, každý rok, a tak po celé žiwobytj, bez giného dalšjho připlácenj, darem obdržuge. Čjm se zvláště od předněgšjch třjd učiněný přjspěwek, w několik letech zpět wyplatj.

Že každý nowý spoluau, u p. který teprw rokem 1838 přistupuge, všemi od počátku *Dědictwě* wydánými kníhami podělen býti nemůže, gak gich přigal ten, který giž w roce 1835 neb 1836 přistaupil: to každý dobře uzná. — Gen u spoluzakladatelů a spoluauů I. třjdy, gak daleko wýtisky dřjwněgšjch wydánj postačugj, gak slušno, wýmjnu činjme.

Wšem tedy přjštjm rokem do II. a III. třjdy přistupugjcm kněh *Dědictwě* gen od čjsla Vho podawatj můžeme.

Kdo se o wzrůstu, prospěchu, proměnách a zvláštnjch udalostech *Dědictwě Swatojanského* dowěditi chce, tomu zapotřeby držeti i *Časopis pro katolické duchowenstwo*, kterého za 2 zl. na stř. 4 swazky ročně wydáváme. —

Giž tak mnoho prospěšného wykwetlo we vlasti našj! — Gsme té naděge, že při tolika milionech čiteli *Swatého Jana Nepomuckého*, i tento, gménem geho ozdobený ústaw utěšeného zrůstu a kwětu se dočká.

W Praze 1. Prosince 1837.

Obsah prwnjho swazku.

Wyobrazenj Arnošta, prwnjho arcibiskupa pražského,
dle Balbinowa „Vita Arnesti.“

Pogednánj.

		Str
1	O swátosti Oltárnj,	psal Ceněk z Wartenb. 3
2	S. Cypriana, o kázni panenské,	Stárek Jan 29
3	Gak se slovo Božj hlásati má,	Macan Jak. 52
4	Cwičenj zasnaubencůw,	Wotýpka Jos. 73
5	O přjsaze,	Pešina Wácl. 96
6	Weliký muž, (báseň)	Rennert W. 111
7	Pjseň popelečnj,	Winařický K. 113

Oznamowatel.

A) Literatura.

α.	Vade mecum für Katholiken, die sehen wollen,	Zahradnjik V. 115
β.	Höninghaus, Bestand der kathol. Kirche,	Jirsjk Jan V. 116
γ.	Kamarýta, Swatodennj pořádek,	Hawránek Fr. 119
δ.	Dwa bohoslownj časopisy w Polště,	Krbee Jan 121

B) Rozličnosti.

a.	Modus profitendi Crucigerorum cum rub. stella,	Pešina 125
b.	Wolenj a instal. kanownjkůw u sw. Wjta w Praze,	Pešina 131
c.	Socha Krista Pána na pražském mostě,	Černý Jos. 143
d.	Chrám Páně Božjho hrobu w Jerusalemě,	Pešina 145
e.	Ecce lignum crucis etc. na welký pátek,	„ 149
f.	Kapitola pražská za času sw. Jana Nep.	„ 159
g.	Staw Dědictwj Swatojanského,	„ 158
h.	Duwod z přistaupenj k gisté wjře,	Hawránek 159
i.	Potomci Lutherowj,	Sláma 163
k.	Cesta prozřetelnosti Božj,	Schönbeck 164
l.	Naučenj wjry křest. obecnej, o sw. těla Páně,	Hilarius 167
m.	Roráte w Praze,	Pešina 168
n.	Roráte w Polsku,	Pospjšil 169
o.	Památnjk V. Zahradnjkowi, far. Křešickému,	—
p.	Keř rosmarinowý (naržzenjm w. d. arcib. konsist.)	Hawránek —
q.	Zpráva o Časopise a Dědictwj,	Redakej 172
r.	Staw katol. cirkwe w rakauské řjši, 1836	„ Tab.

Pogednánj doslal, pod názvem :

1	Kapitola sw. Wjta w Praze w časech sw. Jana Nep.	Pešina
2	O milosrdných sestrách wúbec, a o pražských zwlášt,	Dichtl
3	O wdawkách na smrtelném loži,	Hron
4	Na den neyswětějšj Trogice Božj,	Ondrák
5	Řeč při swěcenj kaple ke cti sw. Jana Nep.	Horáček
6	Náboženstwj katol. na ostrowě Nowém Foundlandu,	Reis
7	O swátosti bířmowánj,	Pohořelý
8	O horliwosti náboženské,	Stárek
9	O pohrdě swěta,	Krbec
10	Socha sw. Křjže na pražském mostě,	Černý
11	Kdy přestalo přigjmánj pod obozj,	Karljk
12	Krátký přehled katechismu,	Nowáček
13	Nawštěwowánj školy od duchow. pastýře,	Wotýpk
14	Gak by se památnj knihy zakládati mohly,	Hanause
15	Homilie, držána při wyznánj wjry, (recensj)	Přjhous
16	Na den nawštjwenj blahosl. Panny Marie,	Ondrák
17	Popsánj obrazu blah. Panny Marie w Bole lawi, (rec.)	Jirsjk
18	Tři ewangelické rady,	Pešina

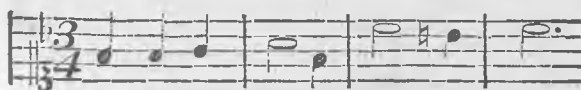
Salve Regina,

neb

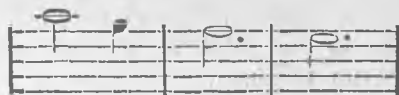
Zdrávas Králowno.

Píseň

k R o d i ě c e B o ž i .

Zdráva buď Panno Ma = ry = a,

o Krá = lo = wno !

En gŝy Pau = na u = ŝlechti = lá,

o Králo = wno Ma = ry a.

Wzhledni na nás dolů z nebe, o Králowno,

My ŝnažně proŝíme tebe, o Králowno Marya !

Matka gŝy milosrdenŝtwj, o Králowno,

Ţivot nebeŝké ŝladkoŝti, o Králowno Marya !

Po Bohu naŝŝe nádege, o Králowno,

Ţwá nám pŝjmluwa pŝiŝpěge, o Králowno Marya !

A toběť woláme sauženj, o Králowno,
 Wyhnanej synové Ewy, o Králowno Marya!
 A toběť woláme lkagjch, o Králowno,
 Tebe žádáme plačjch, o Králowno Marya!
 W tomto slzawém audolj, o Králowno,
 Medpauštěg náš ubohy, o Králowno Marya!
 A protož Drodownice, o Králowno,
 Náš bjtek swých Milownice, o Králowno Marya!
 Obrat milosrdné oči, o Králowno,
 A přispěg nám swau pomocy, o Králowno Marya!
 Ukáž nám Synáčka swého, o Králowno,
 Plod života přecistého, o Králowno Marya!
 Ho wezdegšjim putowánj, o Králowno,
 Ať dogdeme smilowánj, o Králowno Marya!
 Matko welmi milostiwá, o Králowno,
 Přesladvá a dobrotiwá, o Králowno Marya!
 O swatá Boží Rodičko, o Králowno,
 Drodug za náš Maticčko, o Králowno Marya!
 Wyhom Božjch zasljbenj, o Králowno,
 Hodni byli učiněni, o Králowno Marya!
 Skrze twé orodowánj, o Králowno,
 Ať nasse prozpěwowánj, o Králowno Marya!
 Před twár Božšé welebnosti, o Králowno,
 Přigde, ať dogdem milosti, o Králowno Marya!
 Proš za nás za hříšné nyny, o Králowno,
 W hodinu smrti poslednj, o Králowno Marya!

Tého ljbézně pjsně, z Roráte Arnoštowa, prwnjho
 arcibiskupa Pražského (r. 1314 do r. 1364,) wyňaté, redakce
 Dědictwý Swatojanského tolik tisknauti nechala
 že každému požádánj poslaužití může.

Přepaušťj se 100 wýtisků za 1 zl. 40 kr w. ř.

Staw katolické cirkwe w Cisarstwí Nákauském,
(mjmo Uhrů a Wlach),
w roce 1836.

W Kragina	W biskup- stwj	Od katolicke cirkwe odpadlo					Do katolicke cirkwe se nawratilo					Zidu pokriteno	
		W etwetletj				auhm kem	W etwetletj				auhm kem		
		I	II	III	IV		I	II	III	IV			
W Cechach	Prizskem Litomerickem Blatenskem Budweisckem	3 2 13 "	3 13 10 "	" 4 2 "	1 " 7 6 "	" 5 23 "	18 3 39 4	9 16 36 "	22 8 28 2	11 9 13 1	63 31 118 7	13 2 7 3	
Na Morawě a cis. Slezsku	Holomucke Brnenske Slezsku	" 1 2	" 3 1	" 2 "	" 2 3	" 4 13 6	" 16 8 3	" 20 23 14	" 6 19 19	" 9 24 9	" 16 31 6	" 32 52 30	" 14 42 "
W dolnych Rakousch	Wjdenckem Hypulitskem	" 1	" 1	" "	" "	" 1	18 14	14 3	17 1	11 12	14 14	37 62	24 29
Whornych Rakousch	Lincckem Salzburgerckem	" "	1 "	" "	2 2	3 3	1 1	8 3	12 13	5 6	26 2	28 "	" "
W Steyrich	Seggauerskem Leobenckem Lauritzkem	1 1 "	" "	" 1 1	" "	1 2	2 2	1 1	3 6	2 4	9 13	3 3	
W Halici	Lwowckem Przemysl. luf. Tarnowsckem	" 1 "	" "	" "	" "	" 1	7 2 3	1 8 6	3 "	3 8	14 33 19	" 2 2	
W Kremsku Korut. mech	Lublanskem Gurckem Lauritzkem	" 3 3	" "	" 1 1	" "	" 4 4	" 4 4	" 5 5	" 4 4	2 10 12	2 23 23	" "	" "
W Illyrij	Ljubljanskem Triestckem Capod. Istrin Porence Pulu Verbania Ossena	" "	" "	" "	" "	" "	" "	" "	" "	" "	" "	" "	" "
W Summach		26	18	10	45	69	121	142	133	111	513	84	
Katolicku přibýlo 543; u Židu pokrčeno bylo 84; přistoupilo tedy v Summě											597	dušj	
Když naproti tomu od katolicke wjey odpadlo											69	"	
Zastane tedy a rozmanžena stojí katolicke cirkwe w roce 1836											528	"	
Když w roce 1833 se přimane Židu											474	"	
Přivěpšuje tedy rok 1836 k roku 1833											54	"	
Když katolicke přibýlo roku											81	"	
1834											470	"	
1835											474	"	
1836											528	"	
Dy se w těch čtyř letech gich přimane Židu											623	dušj	

A toběť woláme sauženj, o Králowno,
 Wyhnanej synové Ewy, o Králowno Marya!
 A toběť woláme lkagich, o Králowno,
 Tebe žádáme plačich, o Králowno Marya!
 W tomto szawém audolj, o Králowno,
 Neopauštěg náš ubohy, o Králowno Marya!
 Y protož Drodownice, o Králowno,
 Náš djetěť swých Milownice, o Králowno Marya!
 Dbrať milosrdné oči, o Králowno,
 A přispěg nám swau pomoch, o Králowno Marya!
 Ukaz nám Synáčka swého, o Králowno,
 Plod života přečistého, o Králowno Marya!
 Po wezdegšim putowánj, o Králowno,
 Ať dogdeme smilowánj, o Králowno Marya!
 Matko welmi milostiwá, o Králowno,
 Přesladvá a dobrotiwá, o Králowno Marya!
 O swatá Boží Rodičko, o Králowno,
 Drodug za náš Matičko, o Králowno Marya!
 Wyhom Božich zaslíbenj, o Králowno,
 Hodni byli učiněni, o Králowno Marya!
 Skrze twé orodowánj, o Králowno,
 Ať nasse prozpěwowánj, o Králowno Marya!
 Před twář Boží welebnosti, o Králowno,
 Přigde, ať dogdem milosti, o Králowno Marya!
 Proš za nás za hříšné nynj, o Králowno,
 W hodinu smrti poslednj, o Králowno Marya!

Těto ljbezne pjsně, z Roráte Arnoštowa, prwnjho
 arcibiskupa Pražského (r. 1314 do r. 1364,) wyňaté, redakce
 Dědictwý Swatojanského tolik tisknauti nechate
 že každému požádánj poslaužiti může.

Přepaušj se 100 wýtisků za 1 zl. 40 kr w. č.

Staw katolické cirkwe w Cisarstwi Nákauském,
(mjmo Uhrů a Wlach.)
w roce 1836.

W Kragina	W biskup- stwj	Od katolicke cirkwe odpadlo					Do katolicke cirkwe se nawratilo					Zidu pokrteno							
		W etwrtletj				auhu kem	W etwrtletj				auhu kem								
		I	II	III	IV		I	II	III	IV									
W Cechach	Pruzském	3	3	"	1	"	18	9	27	11	(63)	15							
	Litoměřickém	2	18	1	14	4	6	5	16	9	54	8	63	9	36	31	22	2	37
	Hradceckém	13	10	2	6	7	23	39	36	28	13	168	7	3					
	Budečanyckém	"	"	"	"	"	"	"	2	1	7	3							
Na Moravě	Holomuckém	"	"	2	2	4	10	20	6	9	43	19							
	Brněnské	1	3	1	2	"	2	1	6	3	12	4	23	14	19	9	23		
Slezsku	Slezskú	2	1	"	3	6	3	12	14	19	9	24	16	31	52	127	4	23	
W dolugh Bakausch	Wjdenckém	"	1	1	"	"	1	18	14	13	17	11	12	14	14	37	62	29	19
	Hypolitckém	"	"	"	"	"	1	1	19	13	17	11	12	14	14	37	62	29	19
Whornugh Bakausch	Lineckém	"	1	1	"	2	2	3	3	1	1	8	3	12	13	3	6	26	28
	Nalunhwudském	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
W Steyrich	Seppenskem	1	"	"	"	"	1	2	2	1	1	5	2	4	9	13	3	3	
	Leobenckem	"	1	"	1	1	"	2	2	1	1	1	6	2	4	4	13	3	3
	Larunickém	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
W Halici	Lwowckém lat. reckém	3	"	"	"	"	"	7	1	3	3	14	"	"	"	"	"	"	"
	Premysl. lat. reckém	"	1	"	"	"	1	2	12	1	8	9	8	3	37	2	2	2	
	Turnowském	1	"	"	"	"	1	"	3	6	6	4	19	2	2	2	2	2	
	Lublauském	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	2	2	2	2	2	
W Kremsku a Korutimech	Görzckém	3	3	"	1	1	4	4	4	4	5	5	4	4	10	12	23	25	"
	Lavantckém	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
W Italiij	Görzckém	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
	Triestckém	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
	Capodistria	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
	Parenza Pola Venezia Osseria	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
W Summach		26	18	10	15	64	127	142	133	111	513	84							
Katolíků přibýlo 513; a židů pokřtěno bylo 84; přistouplilo tedy v Summě												597	dusj						
když naproti tomu od katolické wpry odpadlo												69	"						
Zůstává tedy a rozmůže na státi katolická cirkwa w roce 1836												528	"						
když w roce 1833 se přimnožilo												474	"						
Přičisnuto tedy rok 1836, ovčen 1833												54	"						
Když katolíků přibýlo rokem												1833	"						
												1834	"						
												1835	"						
												1836	"						
dy se všech čtyř letích těch přimnožilo												528	"						
												1833	dusj						

Knihy w lewnějšj ceně.

Přičinau wydaného 10ho ročnjka *Časopisu pro katolické duchowenstwo*, kterým prwnj geho hlawnj odděl skočen byl, prohlídli gsme zásobu na skladě geště zbýwagjcjch ročnjků a ostatnjch gemu připogených kněh, a shledali gsme, že zásoba ležj tu geště weliká a w nj náklad mrtwý, nemalý, který ztržen, nynějšjmu nákladnému wydánj welmí by prospěl; widauce dále, gak při wzrůstagjcjm počtu kněh *Dědictwj Swato-Janským* wydaných k šetrnému všeho uloženj giž giž se mjsta nedostává; přitom i uwažugjce, gak pro welebné duchowenstwo po sobě gduw léta neúrodná, a obzwlášť mladšjmu duchowenstwu gak nesnadno na rozšřenj knihowny wětšj wýlohy činiti: spowolenjm wysoce důstogné konsistoře, uzavřeli gsme, cenu všech nákladem *Časopisu* wydaných kněh snjžiti, a w této giž snjžené ceně, bezewšeho náwdawku neboli provisj, prodáwati.

Knihy ty gsau následugjcj :

Každý ročnjk Časopisu, od I. až do X. po	1 zl.	na střjb.
Gednotliwé swazky - - - po	— 30 kr.	—
Sw. Auğustina 7knih „O městě Božjm“ po	3 zl.	—
Gednotliwé djly - - - po	— 30 kr.	—
Soliloquia Sw. Augustina,	}	každá po — 10 kr. —
O uráženj, Sw. Chrisostoma,		
O potupenj swěta, sw. Cypriana,		
O Neys. Swat. Olt. sw. Jaroljma,		
Obrana časop. pro kat. duchow.		

Knihy od Dědictwj Swatojanského k dostánj :

Proč gsem katoljkem - - - -	za 4 kr. stř.
Bohomil, (gen něco málo geště wýtisků)	za 36 kr. stř.
Panna Orleanská - - - -	za 10 kr. stř.
Náboženstwj w rozmluwách - -	za 24 kr. stř.
Rodina Bohowěrných - - - -	za 30 kr. stř.
Swatodennj pořádek - - - -	za 5 kr. stř.
Odměna pilným djtkám, s 8 nápěwy -	za 10 kr. stř.
Rorátnj zpěwy z časů Karla IV., s nápěwy, folio	za 2 zlaté stř.
Rorátnj zpěwy, w 8vu bez nápěwů -	za 15 kr. stř.
Chrám P. sw. Mikuláše na Starém Městě w Praze	za 10 kr. stř.
Wamberowých kázanj djly dwa - -	za 1 zl. 12 kr.

Redukcj.

Velmi důležitý a pozoruhodný spis!

U J. Spurného, knihlačitele v Praze, v Jesuitské ulici, v čísle 184, v bývalém Šenfelském domě, právě vyšlo a u něho jakož ve všech knihkupectvích k dostání gest:

P o u č e n í

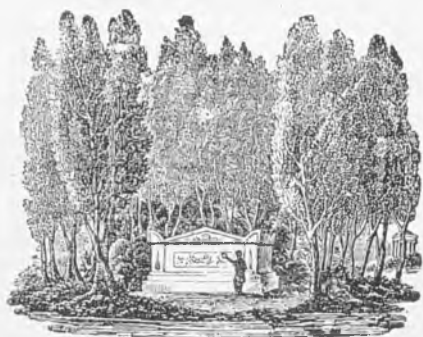
o p í t j k o ř a l k y.

Podlé německého sepsáno, a ku prospěchu národu českoslowanského v Čechách, na Moravě a v Uhřích na světlo vydáno.

(Oktav, 92 stránek. Vázaná v obálce 6 kr. v stříb.)

Málo gest spisů, pro potřebu obecného lidu sepsaných, kteřížby jednak pro přigemnost čtení, jednak pro užitečnost obsahu svého, všeobecné pochvaly tak vysoce zaslouhováli, jako tento. V něm zagisté, ve způsobě kratochvilného wyprawování, negen smutný, začasté lrozný následkové, genž z nemjného pitj kořalky pro lid obecný vyplýwagj, žiwě před oči se stawj; nýbrž spolu i na neomylné prostředky se poukazuge, gimiž ohyzdné piganstwj, tento pramen tolikerých neřestj a bjď, docela zamezeno, kleslý domácj staw w lepšj uweden, rozkoš a blaženost w láně rodin rozmnožena, a nade všecko mrawnost, tento gediný pewný základ pozemského štěstj; mezi lidem zvýšena býti může. Z té přičiny můžeme směle spis tento gednomu každému poraučeti, genuž vlastnj anebo spoluobčanů geho prospěch na srdci ležj, přesvědčeni gsauce, že rozšiřowánjm geho přemnoho dobrého působeno bude. Přegeme srdečně, by kujžečka tato, přičiněnjm opravdowých přátel lidu, do všech, i těch neychudšjch obydlj milého národu našeho w Čechách, w Moravě a w uherském Slowensku se dostala, což tjm snáze státi se může, poněwadž šlechtný pan nakladatel, z chwalitebné lásky k obecnému dobrému a mage ohled na neychudšj částku lidu, cenu gěj za našich časů bezpříkladně njzkau, totižto 6 kr. we stř. za šestiarchowau, čistě a na dobrém papjru tištěnau kpjzku, ustanowil, za kteraužto cenu ona, gak u nakladatele samého, tak též i w ginžch weřegných knihkupectwích w Čechách, w Moravě a w Uhřích dostáti se může.

(*) Dědictwój Swatojanskě hodlalo tuto knížku tiskem wydati, a giž se přepracowánj pro náš lid započelo; gak gsme se ale a přjtomném wydánj dowěděl, raděgi gsme od našeho wydánj ustaupili.

A u m r t j.

Laskawým čtenářům přjtomného časopisu dáváme tjnto na vědomj, že se Neyswrehowanějšmu Hospodinu zaljbiło, Gcho knjžecj Milost, neydůstognějšjho a wysoce urozeného Pána, pana **Ondřege Aloysia Hraběte Skarbeka Ankwiče z Poslawice**, z Božj a Apoštolské stolice milosti *Knjžete Arcibiskupa Pražského*, Primasa českého králowstwj, w Bamberské, Mišenské a Řezněnské dioceesj dotčené stolice wyslance rozeného, Gcho ejs. král. apošt. Milosti skutečného tagného radu, magitele welikého kříže ejs. rakauského řádu sw. Leopolda, slawné kapitoly Olomaucké kanownjka, doktora bohoslowj, stalého kanceljře ejs. král. Karlo-Ferdinandské university Pražské, protektora studij, gednoty ku zwelebenj kostelnj hudby, a privátnjho ústawu k wychowánj a léčenj slepých djtek a t. d. dne 26. Března r. b. po druhé odpolednj hodině w 61. roku gcho žiwota z pomjgitelnosti této *na věčnost powolati.*

Umřel-tě následkem mrtvice, kteráž geg
tříkráte ranila. Wrechnj pastýrskau spráwu až do
poslednj chwjle wedl; byltě gestě dne 22. Března
konsistornjmu sněmu přítomen, dne 23. t. m.
pracował až do osmé rannj hodiny, a dokonaw
rannj swau práci, o půl dewáté sklesnul dotče-
ným neduhem.

Dne 29. slawný byl držán pohřebnj průwod, a
ostatkowé geho zatjm chowáni gsau w kapli neysw.
Trogice, než s ejs. král. powolenjm pohřbeni
budau w arcibiskupské kryptě u sw. Wjta. Slawné
Oflicium držáno bylo 27. Března, Exequie pak
dne 30. a 31. Března a 2. Dubna.

Narodil se w Krakowě, dle arcib. archivu
Lwowského dne 23. Čerwna 1775; dle arcib.
direktáře Olomauckého ale 1777. W roku
1804 dostudował filosofii a roku 1806 theologii
we Wjdni; dne 2. Zářj 1810 byl na kněžstwj,
a roku 1815 na biskupstwj poswěcen, kdežto
sprawował arcidioecesj Lwowskau až do roku
1833. Po smrti slawné paměti Aloysia hraběte
Kolowrata Krakowského, 31. Kwětna 1833,
byl od ejs. král. Mst. gmenowán a 30. Zářj
od Swatosti Papežské potvrzen za arcibiskupa
Pražského. Dne 5. Unora 1834 přigel do
Prahy, a dne 16. t. m. a r. dosednul na stolič
arcibiskupskau.

Budiž w nábožné paměti welebného ducho-
wenstwa; a wěčný pokog a mjr buď duši geho!

